

ELENA LAIU

GABRIELA-LIVIA CURPĂNARU

ANA MACOVEI

(Coordonatori)

IDENTITATE CULTURALĂ ROMÂNEASCĂ

Editura Alfa a Casei Corpului Didactic Neamț

Piatra Neamț

2024

ISBN 978-606-667-304-4

Publicația ***GHID METODIC*** cu titlul: „**Identitate culturală românească**”

reprezintă un produs al ***Conferinței Regionale***, Ediția a-II-a,

organizată de **Casa Corpului Didactic Neamț**

în perioada decembrie 2023 – ianuarie 2024

și este postată pe link-ul:

<https://www.ccdneamt.ro/new/2021/01/volume-digitale/>

Referent științific:

Conf.Univ.Dr. Habil. Liliana MĂȚĂ

Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

Coordonatori:

Profesor Elena LAIU, Director Casa Corpului Didactic Neamț

Profesor-metodist Gabriela-Livia CURPĂNARU

Bibliotecar Ana MACOVEI

Anul apariției: 2024

CUVÂNT ÎNAINTE

Referent științific:
Conf.Univ.Dr. Habil. Liliana MĂȚĂ
Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

Publicația ***GHID METODIC*** cu titlul: „**Identitate culturală românească**” reprezintă un produs al ***Conferinței Regionale***, Ediția a-II-a, organizată de **Casa Corpului Didactic Neamț**, în perioada decembrie 2023 – ianuarie 2024. ***GHIDUL METODIC*** cu titlul: „**Identitate culturală românească**” cuprinde lucrări elaborate de cadrele didactice din sistemul de învățământ preuniversitar, de la toate nivelele de învățământ: preșcolar, primar, gimnazial și liceal, care respectă tematica propusă și, într-un mod clar și fără echivoc, promovează datinile și obiceiurile tradiționale, specifice zonei din care provin.

Prin intermediul articolelor de specialitate elaborate de autori se conturează trăsăturile teatrului folcloric din Moldova, colindele de Crăciun, tradițiile românești în literatură, obiceiurile străvechi de iarnă, bradul de Crăciun, sărbătorile tradiționale românești, importanța activităților extracurriculare în promovarea tradițiilor și obiceiurilor, definirea identității culturale, inclusiv prezența Moșului Crăciun. Un eveniment festiv de Crăciun în clasa pregătitoare aduce în prim-plan tradițiile și sentimentele specifice iernii, tradițiile și obiceiurile de Crăciun moștenite de la strămoși, păstrarea tradițiilor în Valea Tarcăului, obiceiurile și tradițiile românești de Crăciun, precum și importanța *Colindului Sfântului Ion* și a obiceiurilor tradiționale românești recunoscute de *UNESCO*. Sărbătoarea Crăciunului este considerată un element definitoriu al identității culturale românești, iar Crăciunul și Anul Nou sunt sărbătorite în mod tradițional în Moldova. Metafora culturală românească, cultura ca spațiu al identității naționale, valorificarea elementelor locale din istoria poporului român, educația culturală și artistică, precum și tradițiile și obiceiurile de iarnă sunt aspecte esențiale ale acestei teme.

Ne dorim ca informațiile prezentate să fie de folos cât mai multor profesori și elevi. Mulțumim tuturor celor care vor accesa această publicație deschisă și vor continua să aplice bunele practici și tehnicile de predare care încurajează învățarea activă și creativă.

Lucrarea ***GHID METODIC*** se poate descărca accesând link-ul:

<https://www.ccdneamt.ro/new/2021/01/volume-digitale/>

INTRODUCERE

Coordonator:
Profesor Elena LAIU
Director Casa Corpului Didactic Neamț

Casa Corpului Didactic Neamț a organizat în luna decembrie 2023, *Conferința Regională* cu titlul: *Identitate culturală românească, Ediția a-II-a*, adresată întregului personal din sistemul de învățământ preuniversitar.

Crăciunul este un moment plin de emoție, când inimile oamenilor devin mai calde, iar atmosfera este plină de pace și bunăvoință. Toate tradițiile și obiceiurile de Crăciun au o semnificație specială. Această sărbătoare este cunoscută și ca sărbătoarea familiei. Amintirile din copilărie revin puternic în suflet și în minte, iar zăpezile abundente, colindele și mirosul de brad și cozonaci creează o atmosferă de liniște și iubire în familie. De la Crăciun până după Anul Nou, tradițiile se succed. Colindatul marchează începutul celor 12 zile ale sărbătorilor de Anul Nou. Colindele aduc optimism și dorințe, uneori chiar fabuloase. Darul tradițional oferit colindătorilor este *colacul, simbol al belșugului și al roadelor bogate*.

Versuri colinde de Crăciun: Deschide ușa, creștine

<p>Deschide ușa creștine R Că venim din nou la tine, La mulți ani mulți ani cu bine. (*)</p> <p>Drumu' -i greu și-am obosit R De departe am venit, La mulți ani mulți ani cu bine.</p> <p>Și la Viflaim am fost R La mulți ani mulți ani cu bine.</p> <p>Și-am văzut și pe-a Sa mamă R Pe care Maria-o cheamă. La mulți ani mulți ani cu bine.</p>	<p>Cum umbla din casă-n easă R Ca pe Fiul ei să-L nască. La mulți ani mulți ani cu bine.</p> <p>Umbla-n sus și umbla-n jos R Ca să nască pe Hristos. (*) Umbla-n jos și umbla-n sus R Ca să nască pe Iisus.</p> <p>La mulți ani mulți ani cu bine. Mai târziu găsi apoi R Un staul frumos de oi. La mulți ani mulți ani cu bine.</p>	<p>Și acolo pe fân jos R S-a născut Domnul Hristos. La mulți ani mulți ani cu bine.</p> <p>Cete de îngeri coboară R Staulul de-l înconjoară. La mulți ani mulți ani cu bine.</p> <p>Păstorii cu flori în mână R Împletesc mândră cunună. La mulți ani mulți ani cu bine.</p> <p>Pe cunună-i scris frumos R Astăzi s-a născut Hristos. La mulți ani mulți ani cu bine.</p> <p>Care cu puterea Sa R Va împărăți lumea. La mulți ani mulți ani cu bine.</p>
--	--	--

ASPECTE ALE TEATRULUI FOLCLORIC ÎN MOLDOVA

**Profesor-metodist Curpănaru Gabriela-Livia
Casa Corpului Didactic Neamț**

Repertoriul teatrului folcloric din satele din Moldova era extrem de diversificat la un moment dat. De la reprezentațiile cu măști de animale sau umane și spectacolele legate de dramaturgia liturgică, până la piesele de teatru haiducești, cele cu tematică istorică sau cele care se inspirau din literatura cultă, toate aceste manifestări erau prezente în numeroasele așezări din Moldova, într-o varietate de forme. Acum mulți ani, aproape că nu exista nicio așezare în Moldova unde sărbătorile de Crăciun și Anul Nou să nu fie marcate de farmecul unic creat de mulțimea de colindători, printre care se distingeau cei care purtau măști de animale sau umane, parcă desprinși dintr-o lume de basm. *Capra, Cerbul, Urșii sau Căiuții erau printre cele mai apreciate obiceiuri, fiind practicate de persoane din diferite categorii de vârstă.* Aceștia aveau o preferință pentru instrumentele muzicale precum fluierul, vioara, cobza, acordeonul într-o măsură mai mică și chiar muzicuța. De asemenea, erau încântați de tarafurile de lautari și mai ales de fanfare. Acestea din urmă însoțeau grupurile de tineri care se ocupau de organizarea horei satului în timpul sărbătorilor de iarnă.

Un loc special a fost întotdeauna ocupat de alaiurile teatrului folcloric care adunau majoritatea obiceiurilor practicate într-o localitate cu ocazia sărbătorilor de iarnă. Acest tip de spectacol era adesea numit și "alai de alaiuri" și avea loc în centrul satului sub conducerea celei mai importante echipe, cea a flăcăilor care organizau petrecerile începând de la Crăciun până la Bobotează. Aceste alaiuri erau așteptate și primite cu bucurie de toată lumea, fiind considerate că *“în felul acesta se puteau vedea toate obiceiurile ce le-a lasat Dumnezeu mai frumoși în satul nostrum la sărbători”*. Unul dintre cele mai îndrăgite și răspândite jocuri cu măști este *Capra*. Această tradiție se întâlnește în întreaga țară, însă specialiștii sunt de acord că structura jocului și în special varietatea tipologică a măștilor sunt cunoscute în Moldova în forme de manifestare care nu se regăsesc decât parțial în celelalte provincii. Printre acestea se numără și unele variante ale obiceiului care s-au păstrat doar în anumite zone. În satul Oituz din zona Oneștilor, situat la confluența dintre teritoriile moldave și transilvănene, exista unul dintre cele mai impresionante grupuri de capră.

Până nu demult, în acest loc cu o semnificație specială pentru istoria poporului român, trupa care interpreta tradițiile și obiceiurile de iarnă, sub numele de Capra, avea până la 50-60 de membri. Grupul era condus de doi lideri, aleși de întreaga comunitate a tinerilor, pentru a se ocupa de muzică și organizarea evenimentelor festive. Toată lumea îi asculta și îi respecta. În caz de nevoie, erau ajutați de comorași, care se ocupau de strângerea banilor, și de grupul de tineri, format din opt persoane îmbrăcate în costume tradiționale, cu roluri bine definite în cadrul trupei. ***În ceea ce privește ordinea actelor în spectacol, jocurile cu măști erau în prim-plan. Apar mai întâi măștile de capră, apoi cele de urs și, în final, cele ale cailor.*** Din grupul complex al caprei făceau parte și trupele de haiduci, însoțite de ofițeri, turci și arnăuți, precum și nunta țigănească, o formă mai recentă de teatru popular în care mirii, nașii, cerșetorii sau vorniceii cu bastoane înflorate în mâini reprezintă fragmente ușor parodiate dintr-un spectacol de nuntă tradițional. Jocurile cu măști animale sau umane, strigătele și comenzile rostite de protagoniști, cântecele și replicile haiducilor, ritmurile variate ale tobelor, diversitatea impresionantă a costumelor, precum și alte elemente din recuzita participanților, cum ar fi clopotele, fluierătele, bicele, tignalele sau pocnitorile, fac din grupul Capra de la Oituz-Bacău o manifestare folclorică de neuitat.

Jocul Ursului este una dintre cele mai vechi tradiții și este considerat unul dintre cele mai iubite obiceiuri în cadrul sărbătorii de schimbare a anului. Repertoriul tradiției păstrează cele trei variante ale măștii-costum, considerate de specialiști ca fiind reprezentative pentru zona Moldovei și atestate în cele mai arhaice zone din această parte a țării. Cea mai importantă mască, uneori apreciată ca un relicvă totemică, este de fapt o piele de urs pe care jucătorul o îmbracă într-un mod în care îi rămâne liberă doar fața, care apare de sub capul animalului și care este manevrată cu ambele mâini. Astfel de măști se întâlnesc în satele Butea și Slobozia-Voinesti-Iași, izolat și în câteva localități de pe Valea Tazlului, dar centrele de referință se află toate pe Valea Troțușului, în frunte cu localitățile Dofteana și Dărmănești, unde alaiul ursilor a căpătat o amploare greu de egalat. Și nu este vorba de o singură grupă, ci de câte sectoare sau sate sunt în respectiva localitate, fiecare formație ajungând uneori chiar la 150 de participanți.

Nu există nicio îndoială că repertoriul teatrului folcloric, care a fost conservat și încă se mai păstrează în numeroase sate din Moldova, este unul dintre cele mai puternice segmente ale culturii populare tradiționale românești.

Bibliografie/Resurse online:

1. *Dacian Rădulescu, „Obiceiuri calendaristice în Moldova”*

COLINDELE DE CRĂCIUN

Profesor Popa Elena-Cristina
Liceul Economic „Al. I. Cuza” Piatra Neamț

Colindatul la Crăciun în satele din Moldova nu este o tradiție foarte răspândită. În unele așezări, obiceiurile vechi se mai păstrează, iar în ajunul Crăciunului, grupurile de tineri mergeau din casă în casă însoțiți de conducători. În unele localități, colindătorii erau numiți valari, iar procesiunea lor era cunoscută sub numele de Valarit. Exemple de asemenea sate sunt Horgești și Valeni din Bacău sau Răducăneni din Iași și Corni din Huși. De obicei, grupul mare merge însoțit de muzică și nu cântă decât o singură colindă la fereastră : „Astă casă luminată” în satul Valeni din Bacău și „După dealul cel mai mare” în satul Corni din Huși. Băieții mergeau să colinde la Vladni în Bacău, doar în seara de Ajun și se opreau doar la casele unde locuiau fete mari.

În ajunul Crăciunului, în satul Lespezi din Bacău, pe la miezul nopții, după ce se termina slujba la biserică, se adunau mai mulți gospodari și porneau pe la casele celor căsătoriți, ca să sărbătorească Nașterea Domnului. Oamenii obișnuiau să spună că umblau cu expresia „Sculați, sculați gospodar”, deoarece aceasta era primul vers din colinda pe care o cântau. În timp ce mergeau de la o casă la alta, numărul celor din ceată creștea, deoarece li se alăturau și cei colindați. Dimineața, grupul gospodarilor-colindători, adesea într-un număr foarte mare, mergea să cânte la biserică, iar de aici fiecare se întorcea acasă și se pregătea pentru liturghia din prima zi de Crăciun. În satele din Moldova, colindele sunt cântate în principal de copii și au un caracter religios. Tradiția colindelor este respectată cu sfințenie, iar cei mici pornesc să colinde în ajunul Crăciunului și al Anului Nou, de la apusul soarelui până târziu în noapte. Grupurile de colindători se formează spontan, în funcție de vecinătate sau de vârstă. Ei merg din casă în casă, fără a avea nevoie de vreo pregătire specială. Oamenii îi întâmpină cu bucurie și le oferă bani, fructe, dulciuri sau colaci. În satele cu populație mixtă, copiii catolici și ortodocși colindă împreună, interpretând aceleași colinde la toate casele, fără a ține cont de religia gazdelor. Cele mai cunoscute colinde sunt: „O, ce veste minunată” din Gioseni, Bacău, „Sfânta Maică a lui Isus” din Cleja, Bacău, „Astăzi s-a născut Cristos” din Gherăiești, Neamț, „Vi-l aduc pe Dumnezeu” din Butea, Iași și „Asta-i seara de Crăciun” din Moara, Suceava.

Fetele de vârstă adolescentă, în grupuri de 5-6 persoane, colindă în Galbeni, Bacău sau cântă cântări bisericești în Buruienesti, Neamț, având un repertoriu alcătuit din cântări bisericești culte precum "Domnul din ceruri", "În ieslea cea săracă", "În tăcerea nopții", "Mărire întru cei de sus", etc. În satele din Moldova, precum și în cele cu o populație majoritar ortodoxă, se pastrează și astăzi obiceiul ca primii colindători, care pornesc pe ulițele satului, să fie copiii mici. În trecut, aceștia erau așteptați cu nerăbdare, iar în unele gospodarii, îi duceau să colinde și în alte locuri din curte: în fața grajdului cu animale sau a ocolului cu oi, în stupină, în livadă sau în vie. Această tradiție este întâlnită la mai multe popoare și are rădăcini străvechi. Potrivit autorului Ovidiu Barea, "inocenta vârstei oferea condiția prealabilă de puritate sacrală, garanția sigură a eficienței urărilor. Răsplata lor cu fructe și colăcei, de obicei anume confecționați, reprezintă la început darul primițial, ofranda din întâiele fructe și grâne, încărcată cu anumite virtuți speciale, între care primeau cele ce asigurau fertilitatea și sănătatea". În câteva sate din zona Bacăului (Faraoni, Luizi-Călugăra, Mărgineni) și în Butea, Iași, încă se mai păstrează vaga amintire a tradiției de a umbla cu Plugușorul în Ajunul Crăciunului. Această practică era desfășurată de flăcăii care se întorceau acasă din armată, alături de mulți gospodari proaspăt căsătoriți. În fruntea alaiului se afla un plug adevărat, tras adesea de două perechi de boi, iar colindătorii mergeau doar la persoanele importante din sat, începând cu preotul și câțiva gospodari respectați. O variantă a acestui obicei a fost înregistrată de Izabella Fazekas în satul Valea-Seacă, Bacău. Tradiția colindatului cu Plugul se mai păstrează și în Valea Tazlăului, în ajunul Anului Nou. Până nu demult, era obișnuit ca locuitorii din satele din Moldova să se plimbe cu un plug tras de boi, în timpul sarbatorilor de iarna, iar unele dovezi arată că acest obicei era practicat și în câteva regiuni din Muntenia. În unele sate din nordul Bucovinei, interferențele dintre colinde și plugușor erau atât de puternice încât se spunea că „urăturile sunt numite și colinde”. Textele acestora nu erau declamate, ci cântate, mai ales de către fete. Se credea că "fetele cântă urăturile iar băieții le vorbesc". Uneori, poezia plugușorului se transfera către cea a colindei. În satul Muncelul de Sus, Iași, exista o variantă a colindei "Dupa dealul cel mai mare", cu un refren arhaic "haai, ha, hai!". Mesajul pe care îl transmit colindele de Crăciun este unul profund, aducând vestea Nașterii Pruncului Divin: ***"Hai la ieslea lui Isus / Lui să ne-nchinam / Pe Mesia cel dorit / Noi să-l adorăm. / Stă într-un grajd / Pe paie pus, / Copilașul blând, / Îngerii deasupra lui / Se aud cântând"***.

Bibliografie/Resurse online:

1. Dacian Rădulescu, „Obiceiuri calendaristice în Moldova”

TRADIȚII ȘI OBICEIURI ROMÂNEȘTI ÎN TEXTELE LITERARE

Ana Macovei

Bibliotecar Casa Corpului Didactic Neamț

Primele texte ce fac referire la tradițiile și obiceiurile românești apar în "*Descrierea Moldovei*" a lui Dimitrie Cantemir, care vorbește despre înclinația către "*eres*" a românilor și despre reminiscențele "*păgâne*", mitice, ale acestora, dând ca exemplu mitul Zburătorului.

Culegerea de legende "*O samă de cuvinte*" opera lui Ion Neculce, ce cuprinde 42 de legende, prezintă o informare geografică, o descriere a vieții poporului, a organizației de stat, a stării economice a Moldovei.

Texte ale literaturii populare ce au fost publicate de poetul Vasile Alecsandri în culegerea "**Poezii populare**" conțin trimiteri la tradiții și obiceiuri românești. Temele și motive întâlnite sunt: *comuniunea om-natură* (balada Miorița), *jertfa pentru creație* (balada Mănăstirea Argeșului), *tema iubirii* (doinele), *binele și răul*.

În literatura clasică, se remarcă Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, I. Slavici, culegători de folclor și promotori ai valorilor tradiționale. *Luceafarul*, *Revedere*, *Călin (file din poveste)*, *La mijloc de codru*, *De-aș avea*, *Scrisoarea III*, *Povești, povestiri și amintiri* transpun viziunea artistică a omului simplu din popor, cu valorile țărănești, cu principii de viață transmise din generație în generație.

Tradițiile și obiceiurile sunt legate, în principal de cele trei mari evenimente ale omului: *nașterea, nunta, moartea*.

Despre primul eveniment, *nașterea*, găsim trimiteri la următoarele texte literare ce urmăresc:

- credințe legate de destin și de ursitoare (*Mușat și ursitoarele*, de Mihai Eminescu);
- credințe despre ritualul botezului (*Baltagul*, de Mihai Sadoveanu);
- credințe despre obiceiuri mai puțin obișnuite cum ar fi vânzarea copilului, schimbarea numelui, a moașei sau a nașilor (*Copil schimbat*, de Pavel Dan; *Baltagul*, de Mihai Sadoveanu).

Ceremonialul legat de nuntă, credințele legate de acest eveniment important din viața omului au putut fi recunoscute în opere literare precum: *Nunta Zamferei*, de George Coșbuc, *Călin file din poveste*, de Mihai Eminescu, *Baltagul*, de Mihai Sadoveanu.

Ceremonialul legat de moarte are puternice implicații la nivel familial și comunitar. Elemente care țin de ritul funerar găsim în următoarele opere: *Baltagul*, de Mihail Sadoveanu, credințe și superstiții legate de strigoi, *Strigoiul*, de Vasile Alecsandri, *Strigoii* de Mihai Eminescu, ritualul/procesiunea înmormântării în *Baba și Mihnea* de Dimitrie Bolintineanu.

Trecerea timpului a arătat rolul tradiției în formarea identității personale și sociale a fiecăruia dintre noi, regăsindu-ne în mai mare sau mai mică măsură, în textele literare ce au rezistat de-a lungul scurgerii anilor.

(Pregătirea nunții, în *Călin file din poveste*, de Mihai Eminescu

.....
*Acum iată din codru și Călin mirele iese,
 Care ține-n a lui mână, mâna gingașei mirese.
 Îi foșnea uscat pe frunze poala lung-a albei rochii,
 Fața-i roșie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii ;
 La pământ mai că-i ajunge al ei păr de aur moale,
 Care-i cade peste brațe, peste umerele goale.
 Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,
 Flori albastre are-n păru-i și o stea în frunte poartă.
 Socrul roagă-n capul mesei să poștească să se pună
 Nunul mare, mândrul soare și pe nună, mândra lună.
 Și s-așează toți la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul.....)*

Bibliografie/Resurse online:

1. G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. București: Editura Minerva, 1982;
2. <https://www.poezie.ro/index.php/poetry/21107/C%C4%83lin> (file din poveste)

TRADIȚII ȘI OBICEIURI STRĂBUNE CU OCAZIA SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ

Prof. Ec. Carmen Constantin
Liceul „Carol I” Bicaz, Jud. Neamț

Interesul oamenilor s-a îndreptat, mai ales în anii din urmă, tot mai insistent spre obiceiurile folclorice, obiceiuri care se dovedesc rezistente în timp.

Fenomenul se datorează și pluralității valențelor pe care obiceiurile le poartă, valorii umane, sociale deosebite a unora dintre acestea, precum și interesului omului contemporan pentru ele. Acestea formează deci un mecanism activ al vieții sociale, un mecanism creator și păstrător de ordine și cultură.

În folclorul nostru, ciclul celor 12 zile care formează sărbătoarea Anului Nou este cel mai important ciclu sărbătoresc popular tradițional, cel mai bogat și colorat prilej de manifestări folclorice.

În Ajunul Crăciunului, preotul alături de cântăreții bisericești umblă cu icoana în care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos în mijlocul staulului din casă în casă.

Preotul vestește nașterea lui Iisus și rostește următoarele cuvinte: *„Nașterea ta Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței că întru dânsa cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învățat să se închine ție, Soarelui Dreptății și să te cunoască pe tine Răsăritul cel de Sus, doamne, mărire Ție!”*

Seara de 24 decembrie este magică. Grupuri mai mici sau mai mari de colindători pornesc pe ulițele încărcate de zăpadă ale satelor și vizitează toate casele vestind Nașterea Domnului. Gospodinele îi întâmpină cu pâine, colăcei și sare, acest fapt semnifică bucuria gazdelor colindate. După ce poposesc câteva minute, colindătorii îmbrăcați în costume tradiționale se îndreaptă spre alte case ce așteaptă să primească vestea Nașterii Domnului.

O grijă de seamă a gospodinelor, în preajma Crăciunului, este făcutul turtelor și al colacilor pentru ziua de ajun. Turtele se mai numesc și *scutecele* sau *pelincuțele Domnului*. Colacii se pregătesc pentru colindători.¹

Când te gândești la bucătăria moldovenească, te duci cu gândul la poale-n brâu, plăcinte moldovenești sau cozonac. Dar moldovenii sunt recunoscuți și pentru bucatele tradiționale din porc, precum toba, caltaboșii, cârnații, piftia, și vestitele sărmăluțe moldovenești.

În ziua de Crăciun, mesele sătenilor trebuie să fie pline cu preparate tradiționale pe care gospodinele le pregătesc în Ajunul Crăciunului. Tot acum, femeile coc colăcei, numiți Crăciunei, modelați în formă de opt, pe care îi agață apoi pe perete, lângă icoane, unde vor rămâne până la echinocliul de primăvară, în 23 martie. Crăciunelul copt în ajun este folosit de bărbatul casei când iese la arat. Colăcelul este rupt în trei bucăți după ce gospodarul trasează prima brazdă. O bucată de colăcel este pusă sub brazdă, o alta o dă animalelor din gospodărie, iar pe a treia o mănâncă el.

Colindatul deschide, de obicei, ciclul celor 12 zile ale sărbătorilor de iarnă. În satul tradițional, ceata de colindători se constituia după o orânduială îndătinată bine stabilită, avea o ierarhie proprie, un conducător și un loc de întâlnire.²

Urarea versificată ce se cântă întotdeauna la sărbătorile Crăciunului, după datina zugrăvită până aici, se numește colind, colindă sau corindă și numai rareori urare la fereastră. Cuprinsul colindului este foarte felurit și prin urmare împărțirea lor este cu neputință de făcut. Două categorii par mai bine deosebite una ar cuprinde colindele cu un conținut religios, iar alta cu un conținut lumesc.

---

¹ Pamfile, Tudor, (1997), *Sărbătorile la români. Studiu etnografic*, Editura Saeculum, București, p.269

² Pop, Mihai, (1999), *Obiceuri tradiționale românești*, Editura Excellens Univers, București, p. 46

Prin desfășurare, conținut și performatori colindele au fost grupate în: colinde de copii, colinde de ceată și colinde propriu-zise.

Dansul Ursului, al caprei și căiușilor sunt obiceiuri de iarnă foarte apreciate de moldoveni.

Începând cu întâia zi de Crăciun copii umblă cu Steaua. Ei se numesc stelari, colindari sau crai.

Plugușorul, este un străvechi obicei, care se practică mai cu seamă în Moldova. În ajunul Anului Nou, iar, în multe locuri, chiar în ziua de Anul Nou, ceata de urători formată din patru până la douăzeci de flăcăi sau bărbați însurați de curând, pleacă din casă în casă să ureze cu Plugușorul sau să “hăiască” cum se spune în Moldova.

În unele regiuni obiceiul de Plugușor este mult mai complex, fiind încorporate și unele instrumente muzicale precum fluierul, toba, cobza, vioara sau cimpoiul. De asemenea, nelipsite erau până și pocnitorile, care aveau menirea de a amplifica atmosfera zgomotoasă specifică obiceiului.

Dacă în unele zone se practică Plugul cel Mare, tras de boi sau purtat de copii, în Muntenia, Moldova și Dobrogea acesta a fost înlocuit cu buhaiul.

Iarna este anotimpul magic unde obiceiurile și tradițiile transmise din generație în generație fac sărbătorile mai frumoase. Cultura tradițională a neamului nostru este marcată de autenticitatea acestor obiceiuri specifice fiecărei zone geografice.

În special la sate, aceste datini sunt păstrate și respectate cu sfințenie, ele reprezentând izvorul bogăției noastre spirituale.

Bibliografie:

1. Pamfile, Tudor, (1997), *Sărbătorile la români. Studiu etnografic*, Editura Saeculum, București
2. Pop, Mihai, (1999), *Obiceiuri tradiționale românești*, Editura Excellens Univers, București

BRADUL DE CRĂCIUN

Profesor Macovei Ionel Alexandru
Colegiul Tehnic Foretsier Piatra Neamț

Bradul (*Abies alba*) este o specie indigenă care are arealul natural în regiunile muntoase din părțile centrale și sudice ale Europei (Alpi, Apenini, Balcani, Carpați). La noi este răspândit în etajul montan din Carpați. El atinge înălțimi impresionante, de până la 65 de metri și diametre foarte mari de până la 5 metri.

Longevitatea bradului este de asemenea foarte mare: 2000-3000 de ani. Fiind un arbore mereu verde, oamenii l-au asociat cu viața, trăinicia, siguranța, prietenia și l-au inclus în evenimentele importante ale vieții.

La naștere, se obișnuia ca fiecărui copil să i se dăruiască un brad, care îi devenea “frate” și pe care trebuia să-l îngrijească până la moarte.

La nuntă, încă există obiceiul împodobirii unui brad cu ornamente din hârtie și fructe, de obicei în curțile casei de la țară.

La moarte, în unele zone se practică împodobirea unui brad, dacă persoana e tânără și necăsătorită. În trecut, era plantat un brad sau era pus lângă mormânt chiar bradul “frate” al celui decedat.

Tradițional, bradul este asociat cu celebrarea Crăciunului. Este adus în case și decorat cu lumini, ornamente, ghirlande, bomboane și dulciuri. În zilele noastre, împodobirea pomului de Crăciun a devenit una dintre cele mai iubite datini.

Conurile de brad sunt adesea folosite ca ornamente în timpul sezonului de sărbători, mai ales în perioada Crăciunului. Acestea au o semnificație specială datorită simbolismului legat de brad și natură, și sunt considerate un simbol tradițional al sezonului festiv. Utilizarea conurilor de brad în aranjamente aduce o serie de avantaje: estetică îmbunătățită, crearea de tematici sau atmosferă, durabilitate, nu sunt toxice.

Cât așteptăm să crească un brad, până să devină un brad de Crăciun?

Un răsad de pom de Crăciun de 1 an este un copac mic și delicat de conifere care tocmai și-a început călătoria de creștere.

În această etapă, răsadul poate avea o înălțime de doar câțiva centimetri până la un picior și poate avea o tulpină subțire cu câteva ramuri.

Acele sunt de obicei mai deschise la culoare și mai rare în comparație cu un copac mai bătrân, iar forma poate fi mai puțin definită. Cu îngrijire și îngrijire corespunzătoare, un răsad de pom de Crăciun de 1 an are potențialul de a crește într-o piesă centrală de vacanță frumoasă și luxuriantă în anii următori.

Un puiet de Crăciun de 4 ani este un copac tânăr de conifere care a continuat să crească și să se maturizeze. În această etapă, puietul poate avea câțiva metri înălțime, cu un trunchi robust și ramuri bine formate. Acele sunt mai lungi și mai dense, iar forma copacului devine din ce în ce mai definită și mai plină. Un puiet de 4 ani poate începe, de asemenea, să prezinte semne de variație de culoare și textura în ace. La 6 ani este un conifer tânăr și înfloritor. În această etapă, puietul poate avea între opt până la douăsprezece picioare înălțime, cu un trunchi gros și robust și ramuri bine formate, distanțate uniform, care sunt suficient de puternice pentru a ține ornamente. Acele sunt lungi, dense și bogat colorate, iar forma copacului este plină și simetrică. Un puiet de 10 ani va avea probabil conuri și va da semne că este un copac matur.

Pentru protejarea brazilor, în sensul de a renunța la tăierea lor pentru diverse ocazii, se poate folosi cetina de brad, de la puietii de brad. Se sortează fiecare puiet în parte, astfel pepinierele sunt pline doar de brazi de calitate superioară. Din cei cu defecte se prelevează tulpini ce sunt rezistente și pot dura până la două săptămâni, uscându-se spre sfârșitul perioadei de viață.

Bibliografie/Resurse online:

1. <https://garden-zone.ro/plante/bradul>
2. <https://shawnschristmastrees.com/HowTheyGrow>

LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ ÎNTRE SECOLUL AL XVI-LEA ȘI SECOLUL AL XIX-LEA

Pr. prof. dr. drd. Mihai Capșa Togan

În secolul al XVII-lea și o parte a secolului următor, cultura românească este reprezentată în bună măsură de literatura religioasă, de scrierile istorice, de cele juridice și mai puțin de cele beletristice sau științifice, acestea din urmă aflându-se în faza primă, de traducere a lor sau de prelucrare.

O activitate bisericească cu reale valori în plan literar a desfășurat mitropolitul Antim Ivireanul (c.1650-1716), nenumăratele sale predici, care depășesc aria canonică, constituind veritabile pagini de virtuozitate scriitoricească (*Didahii, Chipurile Vechiului și Noului Testament, Învățătură pentru taina pocăinții, Învățătură bisericească, Capete de poruncă* etc.). Sunt predici încărcate de cugetări, reflecții, descrieri ale unor evenimente istorice, analogii etc., care măsturisesc despre vastele cunoștințe ale lui Antim din cele mai diverse domenii: filozofie, istorie, literatură, politică, mitologie ș.a. Tehnica sa oratorică, asociată firesc cu începuturile acestui tip de discurs (înregistrat astfel de istoria literaturii române), este și un veritabil exercițiu lingvistic, o mărturie incontestabilă asupra supleței limbii române, dincolo de închistările la care era supusă în acest timp prin traduceri. Sunt pagini care impresionează nu numai prin efectul persuasiv al conținutului, ci și prin originalitatea stilistică la care concură cele mai diverse mijloace lexicosemantice, morfo-sintactice sau de ordin oratoric (valorificări semantice și distribuții lexicale inedite, cumul de epitete și metafore, interogații retorice, simetrii sintactice, parabole etc.).

Câteva exemple:

„Și carii socotesc, drept acéia, acéste faceri de bine zioa și noaptea oare de ce bucurie vor fi cuprinși ? Și cu ce veselie să vor răsfăța și ce sărbători vor prăznui? Ce Psalmi și ce cântări vor cânta ?“ (A: 96)

„Mi să pare ca când ași vedea înaintea ochilor miei chipul ei, de toate părțile să sufle vânturi mari, să se strângă împrejurul vântului nori negri și deși, toată marea să spumege de mânie și pretutindenea să se înalțe valurile, ca niște munți. Mi să pare că văz corabiia apostolilor că o luptă

cu multă sălbăticie turburarea mării: de o parte o bat / valurile, de altă parte o turbură vânturile; de o parte o rădică spre ceriu, de altă parte o pogoară la iad.“ (A: 138)

„Lumea aceasta iaste ca o mare ce să turbură, întru care niciodată n-au oamenii odihnă, nici liniște. Corăbiile între valuri sânt împărățiile, crăiile, domniile și orașele, mulțimea norodului, polițiile, supușii, bogații și săracii, cei mari și cei mici, sânt cei ce călătoresc și să află în nevoie.

Văturile céle mari ce umflă marea sânt nevoile céle / ce ne supără totdeauna.

Valurile ce luptă corabiia sânt nenorocirile carele să întâmplă în toate zilele.

Norii ce negresc văzduhul, fulgerile ce orbesc ochii, tunetile ce înfricoșează toată inima vitează sânt întâmplările céle de multe féliuri, neașteptatele pagube, înfricoșările vrăjmașilor, supărările, necazurile ce ne vin de la cei din afară, jafurile, robiile, dările céle gréle și nesuferite, carele le lasă Dumnezeu și ne încungiură, pentru ca să cunoască credința noastră și să ne vază răbdarea.“ (A: 139)

Pentru a înțelege evoluția limbii române literare și, mai cu seamă, prima fază a acesteia, se impune o disociere reală între ceea ce înseamnă o traducere și un text original, acesta din urmă reflectând mult mai fidel realitatea lingvistică a timpului și a locului în care a fost elaborat.

Textele originale (acte, scrisori particulare etc.) sunt mărturii despre o limbă română mai puțin influențată de limbi străine, în comparație cu traducerile sau diversele acte oficiale.

Analiza celor două tipuri de texte amintite (originale și traduse) relevă faptul că cele mai semnificative distincții se înregistrează la nivel sintactic și lexical, ceea ce este ușor explicabil. Traducătorul, încercând să fie cât mai aproape de original, păstrează cât mai mult din specificul construcțiilor sintactice, chiar dacă sunt greoaie, confuze și uneori neinteligibile pentru cititorul român. Pe de altă parte, lipsa unor corespondențe lexicale românești pentru varietatea ideilor, noțiunilor sau a realităților desemnate din textele străine, a constrâns pe traducător să păstreze ca atare (sau într-o formă adaptată, după cum considera de cuviință) termenii din textul original. Această realitate se estompează treptat în timp, influența textelor originale atenuându-se tot mai mult după secolul al XVII-lea, traducerile apropiindu-se de specificul lingvistic al textelor redactate în limba română.

Influența limbii vorbite, de pildă, este deosebit de evidentă în realizarea raportului de coordonare la nivelul frazei, printr-o supralicitare a conjuncției *și* (de ex. „Și merse ... și împlu păhar de vin și băgă și otravă în păhar...“).

Aceeași influență a vorbirii populare explică și unele anacolaturi (de ex. „Iară eu, deaca văzuiu ce învățătură dumnezeiască și cu folos sufletului și trupului iaste întru ea, iară inima mea se îndulci“).

Sub aspect etimologic, alături de cuvinte moștenite apar mai ales cuvinte de origine slavă, greacă, turcă, iar în spațiul transilvănean cuvinte de origine maghiară. În ansamblu, se observă două mari categorii de cuvinte: unele azi dispărute sau păstrate în anumite graiuri și altele care s-au păstrat, dar cu evidente modificări în structura lor semantică.

În marea ei majoritate, literatura românească din această perioadă este reprezentată de texte religioase în care se recunosc elemente tipice acestui tip de discurs (de ordin retoric, narativ etc.).

Alături de acestea, un specific al acestei perioade îl aduc textele juridico-administrative, codurile de legi marcate de clișee și anumite inventare lexicale proprii acestui domeniu.

În esență, este o perioadă (secolul al XVI-lea până la mijlocul secolului al XVII-lea) care reflectă un stadiu incipient al unei culturi naționale originale, cu o detașare tot mai accentuată de modelele străine (și ca texte traduse din cele mai diverse domenii: filozofie, politică, religie etc.).

„În prima [perioadă], cuprinsă între 1532 și 1640, se constituie, prin traduceri ce respectă litera și spiritul originalului și prin reproduceri fidele ale acestora, cele dintâi variante stilistice ale limbii noastre de cultură. Anul 1532 marchează, până la apariția unor noi dovezi documentare, începutul traducerilor de cărți bisericești în limba română, iar anul 1640, apariția, exact în tiparul promovat de scrisul literar anterior, a *Pravilei* de la Govora.

În a doua perioadă, începută în deceniul de mijloc al secolului al XVII-lea și încheiată în jurul anului 1780, se produce perfecționarea și definitivarea structurii stilurilor limbii române literare vechi prin asimilarea, în jurul anului 1650, a unor noi modele stilistice și apoi prin apariția, în jurul anului 1700, a scrisului literar original. Începuturile asimilării unor noi modele formale, diferite de cele slavone (care rămân specifice primului secol de cultură scrisă românească), devin evidente în momentul tipăririi marilor pravile laice (în 1646 și 1652), iar scrisul literar original

iese pregnant în evidență, după încercările lui Dosoftei și Miron Costin, prin operele lui Dimitrie Cantemir și Antim Ivireanul. Creația domnitorului-savant oferă, de altfel, prin elemente parodice cuprinse în *Istoria ieroglifică*, primele dovezi indirecte ale constituirii, în forme net diferențiate, a celor trei stiluri funcționale de bază: beletristic, juridic-administrativ și tehnico-științific.

Epoca modernă număra, la rândul ei, ca și etapa corespunzătoare din istoria limbii literare vechi, alte două perioade.

Prima dintre acestea, cuprinsă cu aproximație între 1780 și 1840, este o perioadă de tranziție. Stilurile limbii române literare își diversifică și își înnoiesc structura sub influența unor modele venite, la început sporadic, apoi, din jurul anului 1830, frecvent și programatic, din cultura europeană modernă.“ (CL: 28-29)

Intensificarea legăturilor cu lumea occidentală care a permis un acces mult mai rapid la valorile culturilor avansate, dezvoltarea învățământului de toate gradele, a publicisticii sunt factori care au marcat decisiv modernizarea culturii românești și, implicit, a limbii literare ca mijloc de realizare și răspândire a acesteia.

Detășat de o clasificare sau alta (ca recunoaștere sau nu a unui tip de limbaj funcțional) particularitățile lingvistice, care indică domenii anume (sport, muzică, medicină, chimie, economie, religie ș.a.m.d.), sunt ușor detectabile (mai ales prin elemente lexicale și de sintaxă).

Stilurile „sunt structuri funcționale constituite în timp și supuse permanent transformării. Sunt corpusuri de trăsături și ansambluri de norme ce includ elemente specifice unei anumite categorii de texte, indiferent de zona geografică de alcătuire, dar cerute și condiționate de o serie de factori extralingvistici, precum scopul comunicării, împrejurările în care se face aceasta, nivelul cultural al emițătorului (autor sau traducător) sau atitudinea lui față de receptor (cititor).“ (CL: 24)

Urmărind tipologia textelor de-a lungul secolelor, este evident că la nivelul limbii române literare din secolul al XVI-lea nu se poate recunoaște decât existența unui limbaj bisericesc și a unui limbaj juridico-administrativ într-o formă rudimentară. Cu secolul următor se conturează limbajul cronicilor istorice și, treptat, al literaturii, iar, practic, după 1700, limbajul științific, în timp ce stilul publicistic poate fi identificat ca atare mai târziu, o dată cu apariția și dezvoltarea publicațiilor din secolul al XIX-lea și, mai ales, din secolul al XX-lea.

Câteva exemple din texte juridice, religioase și istorice (secolul al XVI-lea – secolul al XVII-lea):

„Cînd va pîrî tatăl pre fiu-său cel trupăsc la giudeț pentru vreo greșală ca va fi făcut, atunce i să va face milă giudețului și-i va micșura certarea ce i s-are cădea după greșala lui, cum scrie pravila.“ (*Îndreptarea legii*).

Din Psalmul 8 (*Psaltirea în versuri*, Dosoftei), fragmentul relevă și o măiestrie artistică aparte, prin imaginea metaforică construită pentru a sugera puterea unică a lui Dumnezeu:

„Văd că-i făcut cerul de mâinile Tale,
 Cu toată podoaba, și-i pornit cu cale.
 Ai tocmit și luna să crească, să scază,
 Să-și ia de la soare lucire din rază.
 Stele luminate ce lucesc prin noapte
 De dau cuviință, Tu le-ai urzit toate.“

(text adaptat, pentru a se evidenția mai ușor plasticitatea imaginii)

Într-un fragment din cronică lui Gr. Ureche, realizarea portretului lui Ștefan cel Mare demonstrează o veritabilă artă portretistică a cronicarului:

„Fost-au acest Ștefan Vodă om nu mare de statu, mînios și de grabă vărsătoriu sînge nevinovat [...] era om întreg la fire, neleanesu și lucrul său îl știa a-l acoperi și unde nu gândii, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meșter ...“

Actele de cancelarie și, mai ales, pravilele (întocmite în conformitate cu spiritul moralei creștine ortodoxe), prin conținut și destinație, au o serie de particularități ușor detectabile în plan morfo-sintactic și lexical. De pildă:

- folosirea frecventă a verbelor la viitor (vezi și în exemplul de mai sus), a conjunctivului, dar și a infinitivului;

- întrebuințarea predilectă a pronumelui personal de persoana I în documente și a persoanei a II-a și a persoanei I plural în pravile (bisericești);
- enumerări multiple, construcții apozitive, folosirea predilectă a coordonării copulative, dar, în funcție de natura prevederilor, și a subordonării (de tip condițional, temporal, atributiv etc.);
- lexical, în mod firesc, se recunosc termeni prin care se denumesc realități despre care se afirmă ceva în astfel de texte (instanțe juridice, grade de rudenie, tipuri de acte, ranguri sociale, funcții publice etc.): *divan, judecată, mărturisi, pârî, le(a)ge, pravilă, carte, hrisov, uric, zapis, birnic, rob, vecin, gloabă „amendă“, bărbat „soț“, moș „bunic“* ș.a.

Cercetările din ultimii ani (vezi, CL) au acordat o atenție sporită stilurilor care individualizează textele cunoscute din perioada 1532-1640 și care, tipologic, evidențiază scrieri bisericești, scrieri laice (cu caracter istoric și popular), juridice, administrative și unele care includ primele semne ale stilului tehnico-științific, conturat propriu-zis mult mai târziu (în secolul al XIX-lea).

Progresul științei și al tehnicii din secolul al XVIII-lea de pe plan european are un reflex benefic și în provinciile românești, iar numărul în continuă creștere al unor lucrări (traduceri, adaptări și, chiar, originale) confirmă pe deplin interesul pentru scrieri geografice, matematice, filozofice, medicale ș.a., lucrările de lingvistică și cele de geografie fiind socotite cele mai vechi (de ex. ms. *Geografia Ardealului* de la mijlocul secolului al XVII-lea).

De asemenea, din jurul anului 1720 datează prima lucrare de medicină, *Alegerile lui Ippocrat*, iar aproximativ din 1770, primul tratat de medicină, în două părți (*Meșteșugul doftoriei* și *Meșteșugul doftoricesc*), iar din 1777 se consemnează primul manual de matematică (*Ducere de mână către aritmetica sau socoteala pentru traba pruncilor rumânești ...*).

De la mijlocul aceluiași secol datează și un text de gastronomie (*Cartea întru carea să scriu mâncările*).

De astfel de scrieri se leagă și o dezvoltare, corelată cu o diversificare, a vocabularului, ceea ce a condus la conturarea unei veritabile terminologii științifice, cu o continuă modernizare în timp, o parte din acești termeni regăsindu-se și astăzi.

Acest proces nu se desfășoară identic pentru toate domeniile amintite. În timp ce în terminologia geografică, medicală și matematică coexistă elemente populare și savante,

terminologia lingvistică și cea filozofică este marcată de împrumuturi și calcuri greu accesibile, în parte, vorbitorilor de azi. Faptul se explică, pe de o parte, prin explozia tehnico-științifică a secolului al XX-lea, de care se leagă, implicit, și o înnoire terminologică pe măsură, iar, pe de altă parte, au ieșit din circulația generală o serie de sensuri și variante lexicale, unele regăsite la nivelul graiurilor. De pildă:

- din sfera largă a geografiei: *corn* „peninsulă“, *deal, golf, văzduh* „climă“, *descălecătură* „colonie“, *oraș, crivăț* „nord“, *magnet* ș.a.;
- din domeniul matematicii: *aritmetică, țifră, rezolvire, divizor, factor, sumă* ș.a.
- din terminologia medicală: *cărnuri* „mușchi“, *artirie, inimă* „stomac“, *boală, melanholie, umădătură* „secreție“, *alifie, balsam, pilulă* ș.a.;
- din terminologia filozofică: *arhetip, bunătate* „virtute“, *ceință* „esență“, *dogmă, ființă* „esență“, *filosofie, gând* „rațiune“, *materie, silogismus*;
- din terminologia lingvistică, cu precădere cea gramaticală (cu o sferă mult mai largă decât azi, incluzând, pe lângă morfologie și sintaxă, și fonetica și ortografia sau elemente de poetică): *dreaptă-scrisoare* „ortografie“, *slove, diftonghi, glasnice* „vocale“, *împreună-glasnice* „consoane“, *lovire* „accent“, *cădere* „caz“, *etimologhie* „morfologie“, *neam* „gen“, *plecare* „declinare“, *cuvânt* „propoziție“, *încheiere* „acord“, *înțelegere* „frază“, *prosodie, stih* ș.a. (vezi, CL: 134-140).

O privire asupra textelor (manuscrite și tipărite) din faza premergătoare modernizării limbii române literare (din secolul al XVIII-lea și, mai cu seamă, din secolul al XIX-lea) ne relevă faptul că numărul textelor, la început redus, crește rapid, antrenând și o continuă diversificare a conținutului.

De la preponderența textelor religioase (traduse și/sau prelucrate) și a textelor laice, reprezentate inițial doar de acte de cancelarie, diverse documente, însemnări (în principiu acte de tip juridico-administrativ și, apoi, scrieri istorice) se ajunge, paralel, cu continuitatea scrierilor bisericesti, prin depășirea unei prime faze de traduceri, prelucrări și simple adaptări, la apariția și dezvoltarea unei literaturi originale bogate și variate, la care se adaugă și un volum, în continuă creștere, de lucrări tehnico-științifice etc.

Pe parcursul acestor două secole au intrat în circulație (dar cu o popularitate câștigată mai târziu) cărți populare precum: *Floarea darurilor*, *Alexandria*, *Archirie și Anadan*, *Esopia*, *Bertoldo* ș.a.

Fără a fi originale, aceste cărți sunt, practic, primele texte românești în care pot fi identificate elemente de limbă vorbită, datorate traducătorilor și copiștilor (ceea ce a ajutat, în bună măsură, și la identificarea spațiilor geografice de care se leagă diversele lor variante).

Câteva caracteristici ale stilului beletristic:

„În cadrul morfologiei se impune în primul rând atenției absența oricărei restricții în folosirea persoanelor, modurilor, timpurilor și diatezelor verbale. În afară de specializarea, prin subordonare la conținutul textelor, a formelor morfologice ce presupun adresarea directă (persoanele I și a II-a ale verbului, imperativul, substantivele în vocativ și interjecțiile), se observă tendința de utilizare a perfectului simplu și (mai puțin) a imperfectului ca timpuri narrative.

La nivelul sintaxei propoziției se poate constata o scădere a numărului subiectelor exprimate, comparativ cu acela al predicatelor (de regulă verbale), alături de utilizarea destul de frecventă a părților de vorbire fără funcție sintactică. Fraza are, în ciuda numeroaselor variante de realizare, greu de încadrat într-un tipar unic, o structură simplă, bazată de obicei pe coordonare sau juxtapunere. Dintre propoziții, interogativele, utilizate adesea cu valoare retorică, se dovedesc a fi și ele specifice vechilor texte beletristice românești.

Ordinea cuvintelor în scrierile cercetate este, de regulă, nespecifică, dar ea pare, totuși, să se individualizeze prin câteva inversiuni ale auxiliarului care creează structuri simetrice ce nu se regăsesc totdeauna în originalele sau în unele dintre versiunile românești ale aceluiași text.

Nespecific pare a fi, de asemenea, în ciuda frecvenței ridicate a anumitor clase lexicale, vocabularul. (Prezența marcantă a slavonismelor este dependentă de originalul textelor).

Figurile de stil sunt în schimb definitorii pentru stilul beletristic. Pot fi semnalate deopotrivă figurile semantice (comparația, metafora, epitetul și personificarea, de regulă cu structură simplă și funcție plasticizantă, corelând elemente ce aparțin cunoașterii imediate) și figurile sintactice (în cadrul cărora sunt dominante formele retorice ale repetiției: anafora, anadiploza, enumerarea și paralelismul sintactic).

În ceea ce privește organizarea discursului, se remarcă drept trăsături specifice utilizarea concomitentă a relatării la persoana a III-a și a vorbirii directe, precum și consemnarea a numeroase formulări sentențioase.

Pătrunse în scrisul vechi românesc prin traducerea unor texte ce se subordonau regulilor retoricii greco-bizantine și mult mai puțin aceluia uzuală în texte occidentale, particularitățile menționate atestă utilizarea sigură, nuanțată și adesea elegantă a limbii române încă din a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Privite în evoluție, de la primele scrieri românești cunoscute la cele alcătuite în prima jumătate a secolului al XVII-lea, aceste particularități dovedesc de asemenea perfecționarea continuă a exprimării artistice românești. Având ca moment de vârf traducerea *Cazaniei a II-a* și a *Paliei*, acest proces de perfecționare a fost favorizat de tipărirea și (mai ales) de copierea repetată a numeroase cărți de lectură (bisericească și laică).“ (CL: 49-50)

Conținutul și masa vorbitorilor cărora se adresează motivează, în mod deosebit, construcția discursului din aceste cărți. *Floarea darurilor*, de pildă, având la bază un text italian, probabil din secolul al XIV-lea, cu variante românești raportate la un text grecesc și unul slav (FL: 70), este un text încărcat de pilde, parabole, sfaturi, cugetări și precepte, ceea ce a atras de la sine o anumită selecție lingvistică, din toate punctele de vedere. Un exemplu elocvent ni-l oferă și capitolul despre *mânie* (ca de altfel și alte capitole ale cărții): „mânia ... easte rău inemiei, sufletului. Și scoate sângele omului de la inimă, și de mânia sângele omului se turbură și se întoarce inema într-un rău. Și de aceasta 3 reale, den mânie și den nebunie și den răutate, multe rele se fac pre lume“. (FD:131)

Urmează o suită impresionantă de argumentări bogate în meditații, zicale și sentințe prin care se construiește o imagine densă a conceptului de *mânie*, actualizându-se cele mai variate situații din viața umană care motivează o asemenea stare de spirit:

„Mânie esate mumă tuturor realelor. Și ce dai și ce iai de la omul mânios, nu are mulțemită, nice cinste ... Mânia easte pierdzăciunea tuturor bunătăților ... Toată mâniia nebunului easte într-un cuvânt, și înțeleptului, în fapte ... Mânia într-un omenii ceia înțeleptii curând moare, iară într-un nebuni niceodată nu se curmă ... Răul de la rău se ia, ca fierul, ce nu se lucie cu alt, ce iară cu alt fier“. (FD:132)

Alături de influența vorbirii populare, tiparul stilistic poartă amprenta unor structuri lingvistice savante (latinești, grecești etc.) care, exceptând discordanțele pe care le produceau în fluența exprimării, constituiau și un exercițiu de prelucrare a limbii române cu efecte expresive. Cel mai edificator exemplu îl oferă primul roman (de tip alegoric), *Istoria ieroglifică* (1705) a lui D. Cantemir, exegeții actuali considerând că aceasta „poate fi înscrisă într-o tradiție a literelor românești, ilustrată cu strălucire de câteva cărți scrise până în 1705. E vorba de acele opere având caracter de interogație asupra rosturilor și șanselor omului, situate pe un segment evolutiv având la celălalt capăt *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*.” (DSR: 447).

De pildă: „Cu acestea Lupul tăcînd, Vulpea, macar că nu în puțin frica Lupului avea, însă zavistiia veche spre răutăți noaă nepărăsit o împingea. De care lucru cu înțeleapta-și zavistie socotiia că cu casa ei împreună și coliba vecinului să să aprinză multu-și folosește. Și nu doară că socoteala spre lauda Lupului îi era, ce numai doară că mult într-însul vrednicii descoperind, despre cei goli de dînsele, pînă în cea de apoi vreo ură asupră i-ar aduce (că nărocul așe vrednicilor pizmuind să vede, că cu cît sint mai suferitori furtunelor, cu atîta mult valurile să le îndesască, și pre cît lucruri vrednice de laudă ar face și ar arăta, pre atîta în ura și urgia nevrednicilor să cadă.” (CD: 99)

„Neamul cel fără neam și chipul cel fără chip, adecă jigăniuța sau păsărița cea cu prepus, iubitoriul noptii, fugătoriul dzilei, vădzătoriul întunerecului și orbul luminii, adecă Liliacul, precum în fericit pămîntul și mănoasă brazda adunării aceștiia nu puțină zizanie să fie sămănat aievea ieste. Vidra nu cu picătura, ce cu vadra în vasul înțelepciunii veninul nebunii<i> și-au vărsat.” (CD: 156)

Opere citate:

1. ANTIM IVIREANUL, *Opere*, ediție de Gabriel Ștrempel, Editura Minerva, București, 1997 (A);
2. ARGHEZI, TUDOR, *Scrieri (I-XXXI)*, București, 1962-1979;
3. CANTEMIR, DIMITRIE, *Istoria ieroglifică*, ediție îngrijită, note și glosar de Ion Verdeș și P.P. Panaitescu, ed. a II-a, București, Editura Minerva, 1983 (CD);

4. ****Cele mai vechi cărți populare în literatura română I Floarea Darurilor*, text stabilit, studiu filologic și lingvistic, glosar de Alexandra Moraru, București, Editura Minerva, 1996. (FD);

5. HELIADE RĂDULESCU, ION, *Gramatică românească*, ediție și studiu de Valeria Guțu Romalo, București, Editura Eminescu, 1980;

6. MUREȘANU, ANDREI, *Poezii și articole*, [București], 1963;

* În citate s-a păstrat grafia edițiilor folosite.

Bibliografie selectivă:

1. ****Contribuții la Istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea*, vol. I-III, București, EA, 1956, 1958, 1962. (CILL);

2. ****Dicționarul scriitorilor români (A-C)*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995. (DSR);

3. CHIVU, Gh., *Limba română de la primele texte până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Variantele stilistice*, București, Univers Enciclopedic, 2000. (CL);

4. COSTINESCU, MARIANA, *Normele limbii literare în gramaticile românești*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1979. (CN);

5. DIMITRESCU, FLORICA, *Contribuții la istoria limbii române vechi*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973. (DC);

6. DUMITRAȘCU, KATALIN, *August Treboniu Laurian. Opera lingvistică*, Craiova, Editura Universitaria, 2002. (DL);

7. GHEȚIE, ION (coord.), *Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532-1780)*, București, Editura Academiei Române, 1997. (IV);

8. MACREA, D., *Probleme ale structurii și evoluției limbii române*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982. (MP);

9. MANCAȘ, MIHAELA, *Istoria limbii române literare. Perioada modernă (secolul al XIX-lea)*, Universitatea București, 1974. (MI);

10. MICU, SAMUIL, ȘINCAI, GHEORGHE, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae*, Studiu introductiv, traducerea textelor și note de Mircea Zdrenghea, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980. (EL);
11. MUNTEANU, ȘTEFAN, ȚÂRA, D. VASILE, *Istoria limbii române literare*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983. (IL);
12. NEGOMIREANU, DOINA, *Probleme de limbă și stil în poezia lui A. Mureșanu*, în CL XIII, 1968, nr. 2, p.295-304. (N);
13. NEGOMIREANU, DOINA, *Tudor Arghezi – ipostaze ale valorificării și prelucrării lexicului românesc*, în SCL, XLI, 1990, nr.5-6, p.421-424. (NA);
14. PUȘCARIU, SEXTIL, *Limba română*, vol. I, *Privire generală*, București, Editura Minerva, 1976. (SL);
15. ROSETTI, AL., CAZACU, B., ONU, LIVIU, *Istoria limbii române literare*, vol. I, București, Editura Minerva, 1971. (RI)

SĂRBĂTORILE LA ROMÂNI

Prof.înv.primar Munteanu Ștefania Carmen
Școala Gimnazială Com. Hangu, Neamț

Iarna este anotimpul friguros, dar totodată mai are și un simbol aparte. Odata cu iarna, în casele oamenilor intră și un spirit de sărbătoare, un spirit de veselie, de bucurie, care ne face pe toți mai buni, ne face să fim mai iubitori și mai ales ne face să dăruim cadouri persoanelor dragi.

Precum toată lumea știe, iarna este perioada în care S-a născut Mântuitorul nostru Iisus Hristos la Betleem, într-un staul de boi. Magii vestiseră Nașterea Sa cu mult timp înainte și când Acesta s-a născut, s-au înfățișat cu daruri la El și i s-au închinat. Darurile au fost cele mai alese: tămâie, smirnă,etc.

Așa cum magii i-au dăruit lui Hristos daruri, așa și noi dăruim de *Crăciun* celor dragi tot ce avem mai bun, chiar dacă nu avem posibilitatea să le oferim daruri scumpe cum i-au adus lui Hristos, dar măcar iubire le putem oferi și aceasta este mai de preț decât toate darurile scumpe din lume.

Probabil că mulți dintre noi visează la sărbătoarea *Crăciunului* precum în povești, la ușa sobei, unde să auzi doar pocnetul lemnelor ce ard cu repeziciune pentru a forma o undă de căldură în încăpere. Mirosul de cozonaci proaspăt copti, mirosul crengilor de brad care parfumează toată casa, iar în depărtare glasurile colindătorilor sfârșiți de gerul cumplit, dar care nu ar renunța la colind pentru nimic în lume, acestea sunt ingredientele unui *Crăciun* perfect.

Sărbătorile de iarnă sunt menite a-ți conferi o liniște sufletească aparte. Sunt momente de liniște care te îndeamnă la meditare, te ajută să-ți pui ordine în gânduri și să te dezlipești cât poți de grijile și nebunia zilelor noastre.

Cel mai important lucru, după părerea mea, este acela de a petrece și de a împărtăși aceste momente de reală importanță cu cei mai dragi și mai iubiți oameni din viața noastră.

Fiecare dintre noi așteaptă cu nerăbdare venirea vacanței și totodată a sărbătorilor de iarnă.

Pentru copii, cea mai așteptată sărbătoare este cea de *Sfântul Nicolae*, care se sărbătorește pe 6 decembrie.

Obiceiul din străbuni este ca în ajun de *Sfântul Nicolae*, copii să-și cremuiască ghetele pentru a fi cât mai curate atunci când îi vizitează „moșul” cel cu daruri. Pentru cei mai puțin cuminiți și mai dezordonăți, moșul aduce o nuielușă.

Postul *Crăciunului* ia sfârșit, și fiecare se poate bucura de mâncărurile tradiționale: preparate din porc, sărmăluțe, cozonaci. Cele trei zile de sărbătoare aduc liniște și pace în casă.

În perioada *Crăciunului*, străveche sărbătoare creștină, copiii din toate regiunile țării merg la casele gospodarilor să le ureze sănătate, viață lungă, belșug, cântând colinde care au înfruntat timpul.

Cele mai cunoscute colinde sunt: *Florile dalbe, O , ce veste minunată!, Vin colindătorii, Plugușorul etc*

Obiceiul colindatului a înglobat în el nu numai cântec și gest ritual, ci și numeroase mesaje și simboluri ale unui străvechi spiritualități românești. El s-a păstrat asociindu-se cu celebrarea marelui eveniment creștin care este *Nașterea Domnului Iisus Hristos*.

În ajunul *Anului Nou* merg din nou copiii la colindat cântând *Plugușorul*.

Pentru cel mai important moment, trecerea în *Noul An*, pregătirile se reiau. În săptămâna dintre Crăciun și Anul Nou, în toate satele, cetele de flăcăi se pregătesc pentru „urat”, sistem complex de datini și obiceiuri. Pe înserat, în *Ajunul Anului Nou* sunt așteptați să apară *Ursul, Capra, Căiuții, Jienii etc*.

Faptul că aceste obiceiuri se practică la cumpăna dintre ani este justificat de simbolistica zilei de 31 decembrie, care în gândirea populară reprezintă data morții și a renașterii ordinii cosmice. Structura ceremonială a obiceiului este în același timp plină de forță și vitalitate. Muzica și dansul, remarcabile prin virtuozitate și dinamism, măștile pline de expresivitate, alcătuiesc un spectacol unic.

În diferite zone ale țării, costumația, interpretarea pot fi diferite, dar obiceiul este în esență același. Dacă acest fel de manifestare ne duce cu gândul la arhaice practici magice de alungare a maleficului, *Plugușorul*, alt obicei, este strâns legat de mitul fertilității. Vorbe frumoase de prosperitate și belșug sunt adresate de cetele care vin cu *Plugușorul*, fiecărei gospodării. Ca o incantație magică, textul urării se transmite din tată în fiu și nu există român care să nu-l cunoască.

Prima săptămână din ianuarie este marcată de două importante sărbători creștinești: *Botezul Domnului (Boboteaza)* pe 6 ianuarie, și *Sfântul Ion* pe 7 ianuarie. Toți românii se duc la biserică de *Bobotează* și iau apa sfințită, apă atât de necesară pentru tămăduire și purificare. În satele și orașele așezate pe maluri de ape, tinerii se întrec să scoată la mal crucea aruncată de preot în apa înghețată. Cel ce va reuși, va avea parte numai de bine.

În aceste zile atât de reci ale iernii, adunați pe lângă focuri, neavând altă treabă decât de a hrăni animalele, țăranii români își trag sufletul alături de cei dragi, petrecând cu toți Ionii și Ioanele și pregătindu-se pentru truda care va veni curând, odată cu topirea zăpezii.

Luna Decembrie mai este denumită în Calendarul popular – *Luna lui Cojoc*.

Ziua de 20 Decembrie – *Ignatul* – este o zi în care s-au păstrat o serie de practici magice precreștine. Se spune că este bine să se taie porcii sau un alt animal din gospodărie. Cel care vede sânge în această zi este ferit de boli.

Ziua de 23 Decembrie – *Preziua Ajunului de Crăciun* . În această zi există obiceiul ca în anumite zone ale țării să se facă preziceri despre vremea, bogăția și recoltele viitoare.

Sper ca spiritul acestor sărbători să trezească în adulți, bucuria copilăriei, pentru ca în fiecare din noi să rămână pentru totdeauna copilul care va tresări de fiecare dată când sărbătorile de iarnă bat la ușa sufletului nostru.

Fie ca aceste sărbători să ne lumineze gândurile, să ne îndrepte pașii spre fapte mărețe, iar noul an ce bate nerăbdător la ușa să fie presărat cu realizări cu mult mai mari pentru noi toți.

Sărbători fericite tuturor !

La mulți ani !

Bibliografie:

1. *Vine iarăși Moș Crăciun – Antologie de Boris Crăciun*, Ed. Porțile Orientului, Iași

ROLUL ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ÎN PROMOVAREA TRADIȚIILOR ȘI OBICEIURILOR

**Profesor Dudanu Georgeta
Liceul "Vasile Conta", Târgu-Neamț**

Societatea actuală și-a schimbat radical rolul, astfel , singura instanță cu rol educativ-școală, se confruntă și ea cu provocări. Așteptările diferitelor instanțe față de școală s-au schimbat: societatea responsabilizează școală să pregătească absolvenți apti pentru integrare profesională și socială. Nici performanțele școlare nu mai au aceeași pondere, în sensul în care ,rezultatele învățării în contexte nonformale și informale de educație , au aceeași importanță și pot fi validate și recunoscute la nivel formal. În acest context, oferta de educație "altfel", de activități curriculare și extracurriculare,deopotrivă, trebuie dezvoltată în acord cu așteptările actorilor școlare și cu nevoile de cunoștere a acestora.

Activitățile extracurriculare au caracter complementar activităților de învățare realizate la clasă, urmăresc lărgirea și adâncirea informației și cultivă interesul pentru diferite domenii de cunoștere, funcționând cu rol de "curriculum suplimentar". Ele au scopuri variate: interacțiune socială, leadership, recreere și educație pentru sănătate, autodisciplină și creștere a încrederii în sine. Problematika valorificării educației nonformale în spațiul școlii a primit din ce în ce mai multă importanță, noi conotații, date de schimbările existente. Accentul cade de pe informativ pe formativ, în activități desfășurate în afara curriculumului obligatoriu.

Activitățile organizate de cadrele didactice din învățământul preșcolar , primar și gimnazial cu ocazia sărbătoririi Crăciunului, intră în această categorie de activitate , prin care copilul se pregătește pentru viață, se dezvoltă global, își pune bazele formării personalității. Serbarea organizată cu acest prilej este o activitate artistică, organizată suplimentar față de disciplinele din planul-cadru de învățământ și din curriculumul la decizia școlii, în spațiul școlar, în afara orarului principal, o petrecere a timpului de către elevi, prin parcurgerea unor conținuturi instructiv-educative care completează curriculumul național.

Proiectarea unei astfel de activități începe prin : selectarea finalităților acesteia, alegerea acelor situații de învățare care să se transforme în experiențe de învățare inedite , alegerea conținuturilor adecvate, organizarea și integrarea experiențelor și conținuturilor, evaluarea eficacității ei.

O astfel de proiectare poate începe cu un motto adecvat , legat de semnificația Crăciunului, se continuă cu formularea obiectivelor operaționale și enumerarea conținuturilor alese ca reprezentative pentru buna desfășurare a activității.

Activități:

1. Copiii s-au costumat corespunzător și așteaptă începerea activităților: "Atelierul de lucru cu părinții" și serbarea propriu-zisă.
2. Elevii și părinții confecționează obiecte decorative/ ornamente specifice Crăciunului, încadrându-se în unitatea de timp planificată, desfășurată pe fond muzical.
3. Fără emoții, va începe apoi, programul artistic: serbarea, copiii rostind clar și tare replicile memorate- pentru sceneta "Crăciun în bojdeuca lui Creangă"- adaptare, poezii tematice și colinde.
4. Moș Crăciun nu a uitat să lase daruri sub bradul împodobit de elevi, încă de la sărbătoarea lui Moș Nicolae.

Activitatea utilizează o categorie largă de resurse, fără de care întreg demersul didactic nu ar fi posibil:

-materiale: costume, beteală, microfon, scaune, boxe, brad, laptop, proiector, coli/cartoane colorate, lipici, foarfecă, globuri din polistiren, pensule, acuarele, apă și pahare;

-umane: învățătoare, elevi, părinți, bunici, frați/ surori;

-temporale: 3 ore;

-procedurale: memorizare, conversația, exercițiul, demonstrația, explicația, observația sistematică, instructajul verbal, aprecierea verbală;

-forme de organizare: individual, frontal, pe grupe;

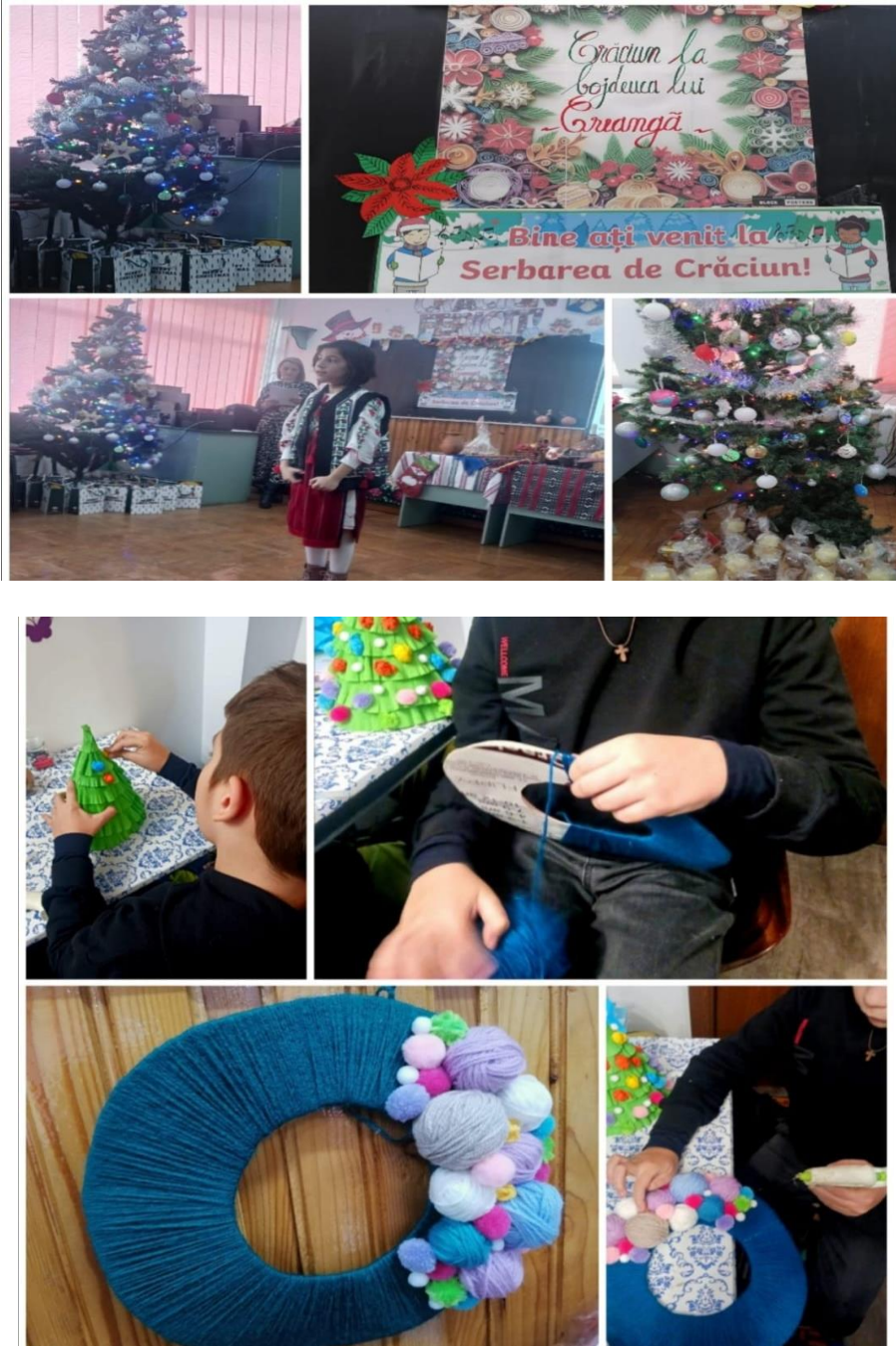
Aplecându-ne cu dragoste spre trecutul nostru, gândindu-ne cu respect la originile poporului român, noi trebuie să păstrăm cu sfințenie obiceiurile și tradițiile ca niște adevărați români. Printr-o astfel de serbare, reușim să îi învățăm pe copii să prețuiască obiceiurile și tradițiile românești, să le sădim în suflete aceste elemente definitorii identității neamului. Copiii vor înțelege, astfel, imensitatea tezaurului nostru folcloric, în care arta populară românească este o minunată oglindă în care se reflectă frumusețea țării noastre. Valorificând frumusețea tradițiilor, în cadrul serbărilor sau a șezătorilor, ei vor înțelege rolul important al omului în conservarea acestora.

Astfel organizate și desfășurate, activitățile extracurriculare sunt menite să provoace trăiri de bucurie reală tuturor celor prezenți, cu un puternic impact pozitiv, determinând organizatorilor satisfacția muncii bine-gândite și făcute.

Bibliografie:

1. *DIDACTICA ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE, Suport de curs*, Universitatea "Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca, Centru de Formare Continuă, Învățământ la Distanță și cu Frecvență Redusă / Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Specializarea :Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar

IDENTITATE CULTURALĂ: DELIMITĂRI CONCEPTUALE

Profesor Palaghia Teodora

Liceul cu Program Sportiv Bacău/Liceul Tehnologic Anghel Saligny Bacău

Identitatea, cultura și identitatea culturală reprezintă o problematică tot mai actuală, dar totuși nu există definiții general acceptate pentru identitate, nici terminologii unitare valabile pentru descrierea și explicarea fenomenelor identității, a culturii și a identității culturale. Problema identității culturale este una foarte delicată, în primul rând, datorită definiției acestui concept. Atât la nivel individual cât și la nivel de colectivitate, identitatea culturală a reprezentat permanent un subiect fundamental de cercetare al umanității. La baza acestei probleme a stat nevoia de autocunoaștere și autodefinire a omului. Căutarea propriei identități este un fenomen recent apărut. Astăzi identitatea culturală nu mai poate fi concepută ca o moștenire căpătată din familie, ci ca o calitate, dobândită începând cu primii ani de viață în cadrul procesului de socializare și culturalizare.

Pentru a avea o imagine cât mai clară asupra conceptului de identitate culturală, trebuie să ne raportăm nu numai la prezent, dar și la întreaga evoluție a culturii noastre. Procesul istoric al culturii este un flux continuu, ceea ce, în principiu, ar însemna devenire, creștere, continuitate. Cultura a fost investită în proiectele antropologiei filosofi ce și în orientările caracteristice ale secolului nostru, având o semnificație ontologică fundamentală.

Există o serie de valori culturale perene și evenimente unice pentru un popor, care îi conferă specificitate și o continuitate în istorie, dar structura socio-culturală înregistrează schimbări de la o epocă la alta. Societatea și grupurile sociale reprezintă cadrul de formare, manifestare și perpetuare a unei culturi. Datorită acestui fapt, identitatea socială se află în interacțiune permanentă cu identitatea culturală. Trebuie de reținut că identitatea culturală este o calitate distinctivă într-un anumit moment istoric, însă aceasta se află într-o continuă devenire, ceea ce înseamnă că ea suportă prefaceri în timp. Conceptul de identitate culturală, ca și identitate socială, beneficiază de o istorie îndelungată și de o tratare controversată. În dezbaterile academice este tot mai des prezentă afirmația, conform căreia postmodernitatea anunță întoarcerea, a ceea ce sociologul Dominique Wolton numea „banda celor patru: națiunea, istoria, religia, identitatea”. Iar Grigore Georgiu, citat de Sabina-Adina Luca în *Politici culturale și integrare europeană* (coordonator de ediție Florica Vasiliu), consideră că „paradoxul modernității, cu formele ei

democratice, este că, pe măsură ce produce omogenizare și uniformizare, exacerbează și distincțiile, și nevoia de identitate, diferențe care devin cu atât mai mult importante, cu cât par a fi mai neînsemnate” [3 p. 66]. Preocupat de problema identității culturale, profesorul universitar, Grigore Georgiu, în lucrarea sa Națiune. Cultură. Identitate atribuie identității culturale un sens larg, de echipament existențial tehnic și simbolic, prin care o comunitate umană reușește să-și codifice expresiv istoria, existența, realitatea, viața, cu toate elementele ei. O cultură națională cuprinde în codurile sale expresive o schemă simbolică a lumii și a vieții umane, un mesaj original și ireductibil [1]. Nici o cultură națională nu este substituibilă și nu poate fi înlocuită prin altele; nu există cultură care să le rezume și să le facă inutile pe celelalte. Deci, toate au legitimitate antropologică și întruchipează atributele condiției umane; identitatea nu este rezultatul izolării unei culturi, ci al relațiilor sale de interdependență și comunicare [1]. Noțiuni, precum identitate culturală sau identitate specific națională, au început să domine câmpul ideologic mai ales pe la sfârșitul sec. XIX. Cercetătorul Adrian Otovescu, în lucrarea Conservarea identității culturale în mediile de emigranți din Europa specifică că asupra faptului că abordarea istorică a identității culturale a condus la apariția unei literaturi de specialitate deosebit de bogate și variate. Autorul face trimiteri la principalele orientări teoretice existente în literatura de specialitate în legătură cu acest subiect de studiu. A. Otovescu susține că anumiți cercetători, precum teoreticianul Stuart Hall, ne ajută să deslușim „cel puțin două perspective de abordare a identității culturale. Prima vorbește despre identitățile noastre culturale care reflectă experiențe istorice comune și coduri culturale împărtășite, care ne oferă argumentări cu privire la istoria noastră actuală. A doua perspectivă promovează ideea că identitatea culturală este mai degrabă o problemă de „devenire” decât de „ființare”. Ea aparține în aceeași măsură viitorului și trecutului. „Identitatea culturală nu este ceva ce există deja, ceva ce transcende timpul, spațiul, cultura sau istoria. Identitatea culturală are o anumită istorie” [4]. În opinia profesorului Peter Adler, conceptul de identitate culturală „încorporează premise, valori, definiții și credințe comune, precum și procesul de structurare a activităților cotidiene” [4]. În altă ordine de idei, A. Otovescu evidențiază opinia cercetătorului britanic Paul Gilbert care, în lucrarea Cultural identity and political ethics, publicată în anul 2008, apreciază că „numeroase tipuri de identitate culturală au apărut ca un răspuns în urma diferitor circumstanțe” [4]. În știința sociologică, termenul de „identitate” este pus în corelație cu conceptele de comportament și de rol social. A vorbi despre identitate înseamnă a vorbi despre natura umană și complexitatea ei, despre istoria devenirii omului, a creării și recreării lui prin gândire, efort și

voință, înseamnă a vorbi despre o față vizibilă, conștientă de sine, și alta ascunsă ce transpare în gânduri, gesturi, comportamente demne de a fi luate în seamă. Sentimentul de identitate creează siguranță, confort psihic, intimitate, dar și responsabilități legate de sarcinile temporare față de evoluția socială mai largă a structurilor de apartenență și de securizare materială și spirituală ale identității. Identitatea culturală reprezintă esența perenității popoarelor; ea conferă omului, în particular, specifi citate, iar grupurilor sociale, în general, unitate, caracter irepetabil și ireductibil; ea constituie legătura între trecutul, prezentul și viitorul lor; cultura condiționează întreaga experiență a omului, de la naștere până la moarte. A priva persoanele sau grupurile de identitatea lor culturală înseamnă a le priva de istoria lor, a nega, în ultima instanță, dreptul lor la existență. Identitățile culturale sunt lipsite de semnificație etică, ceea ce înseamnă că ele nu sunt nici bune, nici rele, ci doar există. Rolul identităților culturale este de a diferenția anumite grupuri sociale și colectivități umane. Identitatea culturală – construcție spirituală fundamentală pentru dezvoltarea structurată a societății noastre – este în continuă devenire, necesitând și o alimentare pe măsură. Identitatea culturală desemnează laturile specifi ce ale poporului nostru, ca popor distinct de alte comunități naționale, reflectă căile tipice în care ne construim cultura, exprimă modul nostru particular de a răspunde la constantele universale ale culturii: îmbrăcăminte, hrană, religie, joc, artă, comunicare, limbă.

Identitatea culturală se referă la identifi carea cu un anumit grup sau la sentimentul de apartenență la acesta pe baza mai multor categorii culturale, incluzând naționalitatea, etnia, rasa, sexul și religia. Identitatea culturală este construită și întreținută prin procesul împărtășirii cunoașterii colective, precum tradițiile, patrimoniul, limba, estetica, normele și obiceiurile. Deși, odinioară, cercetătorii au presupus că identifi carea cu anumite grupuri culturale este evidentă și stabilă, acum majoritatea lor o văd ca fiind contextuală și dependentă de schimbări temporale și spațiale. În lumea contemporană globalizată, caracterizată printr-o creștere a contactelor interculturale, identitatea culturală este, în mod constant, reprezentată, negociată, conservată și disputată prin prisma practicilor comunicative.

Identitatea culturală, de exemplu, pentru români reprezintă esența definitorie a existenței lor istorice și fundamentale. Identitatea națională este viziunea comunității naționale despre propria identitate și psihologia sa. Fiind situați într-o zonă geopolitică de mari interese și fiind bătută deseori de puternicele conflicte între imperii, românii au reușit să-și afirme propria lor identitate. „Românii sunt un popor născut în Europa și nu venit de aiurea; românii asimilează infl

uențele celor mai târziu intrați în spațiul european, dar nu-și pierd identitatea; dimpotrivă, și-o consolidează, întotdeauna deschizându-se spre noi posibilități de adaptare, fără să-i perturbe iremediabil o realitate trecătoare”, menționează savantul Ion Tudosescu [5 p. 32]. În operele cărturarilor umaniști români cultul antichității se îmbină cu teoria despre originea romană a poporului. Ideile de neam, limbă și credință în epoca medievală erau contopite în numele de „rumân” sau „român”. Emblematic, numele poporului român cristalizează o identitate. Poporul român își poartă identitatea în nume și ea se identifi că cu existența lor [6]. Ideea romanității, promovarea limbii române ca limbă de cultură, continuatoare a limbii latine, confirmarea unității de neam și de limbă a românilor din toate cele trei Țări Române alcătuiesc elementele specifi ce și definitorii ale umanismului românesc. Apogeul istoriografiei umaniste românești îl constituie creația lui Dimitrie Cantemir. Argumentarea latinității românilor, continuitatea și unitatea de neam, romanitatea limbii sunt demonstrate de D. Cantemir în câteva lucrări, precum: *Descrierea Moldovei* (1716) și *Hronicul vechimii a romanomoldo-vlahilor* (1719-1722). În *Descrierea Moldovei* cărturarul ne aduce la cunoștință că Moldova, alături de Muntenia și Transilvania, este parte veche a Daciei, prefăcută de Traian în provincie romană [6]. Întru susținerea vechimii românilor și a continuității lor pe teritoriul carpato-dunărean, Dimitrie Cantemir vine cu argumente arheologice, politice, juridice, religioase, lingvistice. Pentru acest cărturar o dovadă convingătoare a romanității locuitorilor acestor meleaguri este limba lor „ce se potrivește mai mult decât oricare altă limbă cu cea romană...” [6 p. 227]. În concepția lui Dimitrie Cantemir, „limba este principalul argument în sprijinul ideii unității de neam a românilor, căci valahii și ardelenii au același grai ca moldovenii” [6 p. 227]. Între spațiile vitale în care ne construim existența, limba se distinge ca local dezmărginirii, invocând, prin atributele ei fundamentale, vocația omului de a-și afirma libertatea. Dacă geograful impune granițe, dacă istoria le alterează și le modifică ca evenimential, limba deține taina care consfințește libertatea spirituală. Limba exprimă sufletul unei națiuni, ea se identifi că cu etnia, cu națiunea care o vorbește, cu naționalitatea. Dacă moare limba, mor și vorbitorii ei ca reprezentanți ai unei etnii sau națiuni concrete. Limba, alături de particularitățile psihice și morale, constituie una din trăsăturile constitutive ale națiunii. Cea mai importantă componentă a unei națiuni o constituie populația. Această populație trebuie să aibă același sentiment al identității și, în mod obișnuit, vorbește aceeași limbă. Ceea ce suntem depinde foarte mult de modul cum ne identifi căm, apoi cum negociem cu ceilalți pentru a ne identifi ca ca să fi

m recunoscuți. Un punct forte îl ocupă modul în care ne prezentăm celorlalți, modalitatea și mijloacele prin care încercăm să negociem cine suntem.

Construcția identitară rezultă în urma mai multor influențe pe un fond specific în condiții socio-istorice date. Identitatea culturală este folosită ca sinonim pentru identitatea națională și identitatea etnică, pentru cultura populară, ea constituie o sursă perenă de creații originale. Simțul apartenenței la o cultură comună este dat de o serie de simboluri culturale recunoscute de toți (ritualuri, simboluri vestimentare, tradiții comune etc.). Identitatea culturală se menține și se hrănește datorită promovării acestora. Pe parcursul istoriei, ideile de unitate și continuitate a românilor au fost puse uneori în serviciul unei ideologii și a unei politici naționaliste, latinitatea ca imaginar identitar rămâne actuală în contemporaneitate. Identitatea culturală este unul din elementele-cheie, care ne ajută să fim umani și, în numele salvării creativității umane, avem nevoie să protejăm și să respectăm această identitate. Avem nevoie să înțelegem maniera în care această identitate se dezvoltă și eșuează în a progresa.

De-a lungul istoriei sale, de la o epocă la alta, orice cultură pierde unele caracteristici și câștigă altele. Cultura nu dispare, ea mereu se reînnoiește, de aceea, pentru a crede și a avea un viitor bogat, suntem obligați să sporim aportul în domeniul culturii, al creației, în general. Una din problemele globale ale omenirii rămâne a fi ocrotirea culturii, deoarece ea accelerează dezvoltarea omenirii. Pentru a ne putea identifica ca de alții, e necesar și suntem obligați să pătrundem în miezul culturii, să păstrăm acele credințe, valori, obiceiuri, moravuri, tradiții care dau o semnificație deosebită identității culturale. Procesul prin care se asigură securitatea identității culturale din cadrul unei națiuni pornește de la nivelul nostru, al indivizilor care alcătuim societatea de astăzi. Identitatea culturală derivă din participarea indivizilor la practicile culturale, presupune atitudini pozitive, atașament și mândrie națională, sentimente de protecție și împărtășirea acelorași tradiții și obiceiuri. Credem că identitatea culturală e la noi acasă în România și, în același timp, ne dorim ca cetățenii să conștientizeze acest fapt și să-și dorească asumarea acestei identități. O astfel de raportare la identitatea culturală presupune o viziune pe termen mediu și lung.

Bibliografie:

1. GEORGIU, G. Națiune. Cultură. Identitate. București: Diogene, 1997. ISBN 973-97-636-3-4.
2. PLEȘU, A. Minima morală: Elemente pentru o etică a intervalului. București: Humanitas, 2008. ISBN: 978-973-50-19693.
3. Politici culturale și integrare europeană. Coord. F. Vasiliu. Iași: Institutul european, 2009. ISBN 978-973-611-622-3.
4. OTOVESCU, A. Conservarea identității culturale în mediile de imigranți români din Europa. București: Ed. Muzeului Național al Literaturii Române, 2013. (Col. Aula Magna). ISBN 978-973-167-179-6.
5. TUDOSESCU, I. Identitatea axiologică a românilor: eseuri. București: Ed. Fundației „România de Măine”, 1999. ISBN 9735821362, 9789735821364.
6. BOBÂNĂ, Gh. Umanismul în cultura românească din secolul al XVII-lea începutul secolului al XVIII-lea. Chișinău: Epigraf, 2005. ISBN 9975-924-76-0.

UNDE ESTE MOȘ CRĂCIUN? Serbare de Crăciun - clasa pregătitoare

**Profesor Amaicei – Bilbor Mihaela Roxana
Școala Gimnazială Nr. 3, Piatra Neamț**

CÂNTEC „*Hai la spectacol!*”

PREZENTATOR 1: Dragi invitați, dragi părinți, clasa noastră a pregătit pentru dumneavoastră un moment de sărbătoare!

PREZENTATOR 2: Haideți degrabă să cântăm și pe moșul să-l rugăm să nu întârzie...

CÂNTEC „*Iarna e vecina noastră*”

Intră fulgii și Zâna Iarna

ZÂNA IARNA: Eu sunt Zâna Iarna! Am venit cu multă zăpadă, să vă dăruiesc bucuriile mele.

Apar spiridușii moșului:

SPIRIDUȘ 1 - Suntem spiridușii moșului!

SPIRIDUȘ 2 – Eu sunt inventatorul mașinăriei de făcut jucării!

SPIRIDUȘ 3 – Eu sunt administratorul listei copiilor cuminiți și obraznici!

SPIRIDUȘ 4 – Eu sunt șeful dulciurilor și al prăjiturilor! O ajut pe Crăciuniță în bucătărie.

SPIRIDUȘ 5 – Eu sunt designerul saniei lui Moș Crăciun. M-am gândit ca, în acest an să ies din tendințe și să abordez stilul...

SPIRIDUȘ 1 – Lasă stilurile! Vezi că trebuie să ai grijă de reni!

SPIRIDUȘ 6 - Eu păstrez cu sfințenie secretul reședinței Moșului. Dacă află cineva...am încurcat-o! Adio moș! Adio cadouri!

SPIRIDUȘ 1 – Eu sunt șeful șefilor spiridușilor! Sunt mai ceva ca toți spiridușii! Sunt mai ceva ca Zâna Iarna!

TOȚI CEILALȚI: Vrei tu să fii mai ceva și decât Moș Crăciun, nu? S-o crezi tu!

Se aud clinchete de zurgălăi

SPIRIDUȘ 2 - Moș Crăciun nu a venit? S-o fi rătăcit?

TOȚI: Ce s-a întâmplat???

SPIRIDUȘ 7 – Ați auzit? Moș Crăciun a fost răpit!

TOȚI: Vai!!!

SPIRIDUȘ 8 – Am aflat și eu vestea cea rea, dar nu înțeleg: ce scrisoare? Ce răpire?

SPIRIDUȘ 9 – Hai să-ți explic: Am primit ieri dimineață o scrisoare anonimă. O am aici, în buzunar. Cineva m-a anunțat că Moșul a fost furat!

TOȚI: Furat???

SPIRIDUȘ 10 – Nu se poate-așa ceva! Stai să-ți explic: toată noaptea am umblat să-l caut pe Moș.

SPIRIDUȘ 11 – Oare unde-o fi dus moșul? Toată lumea îl caută! Vine cineva! Crăciuniță, ai vreo veste bună, rea?

CRĂCIUNIȚA - N-am aflat unde l-au dus, dar spiridușii mi-au spus că nu l-au văzut. E dat dispărut!

FULG 1- Dis de dimineață, pe ceața cea deasă, am văzut în depărtare o sanie... dar parcă nu era o sanie, era mult prea ciudată!

FULG 2 – Da, da, și nu era sania moșului! A ieșit un zmeu...m-am speriat un pic! A luat sania, sacul și pe Moș! Săracul!

FULG 3 – Cine ne poate ajuta?

FULG 4 – Hai, măi fraților, să-l căutăm în tot orașul! În toată țara! Pe toată planeta!

FULG 5 - Asta este foarte rău! Cum să avem un Crăciun fără cadouri? Trebuie să fim detectivi! Să-l găsim!

FULG 6 – Oare cum s-a lăsat păcălit Moșul nostru drag de Zmeul voinic?

ÎNGERAȘ 1

Poate cu toții am greșit

Moșul bun nu a venit

Ne-a lăsat să ne-agităm

Și un lucru să-nvățăm:

Să fim buni, cu toată lumea

Ascultători totdeauna

Să nu ne certăm defel

Să fim cumiți... puțintel.

ÎNGERAȘ 2

Aprindeți toți o lumânare

În jurul bradului să stăm

Să colindăm mândri și buni

În noaptea sfântă de Crăciun!

Colaj de colinde. În timp ce copiii cântă, în jurul bradului, intră Moș Crăciun.

Bibliografie/Resurse online:

1. https://blogserbari.blogspot.com/2015/03/normal-0-false-false-false-en-us-x-none_53.html
2. <https://www.scribd.com/document/376913043/Iarna-Bine-Ai-Venit-Activitate>

TRADIȚII ȘI EMOȚII DE IARNĂ

Prof. Stroia Elena Luminița
Laborant Surdu Elena
Școala Gimnazială Nr. 3 Piatra Neamț

Pentru mulți dintre noi luna decembrie înseamnă speranță și conectare cu cei dragi. Mai mult decât atât, copiii sunt cei mai fericiți și bucuroși cu gândul la darurile pe care le vor primi de la Moș Crăciun. Este o lună magică care ne aduce aminte de copilul din noi mai mult ca oricând. Este o lună cu miros de portocale și cozonac, cu amintirea zăpezilor de altă dată și a frigului care ne îngheță nasul. Nu ne dădeam duși nicidecum de la joaca noastră alături de copiii lângă care am copilărit.

Decembrie este luna în care se aud colinde în casă iar părinții petrec mai mult timp cu cei mici. Crăciunul este un carusel de emoții, este momentul cand cadourile aduc BUCURIE în inimile și sufletele copiilor. Dar mai presus de asta, copiii sunt mereu asaltați de întrebările:

-Tu ce cadou vrei de Crăciun?

-Ce cadou ai vrea sa îți aducă Moșul?

- Scrie-i o scrisoare lui Moș Crăciun, poate așa va fi pregătit să îți aducă ce-ți dorești, ce zici?

Și toate acestea vin cu o PRESIUNE asupra copilului care și așa este suprasolicitat de la stimulii senzoriali pe care îi găsește în jurul său: instalații frumos colorate și luminate, rutina care i se schimbă, agitația din casă cand vine vorba de pregătirile pentru Crăciun, întrebările nesfarșite, etc.

Ce este de remarcat este faptul că uităm adesea să fim atenți la emoțiile copilului, pe unele le exprimă, dar pe cele mai multe nici nu le poate identifica singur. Și uite așa se ajunge în preajma Crăciunului că ai noștri copii sunt furioși, oboșiți sau încăpățanați. Copiii nu devin așa peste noapte, ci adună mai multe emoții pe care nu le pot gestiona la timp.

Copiii sunt încantați că se apropie Crăciunul și părinții vor sta mai mult cu el. Sunt bucuroși că vine vacanța de iarnă că va petrece mai mult timp fără teme, este bucuros și nerăbdător să deschidă cadoul de sub brad și să stea în pijamale mancand portocale sau o felie de cozonac ori dulciurile nenumărate pe care le primește de la rude.

Dacă înainte de Crăciun ei sunt nerăbdători să deschidă cadoul, după Crăciun se poate instala DEZAMĂGIREA, care este o emoție pe care unii copii o ascund ca niște maieștri. Dezamăgirea că nu au primit ce si-au dorit cu adevărat sau că dorința lor nu a fost înțeleasă corect.

TRISTEȚEA își poate face apariția pe nesimțite și apoi te întrebi... nu înțeleg de ce este supărat.

Sărbătorile vin la pachet cu un carusel de emoții pentru cei mici dar și pentru adulți deopotrivă. Emoții și amintiri de cele mai multe ori pozitive, și trăiri din care trebuie să învățăm că de noi depinde să fim mai buni la suflet și așa ÎMPREUNĂ reușim să schimbăm lumea.

DATINI, TRADIȚII ȘI OBICEIURI STRĂMOȘEȘTI

LA ROMÂNII DE CRĂCIUN

**Profesor Ursachie Florina Elena,
Școala Gimnazială Nr.8 , G.P.P Nr.8**

Iarna, satul românesc devine un colț de rai. Este singurul anotimp din an în care domnește principiul repaosului și al odihnei. În timp ce grâul germinează sub stratul mare de zăpadă, casele țăranilor, calde și primitoare, se pregătesc de sărbătoare.

Sărbătorile de iarnă la români încep odată cu Sf. Nicolae, la 6 decembrie și se încheie în 24 februarie, cu Dragobetele, care marchează începutul primăverii și al anului agricol. Sărbătorile de iarnă petrecute în mijlocul satului românesc reprezintă o experiență unică, deopotrivă încărcată de veselie, dramatism, ironie și poezie. Un amalgam de contraste pe care doar românii îl pot armoniza atât de bine. Mesele îmbelșugate, poveștile și colinda tristă, cântecul vesel, dansul dramatic, căldura și ospitalitatea gazdelor, toate acestea te scot din cotidian. Mai greu este să alegi o zonă anume. Indiferent dacă ești în Moldova, în Transilvania, în Oltenia sau în Dobrogea, iarna are o încărcătură și o aromă anume. Tradițiile și obiceiurile românilor diferă de la o zonă la alta, dar frumusețea lor, unicitatea și ineditul sunt cuvinte care nu lipsesc din nici o descriere. Cele mai multe tradiții și obiceiuri care înconjoară sărbătorile de iarnă se respectă cu strictețe în zonele rurale din Bucovina și Maramureș. Conform tradiției, sărbătorile de iarnă se petrec acasă în familie, alături de cei dragi.

Sfântul Nicolae, ierarhul din localitatea Mira, este cel mai cunoscut și iubit sfânt al Bisericii Ortodoxe. Sărbătorile de iarnă erau în trecut un prilej de bucurie pentru cei mici, care așteptau cu nerăbdare prima zăpadă și sosirea lui Moș Nicolae și a lui Moș Crăciun. Câți dintre ei își mai lustruiesc astăzi ghetetele, pentru ca Moș Nicolae să le umple cu cele mai frumoase jucării și cele mai gustoase dulciuri? Din păcate, din ce în ce mai puțini copii simt cu adevărat spiritul Crăciunului și al sărbătorilor de iarnă

Un obicei specific sărbătorilor de iarnă este aducerea în casă și împodobirea unui brad. Un cântec specific spune: *O brad frumos, o brad frumos, / Cu cetina tot verde... / Tu ești copacul credincios, / Ce frunza nu și-o pierde...*

Ajunul Crăciunului apare personificat în chipul unui moș cumsecade, frate mai mic a lui Moș Crăciun și despre care se spune că ar fi fost păstor de oi sau de capre. Copiii umblă cu Moș Ajunul (*Ne dați ori nu ne dați...?*) și primesc mai ales nuci și covrigi. Ajunul Crăciunului reprezintă un moment deosebit, care se petrece alături de cei dragi. Acum se împodobește celebrul brad de Crăciun și se fac ultimele pregătiri pentru ziua ce va urma.

Colindul de Moș Ajun datează din vremuri străbune și creștine, fiind cel mai vechi mesaj dus de copii, despre vestea Nașterii Pruncului Iisus, preluat din înțelepciunea tradițional-creștină de fiecare generație, ca moștenire spirituală, spre dăinuire în veacul veacurilor. Din punct de vedere

etimologic, cuvântul colind deriva din latinescul colo-colare, care înseamnă "ceea ce trebuie respectat, cinstit". Sunt persoane care susțin că acest termen vine de la latinescul "calendae", care provine din "calare" (chemare). biceitul colindatului are și menirea de a ne atrage atenția că este necesară pregătirea sufletească și trupească pentru ca Hristos să Se nască tainic în fiecare dintre noi. Colindele ne descoperă că Întruparea Mântuitorului are ca scop mântuirea neamului omenesc. Colindele au o mulțime de variante și versiuni, specifice diferitelor regiuni de unde provin. Un lucru pe care nu trebuie să-l uităm este acela că rolul colindelor este de a fi cântate în grup, după cum păstorii din Betleem și magii de la Răsărit nu s-au închinat singuri Pruncului Iisus.

Colindele au circulat prin viu grai, ele fiind consemnate în scris și notate muzical, mult mai târziu. Colindele au o bază biblică, ele descoperă în versuri faptele relatate de Evangheliști în legătură cu evenimentul sfânt al Nașterii Domnului. Nu numai vestea pe care o împărtășesc aceste cântări este minunată, ci și modul în care poporul român a compus, a interpretat și a transmis colindele

Jocul caprei constituie una dintre formele elementare ale teatrului popular. Costumația bogată, agilitatea în perioada sărbătorilor de iarnă. Versurile și jocul fac trimitere la ideea fertilizării ca transformare cosmică. Capra este personificarea fertilității.

Jocul caprei ține de la Crăciun până la Anul Nou. În unele sate din Bucovina, întâlnim mai multe capre sub forma unor cete (Ostra), iar în alte zone ale țării, capra este singură, în prezența ciobanului, a unui moș și a unei babe. Masca este alcătuită dintr-un cap de capră din lemn, cu maxilarul inferior mobil, care este tras cu o sfoară în timpul dansului. Cel mai importat în Jocul caprei este ca mișcările să fie realizate corect de la botul caprei, iar corpul să fie purtat într-o parte și în alta de la jumătate, să se onduleze. Mișcările trebuie să formeze valuri. Jocul caprei prezintă un scenariu al morții și învierii rituale. Capra cade la pământ și trebuie să fie resuscitată, readusă la viață. Probabil originea este în vechi culte ale divinităților cu înfățișări animaliere care mor și renasc; asta se potrivește foarte bine și cu perioada anului în care timpul vechi, îmbătrânit, uzat al anului este cel care renaște, crește soarele în fiecare zi odată cu solstițiul

Obiceiurile calendaristice și cele legate de viața de familie sunt o componentă perenă a culturii noastre tradiționale. Cele mai răspândite și mai fastuoase s-au dovedit a fi cele legate de marele Praznic al Crăciunului și de sărbătorirea Anului Nou. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, vicleimul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști (turca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căluții, călușeii) - și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine. Dintre acestea, care exprimă înțelepciunea populară, realul sau fantasticul, esențe ale bogăției noastre spirituale, redăm câteva specifice diferitelor zone ale țării.

În trecut, când viața oamenilor depindea de recoltele obținute, de Anul Nou țăranii încercau să afle cum va fi vremea în anul următor, ca să știe când să are și să semene. Astfel, în noaptea Anului Nou, țăranii apelau la "calendarul din cărbuni". Alegeau câțiva cărbuni aprinși și le dădeau numele plantelor pe care doreau să le semene: orz, ovăz, grâu, seară etc. și după cantitatea de cenușă rezultată în urma arderii complete și a stingerii cărbunilor, se vedea cât de bună va fi recolta. Era folosit și calendarul de ceapă. În 12 foi de ceapă erau puse cantități egale de sare și erau lăsate pe

pervazul ferestrei. Fiecare foaie de ceapă simboliza o lună din anul calendaristic. A doua zi, se putea observa gradul de umiditate. În funcție de umiditate, se știa care luni ale anului vor fi secetoase și care ploioase. Și aceasta era o previziune importantă pentru agricultor. Atât de importantă era recolta, încât și prin colinde li se urau oamenilor să aibă parte de recolte îmbelșugate. Exista tradiția ca atunci când flăcăii mergeau cu Plugușorul să folosească un plug adevărat. Cu el trăgeau o brazdă prin curtea gospodarului ca să-i meargă bine semănăturile. Tot în ajunul Anului Nou se mergea și cu semănatul. Aruncau în brazda proaspătă semințe de grâu, porumb, secara și ovăz. Sau aruncau grâul peste casă, să crească cât casa. Așa sperau să obțină o recoltă bogată în anul următor.

Bibliografie :

1. Sărbătorile la români, Tudor Pamfile, Editura Saeculum, 2007
2. Sărbători și obiceiuri Românești, Ion Ghinoiu, Editura Elion, 2002
3. Sărbătorile la români: studiu etnografic, Simion Florea Marian, Editura Fundației Culturale Române, 1994
4. Obiceiuri agrare în tradiția populară românească, Dumitru Pop, Editura Dacia, 1989

CONSERVAREA TRADIȚIILOR PE VALEA TARCĂULUI

Prof. Cehan Gabriela
Liceul Carol I Bicz

Important pentru fiecare dintre noi este să știm cine suntem, din ce neam ne tragem și care sunt rădăcinile noastre și este necesar ca pe parcursul vieții să învățăm și să cunoaștem istoria, tradițiile și obiceiurile zonei în care trăim pentru a ne putea integra, vieții și de a le transmite mai departe copiilor noștri.

Tarcău este o comună din județul Neamț, aflată la poalele munților Tarcău și Goșman care fac parte din grupa muntoasă a lanțului Carpaților Orientali în care locuitorii acestui ținut și-au amenajat gospodăriile la poalele munților în vecinătatea râului Tarcău care se varsă apoi în râul Bistrița.

Educația tinerei generații în vederea conservării credinței strămoșești, valorilor naționale, a folclorului sunt esențiale și necesită multă răbdare, tact, din partea factorilor care participă la formarea acestora: familie, școală, biserică și autorități publice locale.

În această zonă pregătirile pentru sărbătoarea Crăciunului (24 decembrie) încep cu o săptămână înainte prin curățenia caselor de către gospodine, prepararea mâncărilor de post pentru membrii familiei care s-au împărtășit pe parcursul postului sau urmează a se împărtăși în ziua de Crăciun și așteptarea binecuvântării preotului din sat însoțit de copii cu chiralesa ce trece cu icoana pe la toate casele și vestește nașterea domnului nostru Isus Hristos. Bărbații sunt cei care pregătesc toate cele care trebuiesc tăierii porcilor în ziua de Ignat, 20 decembrie și care în funcție de greutatea animalului își vor lua ajutoare copiii dacă sunt mai marișori, prieteni sau vecini. În momentul sacrificării porcului gospodina casei pune ceaunul pe plită pentru pregătirea unei mămăligi și a primei fripturi ce poartă denumirea de pomana porcului. De dimineață femeile și fetele pregătesc toate cele necesare pentru realizarea semipreparatelor care au la bază carnea de porc: cârnați, chișca și toba. Slănina este desfăcută pe lungime de carne și așezată în coveți de lemn lucrate manual pe care se pune sare iar carnea este desfăcută de pe oase după cum dorește fiecare gospodar se sarează apoi și se lasă 2, 3 zile după care este afumată. Afumarea cărnii se realizează în afumători, construite de ei care sunt alimentate cu lemne uscate de esență tare, fag, prun, cireș la foc mic de către bătrâni ce iau ca ajutor nepoții pentru a le transmite meșteșugul. Carnea afumată este urcată apoi în podul caselor și așezată cu ajutorul cârligelor pe grinzi pentru a fi păstrată peste iarnă datorită frigului sau este topită și așezată în borcane cuprinse de grăsime pentru consumul de primăvară, vară când încep muncile de arat, semănat, plivit, prășit și făcutul fânului ca rezervă de hrană a animalelor pentru iarnă. După terminarea pregătirii porcului gospodinele încep pregătirea bucatelor care vor fi puse pe masă în ziua de Crăciun: ciorba de găină, sarmale, piftia (răcitură), nelipsite platouri cu preparatele din porc, brânză de vacă, brânza de oi, telemea, etc. iar ca desert nelipsite plăcinte du brânză, cozonaci cu nucă, cornulețe cu gem de prune și nucă, etc.

Pe tot parcursul săptămânii, seara din case răsună colinde frumoase despre nașterea Domnului pe care bătrânii și părinții le-au transmis copiilor care le vor interpreta cu mult drag în ajunul Crăciunului (23 decembrie) pe la casele sătenilor, la geamuri și uși.

Dintre obiceiurile preluate de la străbuni amintim umblatul cu steaua ce presupune ca din ziua de Crăciun, băieții din sat să vestescă sosirea mântuitorului nostru Isus Hristos. Steaua este confecționată asemenea astrului divin, cu icoană în mijloc fiind purtată cu respect și demnitate de

doi participanți care colindată într-un singur glas, tipic religios ca la final să ureze gazdelor sănătate și prosperitate în anul care urmează. Alăturăm mai jos un astfel câtec de stea:

„Nașterea ta, Hristoase, Dumnezeu nostru,
Răsărit al lumii, Lumina cunoștinței,
Căci de la stea s-au învățat, să se închine ție,
Soarelui dreptății, și să te cunoască pe tine,
Răsăritul cel de sus.
Doamne, slavă ție!
Doamne slavă ție!
Doamne slavă ție!”

În săptămâna dintre Crăciun și ajunul anului nou, copii învață urături iar adolescenții pregătesc roluri din piese frumoase cu care vor merge în noaptea dintre ani pe la casele sătenilor pentru a face urări de belșug și sănătate pentru anul care urmează. Dintre obiceiurile zonei amintim capra, ursul, căluțul, jianul, bujorul, în care tinerii care și-au realizat din timp costumația și au învățat rolurile interpretează piesele pe la ușile gospodariilor.

În ziua de Sfântul Vasile pe 1 ianuarie ale fiecărui an, copii umblă cu sorcova pentru a da binecuvântare caselor și roadelor gospodariilor pe care aceștia le vor cultiva peste an prin intermediul boabelor de grâu, orez, porumb, etc. În prima săptămână din ianuarie preoții satelor aduc lumină și agheazma în casele oamenilor care se bea pe stomacul gol până în ajunul Bobotezei care este zi de post și rugăciune iar bărbații mai puternici merg să caute pe albiile râului Tarcău gheață din care confecționează cruci pe care le transportă, ornează și așază cu mult drag și respect în fața bisericilor iar preoții fac slujba de sfințire a agheazmei mari pe 6 ianuarie de Bobotează. Cei prezenți la slujbă duc agheasma acasă unde femeile stropesc în case și jurul acestora, animalele, fântânile, pentru sfințirea și îndepărtarea răului de la casele lor. În aceste zile gospodinele pregătesc cu drag și respect coliva pentru ca pe 7 ianuarie de Sfântul Ioan Botezătorul reprezentanți ai fiecărei familii cu mic cu mare să se reunească la o slujbă de pomenire în cimitire pentru cei adormiți din neamurile lor.

Cu prilejul acestor frumoase zile ale sărbătorilor de iarnă de la copii mici, adolescenți, părinți și bunici, reprezentanți ai fiecărei familii din satele de pe valea Tarcăului sunt nelipsiți de la slujbele religioase pentru a se ruga împreună cu preoții lor, a da mulțumire Domnului pentru toate cele primite în anul care a trecut și pentru sănătate, belșug în anul care vine. Rămâne în sarcina noastră a tuturor de a păstra aceste obiceiuri dedicate nașterii Domnului nostru Isus Hristos în fiecare casă, doar învățând copii noștri din generație în generație ne putem păstra integritatea noastră națională, putem duce mai departe tradiția și credința noastră ortodoxă care a dat atâta putere strămoșilor noștri și de care avem atâta nevoie și noi generațiile de astăzi în contextul globalizării.

Bibliografie/Resurse online:

1. <https://www.viziteazaneamt.ro/2010/12/17/traditii-de-craciun-in-neamt/>
2. <https://tarcau.ro/despre-comuna/prezentare-general/>
3. <https://steauasusrasare.ro/>

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ÎN ROMÂNIA DE CRĂCIUN

Profesor Stavarache Gabriela
Școala Gimnazială Nr. 3 Piatra Neamț

Crăciunul este o sărbătoare principală anuală, la fel ca în majoritatea statelor creștine. Crăciunul a fost introdus odată cu apariția creștinismului în România.

Sărbătoarea Nașterii Domnului se ține pe 25, 26 și 27 decembrie. (Un vechi obicei al românilor din satele unor zone ale țării, ca de pildă cele din Oltenia, era acela ca în Ajunul Crăciunului, gospodarii să se trezească dimineața devreme, să facă focul în sobă și cu o rămurică a unui pom din grădină să jăruiască jarul stând la gura sobei și să spună: "Bună dimineața lui Ajun! /C-a venit într-un ceas bun /Să ne-aducă:porcii grași și unturoși /Și oamenii sănătoși; /Vacile cu viței,oile cu miei,scroafele cu porcei,cloștile cu pui,găinile cu ouă.....și tot așa se continua cu ceea ce gospodarii doreau să aibă, ca în final să se spună: La anul și la mulți ani!) Cântarea cântecelor de stea este o parte foarte importantă din festivitățile Crăciunului românesc. În prima zi de Crăciun, mulți colindători umblă pe străzile acoperite cu zăpadă ale orașelor și satelor, ținând în mână o stea făcută din carton și hârtie, cu scene biblice pictate pe ea.

Tradiția din România cere ca cei mici să meargă din casă în casă, cântând cântece de stea și recitând poezii sau legende, pe toată perioada Crăciunului. Liderul cără cu el o stea din lemn, acoperită cu staniol și decorată cu clopoței și panglici colorate. O imagine a Sfintei Familii este lipită în centru stelei și întreaga creație este atașată de o coadă de mătură sau de un băț puternic. Împodobirea bradului

Pomul de Crăciun, așa cum îl cunoaștem noi astăzi, decorat cu globuri în care se reflectă lumina scânteietoare a lumânărilor sau a instalației electrice, nu a fost dintotdeauna împodobit astfel.

Deși în Europa originea sa precreștină nu mai e contestată de nimeni, părerile rămân totuși împărțite: unii văd în el o reprezentare a „arborelui lumii”, alții îl consideră o referire directă la „arborile Paradisului”, împodobit cu mere de un roșu aprins, care amintesc de păcatele comise de primii oameni, înainte de alungarea lor din rai.

Până în secolul al 15-lea, crenguțele verzi cu care erau împodobite casele cu ocazia Crăciunului, ca și darurile care le făceau oamenii unii altora, erau considerate tradiții păgâne. Dar nu peste multă vreme în locul acestora va fi folosit un arbore întreg.

Conform documentelor, în 1605 la Strasbourg a fost înălțat primul pom de Crăciun, într-o piață publică. Nu avea încă lumânări și era împodobit cu mere roșii. În 1611, la Breslau, ducesa Dorothea Sybille von Schlesien împodobește primul brad așa cum îl cunoaștem noi astăzi. După 1878, decorațiunile (globurile) de Crăciun din sticlă argintată de Turingia au tot mai mult succes, așa că această tradiție pur germană va cuceri întreaga lume, fiind adoptată pretutindeni, fie că este vorba despre țări din Asia, Africa, America de Nord și de Sud sau Australia.

La sfârșitul secolului al 19-lea, în saloanele germane, sărbătoarea era de neconceput fără pomul de Crăciun, împodobit și scânteietor. În 1776, prin intermediul soldaților germani care participau alături de englezi la războiul de independență, tradiția pomului de Crăciun ajunge și în Statele Unite, iar în anul 1880 cucerește și Casa Albă.

La noi obiceiul a pătruns odată cu influența germană, când primii studenți români au început să meargă la studii la universitățile din Berlin sau Viena, și la curtea regală a dinastiei Hohenzollern, sosită în Țările Române în 1866 unde prinții și prințesele au început să

împodobească bradul, obiceiul fiind imediat imitat de protipendada bucureșteană. Cântecul german de Crăciun O Tannenbaum, cu versuri de Melchior Franck, puse pe o melodie populară din Silezia, din secolul al XVI-lea, devine în limba română O brad frumos, iar obiceiul împodobirii bradului pătrunde în toate casele românilor.

Colindatul creștin

Pentru cea mai așteptată sărbătoare din decembrie, Crăciunul, românii au apelat în egală măsură la tradiție, știind să accepte și obiceiuri mai recente. Întâmpinată cu bucurie, Nașterea Mântuitorului aduce cu ea și o sumă de practici foarte vechi prin care se celebra Solstițiul de Iarnă, momentul în care natura dă speranțe că va renaște.

Obiceiul colindatului a înglobat în el nu numai cântec și gest ritual, ci și numeroase mesaje și simboluri ale unei străvechi spiritualități românești. El s-a păstrat asociindu-se câteodată cu celebrarea marelui eveniment creștin care este Nașterea Domnului Iisus Hristos. Există de asemenea cântece de stea (sau colinde creștine), care au ca subiect Nașterea Domnului. În ajunul Crăciunului, pe înserat, în toate satele din țară, începe colindatul. Copiii cu steaua vestesc Nașterea Domnului și sunt primiți cu bucurie de gazdele care îi răsplătesc cu mere, nuci și colaci.

În Maramureș, cei care colindă sunt oameni în toată firea. Obiceiul este să treacă pe la fiecare casă iar apoi, cu tot cu gazdele care i-au omenit, să continue colindatul. Postul Crăciunului ia sfârșit și fiecare se poate bucura de mâncărurile rituale: preparatele din porc, sarmalele, colacii și cozonacii, prăjiturile și vinul. Cele trei zile de sărbătoare ale Crăciunului aduc liniște și pace în case. Există și o perioadă de post culinar și spiritual ce se ține înaintea Crăciunului, timp de șase săptămâni sfârșindu-se în noaptea de Crăciun. În ajun de Crăciun există obiceiul de a se împodobii în casă sau în curte un brad cu diferite globuri, cu beteală ori cu bomboane de ciocolată numite saloane. Cele trei zile de Crăciun sunt 25, 26 și 27 decembrie. În aceste zile sfinte se respectă tradiții vechi de sute de ani. Colindatul este unul dintre aceste obiceiuri. Atât grupuri de copii cât și grupuri de adulți se strâng laolaltă și merg să colinde la casele vecinilor sau la casele altor oameni. Atunci se cântă "O ce veste minunată", o melodie foarte veche și foarte populară în popor, cât și "O brad frumos". Totodată colindătorii sunt serviți cu produse alimentare (colaci făcuți în casă) sau bani. Persoanele de origine slave din România sărbătoresc și în data de 7 ianuarie Crăciunul pentru că de fapt Crăciunul lor este pe aceea dată la două săptămâni după Crăciunul românesc, ortodox.

Bibliografie:

1. Irina Nicolau, Ghidul sărbătorilor românești, Ed. Humanitas, București, 1998.
2. Julia Maria Cristea, Timp și sărbătoare: obiceiuri și tradiții calendaristice la români, Editua Carpathia, 2006.
3. Wikipedia – Enciclopedie liberă – Despre folclor.

”COLINDUL SFÂNTULUI ION”

**Profesor învățământ preșcolar Trăsnea Alina
Școala Gimnazială Nr. 3, Piatra Neamț**

Orice final de an este special, deoarece o dată cu Nașterea Domnului și noi dăm viață noilor speranțe ce ne determină să ne continuăm cu încredere și puteri nebănuite drumul prin viață. Speranțele noastre de mai bine pentru anul ce vine, sunt întărite de urările colindătorilor ce răsună în perioada Crăciunului, pe ulițele saturilor din Județul Constanța: „Anul fie cu belșug\ Pentru brazda de sub plug.\ La mulți ani cu sănătate,\ Să vă dea Domnul de toate!”.

Deși diferite de la o zonă la alta a țării, datinile Crăciunului se aseamănă. Primul colind care anunță în această zonă sărbătoarea Crăciunului se numește „Boboneții” și de desfășoară în ajunul acestei mari și mirifice sărbători. Cei mici se adună în cete de 6-10 copii, cu câte o trăistuță atârnată de gât, și le adresează gazdelor strigături specifice. Gazdele îi întâmpină cu bomboane, fructe, nuci și covrigi. Potrivit obiceiului, micuții sunt însoțiți de părinți, cărora gazdele le oferă vin fiert.

Steaua este un colind întâlnit în multe zone ale țării. Acesta este cântat doar de băieți în ziua de Crăciun, având cu ei o stea confecționată din lemn și decorată cu hârtie multicoloră.

Plugușorul și Sorcova sunt colinde ce răsună pe la casele noastre în noaptea dintre ani, urând tuturor doar de bine pentru anul următor. Gazdele ies la uși sau la ferestre și ascultă cu bucurie colindele, răsplătind copiii cu bani. Orice colind se încheie cu urarea „La anul și la mulți ani!”

Seria acestor colinde ce ne purifică sufletele se încheie în ajunul sărbătorii Sfântului Ion, când, după ora 12,00 noaptea, pe la casele celor ce poartă numele Ion, Ioana sau Ionela, răsună glasurile celor mai în vârstă persoane din sat. Așadar, acest colind este interpretat de adulți, vocile lor fiind acompaniate de acordeon și tobe. Sărbătoritul casei este cel care cinstește colindătorii cu vin și bani, mulțumindu-le astfel pentru urările făcute în miez de noapte. Sărbătoritul nu doarme în acea noapte, el așteptându-și cu mândrie colindătorii. Acest colind nu este practicat în împrejurimile satului meu, de aceea poate farmecul lui este unic.

Colindul Sfântului Ion

Am zis verde izmă creață
Bagă Doamne luna-n ceață,
Pe Ion cu mândra-n brațe
Ce-o sărută cu dulceață.

Am zis verde mărgărit
Noi aici l-am găsit.
Ion a fost vânătoare
Să vâneze căprioare.

Căprioare n-a vânat,
A vânat un iepuraș.
Să facă din blana lui
Salbă moale Domnului.

Am zis verde mărgărit
Noi aici l-am găsit.
Sfântul Ion sta la masă
Cu vedrița plină rasă.

La urechea vedrii lui
Scrisă-i raza soarelui.
Busuioc verde pe masă
Rămâi gazdă sănătoasă.

Și la anul când venim
Sănătoși să vă găsim.
La anul și la mulți ani!

Colindul Sfântului Ion este special și cred că este păcat ca acest obicei să se piardă. Sunt mulți tineri în sat, care din dorința ca acest colind să dăinuiască peste ani, merg împreună cu părinții lor la colindat pentru a-și însuși versurile și pentru a se bucura de tradiții. De asemeni, sunt părinți care își botează copiii cu numele Sfântului Ion pentru a se bucura peste ani de vizita colindătorilor.

Versurile deosebite ale colindului, culese din popor și cântate în miez de noapte sunt o mare parte din zestrea satului Dulcești. Cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări celor cu numele Sfântului Ion. Farmecul melodiei și textul colindului este inegalabil.

Sărbătorile de iarnă sunt momentul perfect pentru reînvierea tradițiilor de familie. Fie că decorați bradul de Crăciun împreună cu cei dragi, fie că mergeți cu ei la colindat, în fiecare an păstrați obiceiurile și tradițiile vii și faceți sărbătorile speciale în casa voastră. Nimic nu este mai valoros pentru un popor decât să-și păstreze vii și nealterate datinile și obiceiurile, acestea fiind o parte a identității noastre de popor bogat sufletește. Este o bogăție ce nu ne-o poate lua nimeni atâta timp cât noi, românii, știm s-o prețuim și s-o punem la loc de cinste. Tinerei generații îi revine sacrul rol de a duce mai departe acest inestimabil tezaur popular.

Bibliografie:

1. Nicolau, I., (1998) "*Ghidul sărbătorilor românești*", București: Ed. Humanitas

OBICEIURI TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI ÎNSCRISE LA UNESCO

Prof. Sasu Elena-Cristina
Școala Gimnazială „Regina Maria” Bicaz

UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) este instituția care protejează bunurile culturale și naturale din întreaga lume, existența și rolul acesteia fiind consfințite în urma Convenției privind Protecția Patrimoniului Mondial Cultural și Natural, pe 16 noiembrie 1945.

Pe lista UNESCO există în prezent peste 1000 de obiective de patrimoniu cultural material imobil și patrimoniu natural, din 167 de țări.

În anul 2008 a fost creată oficial lista Patrimoniului cultural imaterial al umanității UNESCO, în conformitate cu prevederile ”Convenției pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial”, adoptată la Paris, în 2003. Din 2008 și până în prezent, **șapte obiceiuri românești au fost înregistrate în această listă.**

Ia tradițională pe lista UNESCO

Pe 29 martie 2021, România, împreună cu Republica Moldova, au depus dosarul multinațional ”Arta cămășii cu altiță – element de identitate culturală în România și Republica Moldova”, pentru înscrierea elementului în Lista reprezentativă a elementelor de patrimoniu cultural imaterial a umanității UNESCO. Dosarul a fost realizat cu participarea grupurilor naționale de experți din România și Republica Moldova, elaborarea sa fiind coordonată de către Ministerul Culturii din România. Din grupul de lucru al Ministerului Culturii din România au făcut parte experți, profesori ai Facultății de Litere a Universității București, cercetători ai Institutului de Etnografie și Folclor”Constantin Brăiloiu”, al Academiei Române, dar și cercetători și muzeografi ai Muzeului Național al Țăranului Român, Muzeului Național al Satului”Dimitrie Gusti”, Muzeului Olteniei, Complexul Național Muzeal ASTRA – Sibiu și Muzeul de Etnografie Brașov.

În perioada 2020-2021, experții din cele două țări au desfășurat o activitate de documentare, cercetare, filmare și repertoriere a purtătoarelor de competențe din mai multe zone.

Au fost astfel urmărite evoluția și viabilitatea tehnicilor de realizare a cămășii cu altiță în actualele comunități rurale și urbane din România și Republica Moldova.

**Lista Reprezentativă UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial al
Umanității, România:**

1. **Ritualul Călușului (din 2005)**
2. **Doina (2009)**
3. **Artizanatul ceramicii de Horezu (2012)**
4. **Colindatul de ceată bărbătească (2013), înscriere multinațională cu Republica Moldova**
5. **Jocul fecioresc (2015)**
6. **Tehnicile tradiționale de realizare a scoarței (2016), înscriere multinațională cu Republica Moldova**
7. **Practicile culturale asociate zilei de 1 Martie (2017) – Mărțișorul, înscriere multinațională cu Republica Moldova, Bulgaria și fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei.**

1. Primul dintre ele, înscris încă din 2005, este ”**Ritualul Călușului**“, un obicei vechi de secole, considerat unul dintre cele mai impresionante spectacole și una dintre cele mai valoroase creații populare ale spiritului românesc. Prin jocul lor, călușarii, îmbrăcați în costume populare, apără comunitatea de iele, dar și vindecă și repară relele provocate de acestea. Dans tradițional românesc, **călușul este la origine un ritual precreștin**. În mod tradițional, dansul se execută în perioada Rusaliilor, în regiunile Olteniei, Munteniei și Moldovei. Călușul este un dans spectaculos, cu un ritual complex.

Participanții poartă numele de ”g1 călușari”, iar dansul este exclusiv bărbătesc. Acest joc nu uimește doar prin măiestrie și costume, ci și prin semnificațiile lui funcționale legate de **fertilitate**, vindecarea celor afectați de forțele malefice ale ielelor și **drama ritualică** la care sunt supuse personajele care alcătuiesc ceata acestui dans. Călușul este un dans popular românesc cu un ritm sincopat și figuri variate jucat de flăcăi în săptămâna Rusaliilor. Dansul călușarilor se practică în special în sudul țării, dar și în Moldova. Jocul tradițional specific Călușului are rol tămăduitor.

Numele ritualului derivă din ”**Căluș**”, partea de lemn care se află la frâul calului. Performat în regiunea de sud a României, în Oltenia, dansul ritual al Călușului face parte de asemenea din patrimoniul cultural al vlahilor din Bulgaria și Serbia. Deși documentele cele mai vechi despre muzica ce însoțește acest dans datează din secolul al XVII-lea, ritualul provine probabil din vechile rituri precreștine de purificare și de fertilitate care utilizează simbolul calului, animal venerat ca o

întruchipare a soarelui. Ritualul Călușului constă într-un ansamblu de jocuri, de parodii, de cântece și dansuri. El este executat de dansatori - bărbați-Călușari -, însoțiți de doi vioriști și un acordeonist. Tinerii erau inițiați de un vătaf, care moștenise cunoștințele legate de descântece (puteri magice) și pașii de dans de la strămoșii săi. Ierarhia în ceata călușarilor este strictă, ordinea importanței rituale fiind următoarea: mut, vătaf, ajutor de vătaf, călușari și stegar. Arborând pălării colorate, cămăși brodate și pantaloni ornați cu clopoței, călușarii execută dansuri complexe care îmbină lovituri de picior, plesnituri (pocnete) de tocuri de pantofi, sărituri și balansarea picioarelor. Respectând tradiția, grupurile de Călușari despre care se credea că sunt învestiți cu puteri magice, vindecătoare, mergeau din casă în casă cântând, dansând și promițând/aducând sănătate și prosperitate sătenilor.

Mărturie a diversității culturale a României, Ritualul Călușului este pus în valoare de festivalurile de folclor precum Concursul Național de la Caracal, județul Olt, un veritabil simbol național. Călușarii continuă în zilele noastre să se reunească în duminica de Rusalii pentru a participa la probele coregrafice și muzicale care dovedesc cunoștințele, curajul și priceperea lor.

2. În anul 2009, Călușului i s-a alăturat ”**Doina**“, esența folclorului românesc. Creație lirică vocală sau instrumentală improvizată și spontană, era considerată singurul gen muzical în multe dintre regiunile țării noastre, până în anii 1900. În prezent, au fost localizați aproximativ 15 păstrători ai acestui obicei, reprezentativi pentru diferite tipuri de doină.

Doina este cântecul prin care **poporul român și-a exprimat cele mai profunde trăiri**. Linia melodică a doinei este ca o plângere prin care se exprimă **sentimente de dor, de dragoste, de jale, de înstrăinare, de tristețe, de ură împotriva asupritorilor, de cătănie, de haiducie**. Aceste sentimente sunt împărtășite direct și profund, cu un puternic impact emoțional. **George Enescu** spunea despre doină: ”Este tristețea chiar în veselie...”

Doina aparține cântecului liric, este o formă de exprimare liberă, spontană. În spațiul românesc sunt cunoscute mai multe stiluri regionale. Cântece individual este exprimarea de sine a creatorului interpret, cu o tematică foarte largă, de la natură, bucurie și dragoste, până la tristețe, de la singurătate, până la conflicte și revolte sociale. Toate aceste teme sunt interpretate în cântece vocale, instrumentale sau vocale și instrumentale. Adesea, creatorul popular improvizează cântecul, utilizând frunza de copac ori solzul de pește. **Doina** este un cântec solemn care, fără să necesite un cadru special, este cântat în aer liber sau acasă, în timpul muncilor gospodărești sau la priveghi. Conținutul său reflectă starea sufletească a performerului, care face

dovada calităților sale interpretative și spirituale înnăscute. Textele poetice ale doinei vocale sunt foarte diverse, de o rară complexitate și gamă tematică. Doina cu tematică erotică ocupă un loc central în repertoriul acestei specii lirice, cu o paletă largă de nuanțe de tristețe, necazuri, amărăciune. Transmiterea pe cale orală conferă doinei o structură cu un număr infinit de variante individuale care, astfel, îmbogățesc fondul său tradițional. Calitatea sa de cântec mai totdeauna individual, care exprimă starea de moment a interpretului, explică, de asemenea, apariția spontană a unei tematici care acoperă un spectru larg: doina de dragoste, de jale, de înstrăinare, de haiducie, de cătănie, ca și cel mai important capitol, cântecul dedicat naturii.

În România, **Doina** diferă în funcție de regiuni, de cuvintele dominantei structurale, de emisia vocală specifică și de refrene, de mediul natural în care este interpretată, de funcția sa de "tovarăș de drum lung", dar și de momentul ceremonial din care face parte, de tematica sa atât de diversă. **Doina** are diverse denumiri: "Cântecul lung" (Îndelungat), în Sud-estul Carpaților (județele Gorj, Mehedinți și Vâlcea), "Hore lungă", "Horea cu noduri" în Nordul Transilvaniei (Maramureș și Oaș), "Duiu" maramureșean ("Daină"), "Doină" sau "Doiniță" (în Moldova), "Ca pe coastă" (Mehedinți, Vâlcea, Gorj), "Ca pe deal", "De luncă", "De munte" (Vâlcea, Nordul Transilvaniei), "A frunzii" sau "De codru" (Muscel și Oltenia), "Haiducesc" (Gorj), "De jale" (Moldova de Nord). Cele mai apreciate regiuni privind varietatea Doinei sunt Maramureș, Oaș, Lăpuș, Năsăud, Banat, Mehedinți, Gorj, Vâlcea, Argeș, Dolj, Teleorman, Nordul Moldovei, Vrancea, Buzău, Brăila.

Creatorii doinelor sunt simultan interpreți care dețin tehnicile de interpretare și pe care comunitățile tradiționale îi recunosc ca doinitori, păstrători ai valorilor lor identitare. Un argument în favoarea locului privilegiat pe care **Doina** îl ocupă în cultura românească este și definirea ei drept meridian al folclorului românesc. Emoția pe care o transmite doina și fantezia expresivă a acesteia, aduc alinare sufletească și dau naștere valorilor artistice. Substanțială, emoționantă și originală, doina îmbogățește patrimoniul spiritual al omenirii cu nenumărate variante, uneori adevărate capodopere.

3. Anul 2012 a adus pe lista Patrimoniului cultural imaterial al umanității UNESCO „**Tehnici de prelucrare a ceramicii de Horezu**“. Conform instituției, ceramica de Horezu este o artă meșteșugărească unică, reflectând cunoașterea și prelucrarea lutului, apoi olarii produc ceramica, iar la final, femeile o decorează.

Ceramica de la Horezu reprezintă o categorie distinctivă de ceramică românească, cunoscută pentru producția sa tradițională manuală în regiunea orașului Horezu din Oltenia, în apropierea celebrei Mănăstiri Horezu. Această formă de artă reflectă în ea conținutul bogat al multor generații de cunoștințe și abilități dezvoltate în arta ceramicii.

Oamenii extrag solul, care este ulterior purificat, tăiat, udat, frământat, călcat și amestecat, transformându-l într-un tip de lut roșu pe care olarii îl modelează într-o tehnică distinctă a degetelor, ce necesită concentrare, forță și agilitate.

Confecționarea vaselor din ceramică este un meșteșug specific acestei zone. Ceramica de Horezu este celebră pentru lutul roșcat din care este făcută, o cromatică aparte ce îi conferă originalitate, **dar și datorită motivelor simbolice folosite și varietății de culori** (de la maron închis, roșu, verde, albastru, până la celebrul **ivoriu de Horezu**).

Simbolul predominant în pictura ceramicii de Horezu este **cocoșul de Hurez**, alături de alte figuri, precum: **steaua, șarpele, copacul, peștele, soarele, coada de păun, bradul și simboluri geometrice.** Împreună, aceste elemente conferă unicitate frumoasei ceramici de Horezu. Localitatea Horezu și satul aparținător, Olari, sunt locuri pitorești, situate în județul Vâlcea. Elementele tradiționale, vechile forme și motive s-au menținut de-a lungul timpului și dovedesc cunoștințe, practici și tehnici specifice producerii ceramicii tradiționale de Horezu, transmise din generație în generație. Această ceramică este unică, are particularități specifice, care o diferențiază de alte centre de olărie din Oltenia și din întreaga Românie. Lucrată cu mâna, pe roata, ceramica din Horezu are o știință aparte de lucru. Datorita tehnicilor speciale moștenite, transmise din tata în fiu, olarii simt "la mâna" pământul și apreciază din ochi dimensiunile "gogoloțului" - bulgarele de pământ care este transformat în obiecte de ceramică.

Roata este instrumentul ce permite obținerea formei obiectului, folosind o tehnică aparte, a digitației, o știință a mișcărilor - un cod tradițional de gesturi. Fiecare olar are un fel anume de a modela, un stil aparte, dar toți meșterii respectă ordinea operațiilor. Abilitatea lor de îmbinare a culorilor în decor definește personalitatea și caracterul unic al ceramicii de Horezu de-a lungul timpului. Fiecare meșter are stilul sau de a marca simetria, alternanța, ritmul sau dinamica ornamentelor. Produsele nu sunt niciodată identice, chiar dacă sunt făcute de același olar. Jirăvitul este procedeul decorativ folosit numai de olarii din Horezu; pe cât de simplu ca realizare, pe atât este de fastuos ca aspect.

Ceramica de Horezu este, în general, smăltuita și necesită două arderi: primul foc sau „foc de rusala” și al doilea foc – ”focul de smalt”. Cuptoarele de la Horezu sunt de suprafața, construite din cărămidă, în forma de trunchi de con, baza mare fiind pe sol. Formele ceramice sunt rezultatul experienței acumulate de generații, precum și al cunoștințelor și practicilor transmise fără întrerupere: taiere (farfurii) cu diametre diferite, ciorbalăce (un fel de castroane mari), boluri, cești de țuica, ulcioare, străchini, icoane, suporturi pentru lumânări, glastre, vase de flori, ploști (mai ales în trecut), căni pentru vin etc.; toata aceasta varietate de forme reflecta interesul comunității, dar și al cumpărătorilor.

Târgul conferă horezenilor sentimentul de continuitate a valorii lor identitare. Comunitatea din Horezu se identifica cu acest element patrimonial pe care îl recunoaște ca făcând parte din moștenirea sa spirituală. Cunoștințele și tehnicile de producere a ceramicii de Horezu sunt elemente vii de patrimoniu cultural imaterial ce necesită protejare și salvagardare pentru asigurarea viabilității acestei olării tradiționale unice în context național și internațional.

4.”Colindatul de ceată bărbătească în România și Republica Moldova“ este datina populară inclusă pe listă, în anul 2013. Acesta este un obicei tradițional foarte vechi, care poate fi întâlnit atât pe întreaga arie a României, cât și în Republica Moldova. Colindatul de ceată bărbătească este un obicei de iarnă foarte vechi în cultura românească. Inițial, obiceiul era practicat de necreștini, dar după nașterea lui Iisus Hristos, adoptă semnificații religioase. **Este un ritual al colindatului specific sărbătorilor de iarnă**, începând din Ajunul Crăciunului și continuând până la Bobotează. Ceata de colindători este formată din copii, flăcăi și bărbați, însoțiți de formații instrumentale.

Colindatul de ceată bărbătească, produs al culturii orale tradiționale, este un ritual calendaristic hibernal străvechi, atestat documentar abia în secolul al XVII-lea (în *Memorialul* pastorului Andreas Mathesius din Cergău Mic, jud. Alba, în care se condamnă practica ”tineretului” român de a umbla în ”ceată”, cu ”colindele” de Crăciun).

Inițial, colindatul marca solstițiul de iarnă, având, probabil, origine romană (organizarea cetei bărbătești cuprinde rituri de alegere a conducătorului și de sacrificare simbolică a lui, după ce-și îndeplinește menirea, ce amintesc de Saturnalii).

Ulterior, acest ritual propriu culturii orale moștenite a asimilat un mesaj creștin, astfel că astăzi cumulează caracteristici precreștine și creștine.

Este practicat, în prezent, în multe localități din România, în perioada Crăciunului. Ritualul se desfășoară în felul următor: o ceată de tineri necăsătoriți (pot exista și mai multe cete în satele mai mari) merge la fiecare casă din sat, interpretând cântece rituale, numite colinde. Acțiunea de a merge din casă în casă pentru a cânta colinde se numește **colindat**. În cadrul colindatului, există mai multe spații (fereastra, casele gazdelor, vetrele atinse de toiegele colindătorilor) și momente (începutul colindatului, intrarea și ieșirea cetei de la o gazdă, răsăritul soarelui/ zorile) marcate ritual.

După ce cântă colindele la o casă, membrii cetei, numiți colindători, sunt răsplătiți de gazde cu daruri rituale (colacul de grâu, paharul de vin ș.a.) și bani. În cazul în care nu erau primiți să colinde, membrii cetei practica, până spre anul 2000, un anti-ritual numit descolindat, ce consta în adresarea unor imprecășii versificate către gazdele neprimitoare și executarea unor gesturi infamante (scoaterea porșilor închise din balamale, mânjirea porșilor cu păcură ș.a.). Interpretarea colindelor este vocală (în ritm giusto-silabic), în unele zone asociindu-se acompaniamentul instrumental (inițial, fluier și cimpoi, apoi clarinet, taragot, vioară și dube - tobe mici, acordeon ș.a.). Ceata poate interpreta colindele la unison, antifonic, în contrapartidă sau "pe perechi".

În unele zone, ritualul colindatului include și dansul (Turca, în Transilvania centrală; Călușeru de la Șicula, în Transilvania de Vest ș.a.).

Repertoriul unei cete bărbătești cuprinde o serie de colinde destinate anumitor situații de viață din satul tradițional; de exemplu, pentru categorii de vârstă și gen, pentru statut social sau profesional al beneficiarilor ritualului. Un tip deosebit de colinde cu urare individualizată include colindele de doliu, interpretate, la cerere, în casele unde cineva a murit de curând. În unele zone (sudul Munteniei, Banat), colindatul de doliu include și anumite gesturi rituale, ce însoțesc interpretarea colindelor (de exemplu, în satul Oltina, com. Unirea, jud. Călărași, colindătorii beau, pe rând, din același pahar cu vin așezat pe masă de gazdă).

La finalul colindatului (după ce a cântat la fiecare casă din sat), ceata marchează încheierea ritualului prin anumite acțiuni (Zioritul/ Zăuritul/ Zoritul = interpretarea unei colinde numită Colindă de Zori, în spațiu deschis - pe un deal, pe uliță etc.; sau „sacrificarea” vătafului cetei prin aruncarea lui într-o apă curgătoare, cu variante: îngroparea/ comândarea Crăciunului; sau organizarea unei mese/ petreceri festive pentru care se cheltuiesc banii și se consumă alimentele primite de colindători de la gazde în anul respectiv).

Colindatul de ceată bărbătească are mai multe funcții: de vestire a sărbătorii, de urare, ritual-augurală, social-identitară, spectaculară și patrimonializantă, funcții a căror dinamică reflect evoluția și adaptarea ritualului la viața comunităților practice.

5. Feciorescul de Ticuș este un dans arhaic, tradițional românesc din Transilvania, care a fost inclus în Patrimoniul imaterial UNESCO în anul 2015. Din punct de vedere tehnic, este considerat un **dans dificil**, care se execută cu mișcări specifice zonei. Se practică la diverse ocazii numai de către bărbați, a căror vârstă nu are limită. Pe lângă rolul social și intercultural (la obicei participând, alături de români, maghiari și romi), **dansul fecioresc oferă bărbaților tineri posibilitatea de a-și consolida statutul în comunitate în vederea căsătoriei.** Cu toate că jocurile feciorești, luate în parte, diferă de la o zonă folclorică la alta, ele au multe trăsături comune care le individualizează în raport cu alte tipuri de jocuri bărbătești din spațiul românesc. Astfel, jocurile feciorești sunt jucate de feciori, de tineri căsătoriți și chiar de bătrâni. La început, prin *Jocul Fecioresc* se făcea "apelul" (chemarea "jucăușilor" / a celor dornici de dans) la joc. Necunoașterea lui știrbea foarte mult din prestigiul celui în cauză, iar o greșeală era penalizată: incompetentul trebuia să plătească băutura celorlalți feciori din joc. Cu timpul, divertismentul rezultat din întrecerea între flăcăi a devenit principala funcție a *Jocului Fecioresc*. În prezent, putem afirma că acest joc este un fel de promenadă a feciorilor, o încălzire a lor pentru ceea ce va urma. Practic, *Jocul Fecioresc* era întotdeauna primul dintre jocuri. Jocurile feciorești sunt jocuri de mare virtuozitate, în care elementele plastice și ritmul se îmbină armonios. Toate cuprind sărituri, bătăi, bătăi în contratimp, bătăi în pinteni, iar una din caracteristicile care le diferențiază net de celelalte jocuri bărbătești din țara noastră este tehnica de lovire a segmentelor picioarelor cu palma. Acestor mișcări li se spune, în general, ponturi (o idee coregrafică proprie).

Plimbările se fac din necesitatea de odihnă după ponturi, care cer un mare consum de energie. În toate aceste jocuri, dansatorii nu sunt prinși unul de celălalt, fie că sunt dispuși în coloană, în semicerc, cerc ori repartizați liber în spațiu. Lipsa legăturii directe între jucători dă posibilitatea individului să acționeze mult mai independent decât la oricare alt joc bărbătesc din România. Strigăturile, mai ales cele la comandă, nelipsite în dansurile din Transilvania, vin să întregescă și să sublinieze acest conținut cinetic.

Termenul de „ceată”, pentru a-i denumi pe executanții *Jocului Fecioresc*, este justificat prin aceea că, într-o arie mai largă, cea mai mare parte a dansurilor din această categorie este

strâns legată de ceata feciorilor, ceata călușarilor sau chiar și a mascaților. Disponerea dansatorilor în cadrul formației de ceată cunoaște forme multiple: cerc, semicerc, șir, linie sau flanc. În anumite împrejurări, la petreceri și nunți, jocurile feciorești sunt executate și individual, sub formă de întrecere. Mai mult, bunii jucători au figurile lor, care sunt care de care mai dificile, pentru a nu putea fi imitate de ceilalți. În prezent, *Jocul Fecioresc* se practică în toate localitățile din Transilvania. Fiecare localitate, oricât de mică, își are „jucăușii” ei și muzicanții ei. Mai mult, în localitățile unde se mai face jocul duminical și de sărbători – sudul Transilvaniei, Țara Năsăudului, Maramureș, Oaș - *Feciorescul* este învățat și de copiii care asistă la joc. *Jocul Fecioresc* din Transilvania este valorificat și de ansamblurile profesioniste din toată România.

6. 2016 „Tehnici tradiționale de realizare a Scoarței în România și Republica Moldova”. În trecut, covoarele de perete produse de țesători în comunitățile din România și Republica Moldova erau folosite nu numai ca trăsături decorative și surse de izolație, ci și ca parte a zestrei unei mirese. Au fost necesare o varietate de tehnici pentru a produce piesele cu motive impresionante. Anumite tipare indicau și de unde era țesătorul. Covoarele aveau roluri suplimentare în practicile comunității, cum ar fi la înmormântări unde simbolizau o trecere a sufletului către viața de apoi. De asemenea, au fost expuse la expoziții internaționale ca marcatori ai identității naționale. În aceste zile, covoarele de perete sunt apreciate în principal ca opere de artă pentru spații publice și private și expuse la festivalurile și ceremoniile orașului.

Acest element a fost introdus în Patrimoniul imaterial UNESCO la data de 1 decembrie 2016, de Ziua Națională a României. Meșteșugul țesutului covoarelor de perete este întâlnit pe tot teritoriul României și Republicii Moldova. Aceste țesături tradiționale, considerate **opere de artă**, continuă să fie folosite și astăzi pentru **decorarea pereților interiori ai caselor, la diferite ceremonii religioase sau oferite ca zestre fetelor la căsătorie.**

Categorie de referință a creației populare românești, scoarțele se integrează în marea familie a țesăturilor din lână, utilitar-decorative, destinate protejării și înnobilării spațiului de locuit.

În România, țesutul scoarțelor are o tradiție ancestrală. Denumirea este de origine latină, amintind de funcția lor primară, similară scoarței de molid utilizate în trecut la izolarea caselor cu pereții din bârne.

Originalitatea, unitatea și valoarea artistică a scoarțelor românești se datorează competenței tehnologice a femeilor care le-au lucrat, generație după generație și ingeniozității cu

care ele au integrat în compozițiile decorative, motive și simboluri de largă circulație în spațiul european și extra-european.

Țesutul scoarțelor se face în războiul orizontal sau în cel vertical prin întrepătrunderea firelor de lână. Operațiile pregătitoare țesutului – sortatul și prelucratul manual al fibrelor textile, urmate de urzitul și năvăditul firelor - sunt operațiile care pun baza viitoarei țesături.

Tehnica *alesului cu speteaza* a fost răspândită în Oltenia și sudul Munteniei; Moldova a preferat *alesul în chilim* (scorțește), iar în Banat și Dobrogea s-a preferat *alesul printre fire și peste fire* cu vergele. Munca în comun la prelucrarea firelor pentru țesut (claca) și țesutul scoarțelor sunt activități care unesc comunitățile, determinând schimbul de experiență în realizarea motivelor tradiționale și apariția de noi modele artistice. Faptul că scoarțele intră în zestrea fetelor, stimulează țesătoarele să aleagă tehnici cât mai iscusite în redarea motivelor ornamentale, pentru a fi apreciate de comunitate în timpul nunții.

Un rol important în perpetuarea și dezvoltarea repertiilor ornamentale ale scoarțelor l-au avut atelierele de covoare din mănăstiri (Agapia, Văratec, Hurezi, Vorona) și atelierele manufacturiere din mediul urban (Târgu Jiu, Craiova, specializat în producerea de „chilimangioaice“, Câmpulung Muscel, județul Argeș și Pietroșița, județul Dâmbovița.

La începutul secolului XX, Casa Regală a României înființează atelierele regale de țesut covoare care vor promova scoarțele tradiționale ca țesături reprezentative și în alte medii decât cele rurale. Cele mai valoroase piese lucrate în aceste ateliere au fost promovate ca embleme ale identității naționale, la expozițiile universale din Europa și America.

7. În 2017, Mărțișorul a intrat în Patrimoniul imaterial UNESCO, într-un dosar comun cu Republica Moldova, Macedonia de Nord și Bulgaria. Mărțișorul este un element cu semnificație calendaristică, alungarea iernii și întâmpinarea primăverii, și aducător de noroc și sănătate celui care îl poartă.

Originile Mărțișorului nu sunt cunoscute cu exactitate, dar se crede că are o vechime de aproximativ **8.000 de ani**, potrivit descoperirilor arheologice a unor amulete, asemănătoare cu mărțișorul de astăzi. **Mărțișorul este realizat din două șnururi răsucite, unul roșu, care simbolizează viața, și altul alb, care simbolizează puritatea.** De acestea se atașează un obiect artizanal ce este oferit în prima zi a lunii martie persoanelor dragi. În unele zone ale țării, mărțișorul este dăruit fetelor, iar în alte zone este dăruit băieților.

Se consideră că artefactul oferă o protecție simbolică împotriva pericolelor, cum ar fi vremea capricioasă, practica asigurând o trecere sigură de la iarnă la primăvară pentru indivizi, grupuri și comunități.

Tradiția de început de primăvară, transmisă încă din Antichitate, de a confecționa și a purta un șnur împletit din două fire de lână, bumbac sau mătase, unul alb și unul roșu, este caracteristică practicilor culturale asociate zilei de 1 martie. Acest șnur, numit în România „mărțișor”, era făcut de femei și dăruit membrilor comunității, care-l purtau începând cu 1 martie, la gât, la încheietura mâinii, la gleznă, încins pestepântec sau, mai târziu, prins cu un ac în piept. Perioada de purtare varia de la 2-3 zile la câteva săptămâni, în funcție de zonă. Apoi, mărțișorul este depus pe o creangă înflorită, sub o piatră, aruncat în fântână sau pe brazda verde. Mărțișorul se putea prinde și în coarnele animalelor sau la intrările în gospodărie, casă sau grajd, crezându-se că are o funcție de protecție și asigurare a sănătății în anul vegetațional și agrar ce urma.

În mediul urban, Mărțișorul a suferit transformări semnificative, sub influența culturilor media și de consum. Șnurul alb-roșu a început să fie confecționat din mătase, la scară industrială și i s-au adăugat mici pandantive din materiale diverse (metal, lemn, sticlă, textile etc.), fiind dăruit în principal persoanelor de sex feminin. Tradiția purtării mărțișorului este răspândită cu deosebire de-o parte și de altă a Munților Carpați, în Moldova, Bucovina, Muntenia, Oltenia și sudul Transilvaniei.

Trebuie să ne cunoaștem valorile culturale și să învățăm să le prețuim!

Să prețuim tot ce este tradițional românesc, pentru a **nu ne pierde esența românească**, împrumutând din sărbătorile altor culturi.

Bibliografie/Resurse online:

1. ro.wikipedia.org/wiki/Patrimoniul_mondial_UNESCO_din_Romania
2. <https://cimec.ro/etnografie2/patrimoniu-cultural-imaterial/>

SĂRBĂTOAREA CRĂCIUNULUI – ELEMENT AL IDENTITĂȚII CULTURALE ROMÂNEȘTI

Prof. Rasu Iulia
Școala Gimnazială, Comuna Gherăești

Cultura României reprezintă ansamblul de valori materiale și spirituale produse pe teritoriul României. România are o cultură unică, care este produsul geografiei și evoluției sale istorice distincte. Este fundamental definită ca fiind un punct de întâlnire a trei regiuni: Europa Centrală, Europa de Est și Europa de Sud-Est, dar nu poate fi cu adevărat inclusă în nici una dintre ele.

Identitatea românească a fost formată pe un substrat din amestecul elementelor dacice și romane, cu multe alte influențe. În antichitate și în evul mediu, cele mai importante influențe au fost din partea popoarelor slave care au migrat în spațiul carpato-dunărean și care s-au format în vecinătatea ei - în Bulgaria, Serbia, Ucraina, Polonia și Rusia, a grecilor din Imperiului Bizantin și mai apoi, sub protecție turcă, din Fanar, a Imperiului Otoman, de la maghiari, precum și de la germanii care trăiesc în Transilvania.

Cultura modernă română a apărut și s-a dezvoltat în ultimii aproximativ 250 ani sub o puternică influență din partea culturilor din vestul Europei, în special, cultura franceză și germană. În plus, sub influența tradiției bizantine și slavone, românii sunt, de asemenea, singurul popor creștin ortodox dintre popoarele latine.

Din punct de vedere cultural, identitatea culturală este un univers simbolic în orizontul căruia oamenii trăiesc în comun. Este un sistem de credințe și coduri care explică solidaritatea dintre membrii unei societăți precum și voința acestora de a trăi în comun.

În mod general, expresia "*identitatea culturală românească*" trebuie văzută ca sinonimă cu expresia "*identitatea românească*" întrucât termenul de "*românesc*" are un înțeles exclusiv cultural.

Identitatea culturală poate fi reprezentată de o îmbinare a valorilor tradiționale și a celor europene. Problema identității noastre culturale apare încă din 1840, găsindu-și expresia în afirmația lui Mihai Kogălniceanu, conform căruia: "*dorul imitației s-a făcut o manie primejdioasă, pentru că omoară în noi duhul național*" (Mihail Kogălniceanu, "Introducere la Dacia Literară", 1840).

susținător al "specificului național", Kogălniceanu este primul care trage un semnal de alarmă referitor la importul masiv de forme străine, considerat dăunător pentru dezvoltarea culturii române. Identitatea culturală a fost dezbătută începând cu secolul al XVII-lea, primii care au făcut acest lucru fiind cronicarii, cărturarii umaniști, care făceau parte din elita culturală a epocii și care aveau la acea vreme contacte și cu Occidentul. Astfel, reprezentanți ai umanismului românesc precum Grigore Ureche, Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Nicolae Minulescu afirmă faptul că identitatea culturală cu Europa occidentală nu antrenează după sine alterarea specificului național. Secolul al XVII-lea românesc nu-și pune încă problema specificului național, la vremea aceea factorul definitoriu al unei nații fiind cel religios (creștin).

Identitatea culturală se referă la identificarea cu un anumit grup sau la sentimentul de apartenență la acesta pe baza mai multor categorii culturale, incluzând naționalitatea, etnia, rasa, sexul și religia. Identitatea culturală este construită și întreținută prin procesul împărtășirii

cunoașterii colective. Deasemenea, este recunoscută importanța tradițiilor și obiceiurilor specifice fiecărui popor în parte și a rolului pe care acestea îl joacă în crearea identității naționale și implicit culturale și a sentimentului de apartenență la un grup bine definit. Astfel, aspecte legate de arta culinară (bucătăria tradițională românească), de cea vestimentară (portul specific unei zone sau costumele naționale/populare) sau de ceremoniile care au loc la diverse ocazii/sărbători sunt un factor de legare socială și de apropiere între oameni.

Aceste datini, obiceiuri sau reguli nescrise sunt marcate de repetitivitate, de elementele estetice și de respectarea tuturor pașilor necesari pentru ca obiceiul să fie îndeplinit întocmai. Aceste datini populare sunt păstrate cu sfințenie mai ales la sat, și joacă un rol important în cadrul vieții cotidiene și în păstrarea identității culturale a locului respectiv. Obiceiurile și tradițiile reprezintă un mod străvechi de a celebra momente vesele sau triste din existența omului, dar și trecerea timpului și parcurgerea etapelor ciclice ale naturii.

Obiceiuri și tradiții românești – Sărbătoarea Crăciunului

Credem că cel mai bine și mai pregnant, identitatea culturală românească se manifestă cu ocazia diverselor sărbători, acele ocazii speciale, care au de obicei semnificații religioase cu o importanță deosebită în viața spirituală a poporului nostru. În țara noastră, cele mai importante și mai așteptate sărbători sunt cele de Crăciun, de Anul Nou și de Paște. Mai există și numeroase alte sărbători religioase care celebrează viețile sfinților sau ale Mântuitorului. Dintre ocaziile laice, un obicei important este *Mărtișorul*, care vestește sosirea primăverii.

Sărbătorile de iarnă au fost dintotdeauna un prilej de bucurie atât pentru adulți, cât și pentru copii, fiind considerate sărbători ale familiei. Dintre acestea, Crăciunul care reprezintă nașterea Mântuitorului este celebrată cu cel mai mare fast și în cele ce urmează mă voi referi la această sărbătoare importantă din tradiția românească.

Trebue să menționăm faptul că majoritatea obiceiurilor și datinilor se păstrează și se practică în forma lor originală îndeosebi la sat, în mediul urban, din nefericire, această sărbătoare devenind din ce în ce mai comercială, bazată pe consumerism, pierzându-și sau îndepărtându-se ușor, ușor de esența sa reală, tradițională.

Astfel, odata cu *Ignatul*, când este sacrificat porcul, începe și prepararea mâncărilor și a deserturilor tradiționale. Urmează apoi obiceiul colindatului în Ajunul Crăciunului când grupuri de copii, tineri sau chiar adulți sau vârstnici merg din casă în casă în comunitatea lor și adresează gazdelor urări de sănătate, belșug și bine prin intermediul colindelor.

Cu toate că fiecare zonă din România are propriile datini și obiceiuri cu această ocazie, scopul este unul comun. De exemplu, în Maramures, colindătorii poartă măști, primesc colaci, iar tradiția se numește „Jocul moșilor”. În Bucovina, ușile caselor rămân deschise în seara de Ajunul Crăciunului, pentru ca cei care colindă să poată îndepărta duhurile rele prin urările transmise de colind. Colindătorii sunt îmbrăcați în portul specific zonei, cu straie populare groase, în culorile specifice Crăciunului și ale zonei în care locuiesc. De obicei, culorile bluzelor, cojoacelor și vestelor sunt alb, roșu și negru.

O altă datină importantă este împodobitul bradului. Cu toate că mai nou acesta se împodobeste mai ales în zonele urbane cu câteva săptămâni înainte de Crăciun, tradiția spune că bradul se decorează cu o seară înainte, deci în seara de Ajun. Bradul este atât un simbol specific Crăciunului, cât și unul cu rădăcini adânci în obiceiurile românești străvechi. În anumite regiuni ale României, bradul se mai folosește și cu alte ocazii, cum ar fi nunta, botezul sau chiar înmormântarea, acesta fiind prezent pentru a face trecerea în noua etapă pentru toți cei implicați.

În ziua de Crăciun, dimineața, oamenii obișnuiesc să meargă la biserică, iar la sat, cei mai mulți se îmbracă în haine populare specifice zonei, considerate haine de sărbătoare pentru a marca

importanța acestei zile atât de speciale în cultura noastră. După slujba de la biserică, femeile se întorc acasă cu mâncarea sfințită de preot și se servesc bucatele tradiționale la masa de Crăciun împreună cu familia și cei dragi.

Cu ocazia acestei sărbători și în școli se organizează diverse activități la care participă deopotrivă elevi, cadre didactice și părinți. Au loc diverse serbări în cadrul cărora elevii prezintă momente tradiționale specifice sărbătorilor de iarnă – colinde, urături, Capra, Ursul, scenete cu momente biblice legate de nașterea Mântuitorului. Se organizează și târguri de Crăciun cu scop caritabil, proiecte tematice cu scop caritabil, aceasta fiind o bună ocazie de a ne dovedi mai buni și mai darnici cu cei mai puțin norocoși și de a-i implica atât pe elevi cât și pe părinți în activități de voluntariat.

În școala în care îmi desfășor eu activitatea, anul acesta, s-au desfășurat două activități de impact cu ocazia Crăciunului și anume: Proiectul educativ „*Bucurie în cutie*” – o activitate de voluntariat în care s-a implicat un număr foarte mare de elevi de la fiecare clasă din școală (fiecare elev a pregătit câte un cadou ambalat frumos pentru câte un copil de la un centru de plasament) și *Târgul de Crăciun* (aflat la a doua ediție), în cadrul căruia elevii, alături de părinții lor și-au prezentat și au vândut produsele proprii confecționate sau pregătite pentru această ocazie (obiecte decorative sau ornamente de Crăciun, dulciuri, băuturi calde, etc), activitate bucurându-se de un real succes, banii strânși vor fi folosiți de către asociația părinților din școala pentru diverse activități utile elevilor din școală.

Afișe activități

Bibliografie/Resurse online:

1. https://ro.wikipedia.org/wiki/Identitate_na%C8%9Bional%C4%83
2. <https://www.scribub.com/istorie/ELEMENTE-ALE-IDENTITATII-ROMAN202142214.php>
3. <https://www.ienationala.ro/blog/index.php/2021/06/22/traditia-romaneasca-sarbatori-obiceiuri-si-tinute-specifice-culturii-nationale/>

CRĂCIUNUL ȘI ANUL NOU ÎN MOLDOVA

**Profesor învățământ preșcolar Soponaru Ana Petronela
Grădinița P.N. CUT, Școala Gimnazială nr.1, Dumbrava Roșie**

Crăciunul este cea mai importantă sărbătoare a creștinilor și este celebrată pe tot cuprinsul țării, dar practicile și obiceiurile diferă, în funcție de zona geografică și etnologică. Iar Crăciunul în Moldova este încununat cu cele mai multe tradiții și ritualuri populare.

Sărbătorile se desfășoară în „casa mare”, cea mai frumoasă odaie dintr-o casă moldovenească, ai cărei pereți sunt decorați cu fotografii ale rudelor și cu prosoape brodate din stofă de casă, familia invitându-și rudele, prietenii, vecinii și cunoștințele.

Pentru sătenii locului nu există Crăciun fără post – acesta începe odată cu Lăsarea Secului. Una dintre cele mai autentice și mai vechi tradiții este mersul cu icoana. Înainte de Crăciun, preotul satului vizitează fiecare casă, având cu el icoana Nașterii Domnului, pentru a sfinți locurile. De asemenea, umblatul cu icoana reprezintă vestirea unei bucurii mărețe, binecuvântarea creștinilor și gospodăriilor. Preoții susțin că această tradiție este asemeni unei slujbe, dar în afara bisericii. În acea zi, oamenii fac curățenie în case și în curți și așteaptă venirea preotului, pentru a aduce vestea și mântuirea.

Una dintre cele mai așteptate tradiții de Crăciun este coacerea Crăciuneilor. Gospodinele din Moldova se pregătesc intens pentru colindători, cu colaci, pâine și Crăciuneii. Cei din urmă sunt un fel de prăjituri în formă de un infinit neînchis. Crăciuneii sunt oferiți colindătorilor care le vizitează casa și puși la icoană. În unele zone, aceștia sunt păstrați la icoană până la Bobotează, în timp ce în altele, sunt împărțiți vitelor. Crăciuneii se prepară din aluat dospit. Unele gospodine fac Crăciuneii ușor îndulciți, altele ca pâinea, din aluat puțin sărat. O tradiție veche a zonei este cea de a ieși afară cu mâinile pline de aluat și de a atinge fiecare pom din livadă, repetând: „Cum sunt mâinile mele pline de aluat, așa să fie pomii încărcăți cu rod tot anul”.

Moldova este bogată în tradiții, zonele rurale păstrând de-a lungul anilor datinile, meșteșugurile, folclorul și obiceiurile străvechi. Moldova este recunoscută pentru arta populară, țesăturile colorate și originale, produsele olarilor, tâmplarilor și meșterilor care prelucrează lemnul și piatra. Iar sărbătorile tradiționale aduc în atenția publicului spiritul autentic moldovenesc, atât prin datini și obiceiuri străvechi, cântece și dansuri, dar și prin portul popular.

Când te gândești la bucătăria moldovenească, nu-i așa că te gândești mai întâi la poale-n brâu, plăcinte moldovenești sau cozonac? Doar scriindu-le numele și papilele gustative sunt în culmea fericirii. Dar moldovenii sunt recunoscuți și pentru bucatele tradiționale din porc, precum toba, caltaboșii, cârnații, piftia, și vestitele sărmăluțe moldovenești. În ziua de Crăciun, mesele sătenilor trebuie să fie pline cu preparate tradiționale pe care gospodinele le pregătesc în Ajunul Crăciunului.

Și în Moldova se respectă datina împodobirii bradului. Dar, pe lângă brad, unele gospodine încă păstrează viu un obicei străvechi, ornând casa cu plante – busuioc, bumbișor, maghiran – plante care aduc noroc. În Moldova, colindatul este una dintre tradițiile cu care localnicii se mândresc cel mai mult. Pregătirile încep cu mult înaintea ajunului, când tinerii din sat se adună ca să stabilească numărul de colinde și colindători, și să pregătească costumele populare. Traseul pe care îl vor parcurge în Ajunul Crăciunului este bine stabilit și toate casele sunt colindate. Ceata de colindători este răsplătită de săteni cu mere, colaci și nuci.

Păstrarea luminii este una dintre cele mai iubite și vechi tradiții în Moldova, tradiție pe care unii dintre locuitorii satelor moldovenești o mai țin. Sărbătoarea Crăciunului este strâns legată de solstițiul de iarnă, cea mai scurtă zi din an. Astfel, în seara de Ajun, moldovenii aprind un rug din bușteni pentru a ține cât mai mult lumina.

Tradiția spune că în Ajunul Crăciunului nu se dă gunoiul afară din casă și nu se împrumută lucruri. Fetele nemăritate își pot vedea ursiții în vis, dacă pun noaptea la fereastră bucăți mici din toate preparatele pregătite pentru sărbătoarea Crăciunului.

Copiii și tinerii din satele moldovenești sunt cei cărora le revine principala îndeletnicire la trecerea dintre ani. Ei sunt vestitorii Anului Nou, având în repertoriu o mulțime de colinde și jocuri specifice: jocul caprei, ursului sau căiuțului.

Fantezia celor care practică jocul Capra se bucură de libertate, asemănările rămânând doar în limita unor principii generale. Jocul este și o sursă certă a unui comic de situații, împins până la grotesc. Iată care sunt personajele:

Capra – acoperită cu un macat, are botul de lemn, îmbrăcat cu piele de căprioară.. Are urechi și comițe. În spațiile cornițelor se pun oglinzi și mărgelile de tot felul. La gâtul caprei se pune o curea cu clopoței.

Țapii, în număr de doi, au măști asemănătoare cu a caprei, dar mai simple.

Căpitanul îmbracă haine de ofițer. La nevoie, poate avea și haine de pădurar. Poartă caschetă. Pe piept are decorații, în mână are sabie și un topor ciobănesc, frumos ornat. Nu rostește nimic în timpul jocului, dar răspunde de tot alaiul și încasează veniturile.

Mareșalul are obligatoriu pantaloni cu vipușcă roșie. Poartă haină militară. Pe piept îi atârână decorații de tot felul și din toate timpurile. Are epoleți pe umăr, iar pe cap, caschetă. Pe față e uns cu tăciuni, în mâini duce o tobă al cărei diametru poate ajunge până la un metru.

Anul Nou (Irodul) poartă ȋțari strâmți, flanelă albă și căciulă brumărie. Are diagonală tricoloră. Pe piept și pe căciulă își prinde oglinzi, în mână are sabie sau toporaș, ca și căpitanul.

Fata este îmbrăcată în costum național local, pe cap are casâncă, în mâini mănuși de piele și umbrelă.

Turcul are îmbrăcăminte roșie. Poartă un fes pe care sunt prinse semiluna, soarele și o stea. În mână are o sabie de lemn.

Fluierașul este îmbrăcat în haine țărănești obișnuite. El cântă melodiile după care se desfășoară jocul caprei.

Moartea își face haine din două cearșafuri albe. Pe față are o mască albă. Are dinți mari, de carton, în mână are o coasă ruginită. Duce cu sine un catastif, în care îi scrie pe cei pe care vrea să-i ia și pe cei care îi mai amână.

Mândița este o țigancă. Are ghioc și bidinea.

Anul vechi este jucat de un ins scund. Poartă cojoc și căciulă puse pe dos, cât mai vechi.

Baba este gheboasă și îmbrăcată în haine zdrențuite vechi.

Moșul poartă haine vechi bătrânești.

Jidanul poartă pantaloni de doc, cizme, coif înalt, salopetă, în mână are o cârjă, pe care întinde o piele de câine. La șold îi atârână o geantă jerpelită. Poate avea o sticlă fără fund, o vioară cu una sau două strune. Face mereu scamatorii.

Țiganiile folosesc măști. Fiecare are tobă. Fac tanatici (jocuri țigănești), pentru bacșișuri.

În primele zile ale Anului Nou, cetele de copii pornesc "cu semănatul". Semănătorii aruncă cu boabe de orez, ca simbol al prosperății și bogăției, rostind versuri tradiționale.

Umblatul cu Iordănitul este un alt obicei, creștin, practicat de Bobotează. Baza acestui obicei se regăsește în evenimentele de magie, când se foloseau diferite mijloace pentru alungarea duhurilor rele, iar ca practică de acțiune concretă, biserica a folosit modelul tot dintr-un ceremonial antecreștin, acela al colindatului. După acest model s-a format, de data aceasta cu implicarea

bisericii, obiceiul de a umbla în ajunul Bobotezei cu Chiraleisa. Termenul provine de la cuvintele Chirie eleison - Doamne miluiește!. Poporul necunoscător al limbii grecești, auzindu-l, dar neînțelegându-l, dar fiind conștient de sfințenia sa, l-a utilizat drept formulă magică cu efect de alungare a duhurilor rele, în acest caz, vedem clar cum un element concret de rugăciune ce compune o slujbă în biserică devine o formulă magică, punându-se în slujba unei credințe ce a fost repudiată de creștinism.

Chiraleisa s-a format după obiceiul colindatului și este evocată de Dimitrie Cantemir în lucrarea Descrierea Moldovei și de Ion Creangă în volumul Amintiri din copilărie.

Bibliografie:

1. Amariei Elena, Etnografia și folclorul muzical din comuna Borca, județul Neamț, Editura Cetatea Doamnei, Piatra Neamț, 2019
2. Delion Pavel, Folclor muzical din județul Neamț, Iași, 1987
3. Hașdeu Petriceicu-Bogdan, Studii de folclor, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1979
4. Szenik Ileana, Folclor (suport de curs pentru studii de scurtă durată prin învățământ la distanță), 2003-2004.

METAFORA CULTURALĂ ROMÂNEASCĂ

Prof. Mihaela POPA
Colegiul Tehnic „Gheorghe Cartianu” Piatra-Neamț

Ne formăm, ne informăm... Gândurile mele sunt legate de absolvirea unui master la Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași, în domeniul: Inginerie și management, cu specializarea: Inovare și antreprenoriat.

„Cultură și comunicare în organizații”, cursul Doamnei Prof. univ. dr. ing. Carmen Aida Huțu a fost foarte interesant. Am reușit să descopăr ce înseamnă „**metafora culturală**”. Așa cum știm, metafora este figură de stil, în care un nume sau un termen descriptiv este transferat unui obiect diferit, dar analog. Am descoperit că metafora este un element central al înțelegerii noastre despre noi înșine și a relațiilor noastre cu lumea și că „departe de a fi un simplu instrument poetic sau o problemă de nume și termeni descriptivi, **metafora** este, mai presus de orice, **un mod de gândire**. Nu numai că durează mult timp până când noile metafore intră în limbajul zilnic, dar faptul că scriitorii și managerii pot utiliza metaforele obișnuite în scopul de a ne conduce dincolo de sensul acestora poate uneori, pesemne adesea, să ne orbească în relație cu nevoia (dacă există această nevoie) de a reconceptualiza lumea în mod fundamental”.

Ca proces primar, metafora este ontologică. Aparține domeniului „a fi”. Metaforele ne oferă cadre specifice de referință pentru a vedea lumea.

Metafora culturală este considerată „o metodă de investigare a configurației culturale prin identificarea unor fenomene sau activități ale unei societăți care sunt considerate de majoritatea membrilor săi ca foarte importante și cu care aceștia se identifică”. Pentru construcția metaforei culturale se utilizează sociotipul, ca stereotip verificabil prin metode empirice. Sociotipul are caracter evaluativ. El evidențiază modele de gândire, emoție și comportament ale unei anumite societăți.

Mi-au atras atenția rezultatele cercetărilor calitative și cantitative din cadrul celor trei studii efectuate în perioada 1995-2006 de către doamna profesor cu privire la orientările culturale în contextul românesc. Astfel, elementele culturale cheie, identificate în cadrul cercetărilor calitative au fost:

- grad mare de conservatorism, fundamentat pe mituri, eroi, legende, superstiții și simboluri vechi de două mii de ani, în care interpretarea timpului este legată mai mult de ritmurile naturii și nu de ritmurile, prea artificiale, impuse de o lume a afacerilor din ce în ce mai alertă;
- integrarea, aparent paradoxală, a temei Meșterului Manole, care acceptă că orice se construiește ar putea fi distrus în orice moment (grad mic de evitare a ambiguității), cu tema eroului mioritic, care caută cu disperare să dea un sens sorții, cu „sindromul caprei vecinului”, ca antiteză predilect post-comunistă a temei mioritice și cu tema strămoșilor lupi, care sunt gata să se lupte, să renască și să construiască o lume nouă, dar numai dacă amenințarea este fatală;
- credința că trebuie să existe cineva „acolo sus” care să ia deciziile, să controleze și să judece ce este bine sau rău, combinată cu frica, activă mai ales la nivel de subconștient, de a exprima deschis opiniile personale (ca expresii ale masculinității și distanței față de putere)

și cu lipsa de încredere în cuvântul spus (nevoia de a căuta sensuri ascunse în tot ceea ce se afirmă, ca expresie a contextului ridicat în combinație cu efectul distanței față de putere); de aici derivă carențe serioase în abordarea comunicării interumane, care se desfășoară în general vertical-descendent și fără feedback la nivel formal;

- ideea că „oamenii sunt leneși și predispuși să înșele”, care conduce la lipsă de cooperare și deschidere și la nevoia de supraghere strictă;
- ideea că „legea este doar pentru proști”, determinată de corupție la toate nivelele și nivelul scăzut de încredere în sistemele specifice ale statului (poliție, justiție);
- secretomania ca reminiscență a comunismului: frica de a comunica informații necesare pentru bunul mers al tuturor activităților.

Mai mult, consecințele anilor de îndoctrinare comunistă nu pot fi ignorate:

- frica, activă mai ales la nivel de subconștient, că, dacă cineva își exprimă deschis opiniile personale, acel cineva ar putea suferi consecințe grave; această tendință se transferă și se extinde la nivelul tuturor relațiilor interumane, de la suspiciune la nivel individual, la secretomanie în privința stocării și manipularii unor date cărora li se dă o importanță mai mare decât au în mod real;
- lipsa de încredere în cuvântul spus (nevoia de a căuta sensuri ascunse în tot ceea ce se afirmă);
- nevoia de supunere în fața factorilor de decizie și control, care reflectă distanța mare față de putere;
- diviziunea conceptuală evidentă între efortul în muncă și succes, între muncă și satisfacție și între performanță și recunoaștere / recompense;
- credința distorsionată, dar încă foarte persistentă, că toți trebuie să fie egali în mizeria generală („sindromul caprei vecinului”).

Din fericire, românii au început să conștientizeze că aceste credințe sunt contraproductive și depun eforturi pentru a găsi noi semnificații și modele pentru a se schimba.

Am încercat să descopăr metafore culturale românești, evidențiind o serie de sociotipuri: imaginea și mitul lui Dracula, albastrul de Voroneț, stilul brâncovenesc, frumusețea femeilor românce, ia românească, doina, ospitalitatea românească, limba româna – a doua limbă la Microsoft, oina - sport național, „radio șanțul”, hazul de necaz, etc.

M-am oprit la următoarea metaforă culturală românească... rezolvarea optimist-resemnată „las' că merge și așa”, rudă bună cu un brand de țară: inventivitatea românească. Am o groapa în asfalt. Alternativa: o astupăm sau înfigem în ea o cracă? O să alegeți craca, dacă vă cunoașteți bine concetățenii, dar asta nu rezolvă problema. Individul care se ghidează după preceptul „las' că merge și așa” nu este indolent. El sesizează neregula și vine cu o rezolvare: va pune peste groapă un carton proptit cu un bolovan. Pentru că merge și așa... Viata e efemeră, iar lucrurile durabile ne sperie. În plus, ca să știi să faci ceva bine și ca la carte, e nevoie de experiență, de cunoștințe, de pricepere și îndemânare, de mijloace materiale și de simț practic, de istețime, de simț al răspunderii și de conștiințiozitate, însă... toate par să se fi terminat în fața noastră la coadă.

Declarația „las' că merge și așa” ne caracterizează atât de bine stilul de lucru, comoditatea, lenea, inventivitatea dusă până la absurd, lipsa unei decențe practice, ignorarea crasă a unor norme.

Nu reparăm, ci cârpim; nu construim, ci încropim; nu măturăm, ci ascundem gunoiul sub covor; nu înnoim, ci dăm o spoiala pe dinafara. Și asta când ne facem că muncim! Drept consecință, în cel mai bun caz predicția și planificarea sunt materializate într-o serie de proiecte și scenarii

care arareori sunt puse în practică deoarece „ne vom descurca la fața locului” sau „poate nu va mai fi nevoie”.

O altă metaforă culturală românească, care mi-a atras atenția este „Capul plecat sabia nu-l taie, dar nici soarele nu-l vede!”. Astfel, exprimarea liberă a punctului de vedere reprezintă un drept esențial și o libertate fundamentală. Încă din copilărie suntem educați sau nu, să ne supunem. Cumințenia este asimilată cu docilitatea, însă cumințenia nu înseamnă obligatoriu și inteligență. A avea o altă părere față de majoritatea nu este nimic gresit, atât timp cât există argumente expuse într-o manieră politicoasă. Astfel, există riscul ca indivizii să devină oameni mari cu pretenții mici. Echipa, într-o organizație, nu înseamnă în mod obligatoriu a fi de acord cu un șef. Înseamnă dezbaterea unor idei, stabilirea unui plan prin punerea de comun acord a tuturor membrilor echipei. Atât timp cât nu există suficient tact pentru a pune în valoare o idee, atunci acea idee nu va fi pusă în practică. În concluzie, diplomația nu este sinonimă obedienței!

Întrebarea firească este: în cultura organizațională sunt întâlnite astfel de mentalități? Apelând la diverse metafore pentru a înțelege caracterul complex și paradoxal al vieții organizaționale, avem posibilitatea să administrăm și să proiectăm organizațiile în moduri pe care nu le-am fi considerat posibile înainte.

Cultura organizațională reprezintă un subiect al managementului, căruia în prezent i se acordă o mare atenție. Cultura este un fenomen colectiv deoarece este acceptată cel puțin parțial de oamenii care trăiesc și conlucrează în același mediu social unde a fost învățată. În contextul dat, prin **cultură** se subînțelege totalitatea ideilor, valorilor, tradițiilor unui grup distinctiv de oameni. **Cultura organizațională** reprezintă un sistem de valori și concepte, partajate de toți lucrătorii unei organizații, care determină comportamentul lor și caracterul activității firmei.

Conștient sau nu, fiecare organizație posedă o cultură care este mai mult sau mai puțin consolidată și se situează la mai multe niveluri. Oriunde oamenii formează o comunitate se naște o cultură. Organizațiile nu numai că posedă o cultură, *ele sunt o cultură*. Cultura unei organizații *se transmite, se învață, este capabilă de adaptare, este multiplă, este numai parțial conștientă și depășește nivelul individului*.

Partea intangibilă, invizibilă a culturii organizaționale este alcătuită din concepțiile și valorile de bază ale colectivului.

Orice grup are tendința de a da naștere unor credințe, valori și norme colective, care nu sunt întotdeauna explicite. Mai mult ca atât, grupurile constituite în cadrul organizațiilor își modelează o concepție asupra lumii, care le permite membrilor săi să înțeleagă și să interpreteze ceea ce se petrece în orice moment.

Credințele se exprimă, de regulă, prin propoziții generale privind funcționarea mediului în care evoluează grupul. Spre exemplu, ideea că un grup odată constituit este mai puternic ca un individ izolat și că șansele lui de a se descurca în situații dificile în cooperare cu grupul sunt mult mai mari constituie o credință.

Valorile sunt preferințele sau atitudinile colective care se impun membrilor organizației. Valorile pot proveni fie din mediul social – ca atitudini generale promovate de cultura națională, spre exemplu, față de muncă, onoare etc. sau din experiența angajaților și, mai ales, a managerilor.

Valorile sunt promovate de elita culturală – grupul care deține puterea și autoritatea – fiind percepute atât în interiorul, cât și în afară ca idealuri generale, standarde sau păcate ale organizației.

Normele sunt reguli specifice de comportament care se aplică tuturor membrilor organizației. Ele derivă din valori și credințe. De fapt, există două categorii de norme: formale și informale.

Prima, cea mai cunoscută este reprezentată de *normele formale*, implementate prin reglementări oficiale de natură organizatorică: regulamentul de ordine interioară, instrucțiunile de funcții și posturi.

A doua categorie de norme comportamentale sunt cele *informale*, care deși nu sunt înscrise nici într-un document, au o mare influență asupra comportamentului organizațional. Conturate pe parcursul unei perioade îndelungate, normele informale stabilesc modul de comportare în diferite situații.

Caracteristicile culturii organizaționale sunt următoarele:

- Cultura reprezintă un adevărat „mod de viață” pentru membrii organizației, care consideră adeseori influența sa ca fiind înțeleasă de la sine. Cultura unei organizații devine evidentă, în mod frecvent, numai atunci când este comparată cu cea din alte organizații sau atunci când este supusă schimbării.
- Deoarece cultura implică ipoteze, valori și credințe de bază, ea tinde să fie destul de stabilă în timp. În plus, o dată ce o cultură este bine stabilită, ea poate persista în ciuda fluctuației personalului, asigurând o continuitate socială.
- Cultura poate avea un impact foarte mare asupra performanței organizaționale și a satisfacției membrilor săi.

Din nefericire, societatea românească a experimentat pe propria piele că schimbarea culturală nu poate fi nici ușoară, nici rapidă și că orientările culturale își pun amprenta pe modul de dezvoltare a economiei și societății în ansamblu.

Bibliografie:

1. Huțu, C.A., 2007, Cultură organizațională și leadership. Fundamentarea capacității competitive a firmei, Editura Economica, București, ISBN 978-973-709-317-2.

CULTURA, SPAȚIU AL IDENTITĂȚII NAȚIONALE

**Profesor învățământ preșcolar Cristea Marilena
Școala Gimnazială Plopu, Dărmănești, Județul Bacău**

Din punct de vedere cultural, identitatea culturală este un univers simbolic în orizontul căruia oamenii trăiesc în comun. Este un sistem de credințe și coduri care explică solidaritatea dintre membrii unei societăți precum și voința acestora de a trăi în comun. Cultura constă în limbă, idei, credințe, obiceiuri, tabuuri, coduri, instituții, instrumente, tehnologii, lucrări de artă, ritualuri, ceremonii și simboluri. A jucat un rol crucial în evoluția umană, oferind ființelor umane posibilitatea de a adapta mediul la propriile scopuri, mai degrabă decât să depindă exclusiv de selecția naturală. Fiecare societate umană are propria cultură sau propriul sistem socio-cultural. Diferențele dintre culturi sunt atribuite unor factori precum: habitate fizice și resurse diferite; sfera posibilităților inerente în domenii cum ar fi limba, ritualul și organizarea socială; fenomenele istorice cum ar fi dezvoltarea legăturilor cu alte culturi. Atitudinile, valorile, idealurile și credințele individuale sunt în mare măsură influențate de cultura (sau culturile) în care trăiește persoana. Schimbarea culturală are loc ca rezultat al schimbărilor ecologice, socio-economice, politice, religioase și al altor schimbări fundamentale care afectează o societate.

Tezaurul de tradiții al neamului românesc este o împletire între elemente precreștine și elemente creștine, unele din cele convertite la a avea o identitate creștină, iar altele din cele precreștine supraviețuiesc, într-o formă sau alta, și astăzi, păstrându-și chiar vigoarea de altădată. Folclorul românesc reprezintă totalitatea creațiilor culturii spirituale românești. Sintagma se referă la producțiile etniilor vorbitoare de limba română în toate dialectele ei (majoritar dacoromân, dar și aromân, meglenoromân și istroromân), semnalate în interiorul granițelor românești.

Etnologiști, poeții, scriitorii și istoricii au încercat de secole să colecționeze și să păstreze basmele, poemele, baladele și au încercat să descrie cât mai bine posibil obiceiurile și tradițiile legate de diferite evenimente din an. Tradiții legate de perioade fixe din an sunt colindele de Crăciun, sorcova de Anul Nou sau mărțișorul, obicei legat de venirea primăverii sărbătorită pe 1 martie. Alte obiceiuri presupuse a avea origini pre-creștine, ca Paparuda, ritualul de evocare a ploii vara, sau teatrul folcloric cu măști sau Ursul și Capra din iarnă.

Cel mai mare colecționar de basme din folclor a fost nuvelistul și povestitorul Ion Creangă care printr-un limbaj foarte pitoresc, a dat viața unor povești acum clasice ca Harap Alb sau Fata babei și fata mosului.

De asemenea poetul Vasile Alecsandri a publicat cea mai de succes variantă a baladei Miorița, un poem trist, filozofic, centrat în jurul unei intrigi simple: complotul a doi ciobani de a-l omorî pe un al treilea din cauza invidiei ce i-o poartă pe starea materială.

Alt editor de basme preluate din folclor a fost Petre Ispirescu. Basmele sale sunt centrate în jurul unor personaje populare asemeni lui Făt-Frumos, prințesa Ileana Cosânzeana, monștrii Zmeu sau Căpcăun, dragonul Balaur sau creaturi fantastice ca buna Zână și malefica Muma Pădurii.

Bucătăria românească este denumirea pe care o poartă rezultatul sintetizării, în timp, a gusturilor și obiceiurilor gastronomice specifice poporului român. Ea este diversă, cuprinde nenumărate obiceiuri și tradiții culinare, mâncăruri specifice, împreună cu obiceiuri provenite prin intersectarea culturii

gastronomice cu tradiții ale altor popoare, cu care poporul român a intrat în contact de-a lungul istoriei. Bucătăria românească cuprinde atât bucate de zi cu zi cât și preparate speciale de sărbătoare. Poporul român fiind creștin încă de la începuturile formării sale, Bucătăria românească cuprinde numeroase bucate de praznic rânduite în funcție de anotimpul și sărbătoarea pomenită. Bucatele românești sunt alcătuite atât din legume, cereale, uleiuri vegetale, lapte, produse lactate cât și din carne și subproduse din carne. Un loc aparte în Bucătăria românească îl au dulciurile, plăcintele, dulcețurile.

În domeniul tehnic realizări spectaculoase în domeniul aviației sunt făcute de Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Aurel Persu și Henri Coandă, de asemenea, lucrările de George Constantinescu în domeniile ingineriei și sonorizare. De asemenea, multe realizări au fost făcute în arhitectură și inginerie, București, astfel, a devenit cunoscută sub numele de micul Paris, Castelul Peleş a devenit una dintre cele mai frumoase și moderne de castele din Europa, etc.

Bibliografie:

1. Cucoș C., Educația-Dimensiuni culturale și interculturale, Iași, Polirom, 2000
2. Grigore Giorgiu, Filozofia culturii, Editura Comunicare.ro 2004
3. Pop Mihai, Obiceiuri tradiționale românești, București, 1976
4. Virgil Cândea, „Mărturii românești peste hotare - Creații românești și izvoare despre români în colecții din străinătate”, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2012

VALORIFICAREA ELEMENTELOR LOCALE DE ISTORIE A POPORULUI ROMÂN

**Prof. înv. primar Romaniuc Cristina
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Roman, Neamț**

Cerințe de ordin pedagogic privind integrarea elementelor de istorie locală în lecție

Integrarea elementului de istorie locală în lecție presupune respectarea câtorva cerințe de ordin pedagogic și psihologic, reieșite din practica școlară. Se impune respectarea cu rigurozitate a adevărului istoric și diferențierea acestuia de informația care provine din produse ale creației populare (balade, legende, doine etc.), care împletesc adevărul istoric cu elementul fantastic, în scopul sporirii forței emoționale. Învățătorul trebuie să se rezume la strictul necesar și să aleagă materialul care oferă maximum de sugestii:

- Perceperea spațială de la apropiat la depărtat, ca o cerință psihologică a gândirii școlarului mic;
- Subordonarea materialului folosit scopului lecției;
- Prezentarea materialului într-o formă accesibilă și atrăgătoare;
- Necesitatea contactului direct cu materialul istoric, ori de câte ori este posibil.

Elementele de istorie locală prezente în orașul Roman

Gândind lecția prin prisma necesității și a efortului, se detașează ușor importanța elementului de istorie locală în realizarea acestui deziderat. De aceea, se impune o valorificare inteligentă a potențialului istoric local de care dispune fiecare localitate a țării noastre. Romanul și împrejurimile lui oferă o multitudine de elemente, care pot fi valorificate în scop informativ și educativ. Folosirea cu măsură a elementelor de istorie locală, precum și integrarea lor în lecție, asigură succesul și eficiența activității didactice.

Cetate întemeiată de peste 600 de ani de Roman I., Romanul are o profundă rezonanță istorico-afectivă. Muzeul de istorie constituie el însuși o lecție de istorie scrisă de oamenii de știință româșcani sau de cei care au fost în trecere. Uricul din 30 martie 1392 reprezintă „certificatul de naștere” a Romanului, a cărui emitere nu trebuie confundată cu însăși geneza orașului. Acest document exprimă o realitate: apariția unui nou centru orășenesc în viața țării. Romanul este unul din puținele orașe din Moldova care se poate mândri cu existența a două cetăți ce au jucat un rol important în istoria acestei țări:

- Cetatea Mușatină – ridicată în timpul lui Petru I Mușat;
- Cetatea Nouă a Romanului – construită de Ștefan cel Mare.

„Romanul a fost gândit ca o capitală a Moldovei lui Roman I, ce stăpâna de la munte la mare. Cetatea a servit ca protecție pentru negustorii și meșteșugarii din oraș pentru cazuri de restriște”, spunea Nicolae Iorga.

Aplicații practice

În încercarea de a valorifica tezaurul de istorie locală româșcană, prezint unele forme de integrare a acestuia în lecție. Am avut în vedere următoarele aspecte: a) informația sau materialul istoric valorificat; b) capitolul și tema la care a putut fi încadrat și c) scopul introducerii sale în

lecție. Menționăm, de asemenea, că cele mai multe din variantele prezentate au fost verificate în cadrul lecțiilor desfășurate la catedră. Există și idei care urmează a fi verificate în practică și pe care le-am prezentat aici ca posibile variante de lucru. Subiectul rămâne deschis; el poate fi îmbogățit cu exemple din experiența didactică a fiecărui învățător cu idei noi, originale, care așteaptă confirmarea practicii.

Strămoșii noștri

Scopul: demonstrarea prezenței și continuității populației geto-dace în zona Romanului, pe baza materialului arheologic descoperit în regiune și în împrejurimi.

Varianta A: Prezentarea unui fragment de ceramică geto-dacică dintr-o strachină descoperită. Prin observare directă și dialog cu elevii au fost evidențiate: materialul din care este făcut obiectul (argilă), modul de modelare (la roată), ornamentația (simplă, gravată), utilitatea vasului (casnic), precum și marea valoare arheologică a vasului prezentat (atestă prezența populației geto-dacice și în această regiune, vechimea meșteșugului olăritului și gradul lui de dezvoltare la acea dată, precum și gustul evident pentru ornamentația rafinată, într-o împletire armonioasă a utilului cu frumosul).

Varianta B: proiectarea unor imagini cu vase, unelte, monede, arme, podoabe din perioada geto-dacică descoperite pe teritoriul Romanului. Acest material ilustrativ oferit de Muzeul de Istorie Roman este încadrat la tema „Ocupațiile dacilor”.

Cercetările Muzeului din Roman au scos la iveală un mare număr de așezări aparținând dacilor liberi, iar materialele descoperite constituie un fond de cercetare dintre cele mai importante din Moldova, din așezările și necropolele de la Văleni-Botești, Săbăoani, Butnărești, Gabăra-Moldoveni, Aldești, Izvoare-Bahna, Pâncești-Poienari, Tămășeni etc.

Dintre toate acestea se detașează rezultatele obținute prin cercetarea celei mai mari necropole dacice din țară, respectiv necropola dacilor liberi de la Văleni-Botești, cu peste 600 de morminte, care aduce importante date privind riturile și ritualurile de înmormântare a așezării de la Butnărești, unde, printre altele, s-au descoperit și câteva cuptoare și ateliere de olărit a celor de la Săbăoani și Tămășeni cu importante vestigii romane, ajunse aici pe cale comercială.

Moldova în timpul lui Ștefan cel Mare

Scopul: cunoașterea caracteristicilor epocii de înflorire a Moldovei sub domnia lui Ștefan cel Mare, prin dovezi de ordin arheologic, documentar și literar și realizarea unui moment de reală educație patriotică, prin dezvoltarea unei game largi de emoții și sentimente de mare intensitate.

Forme de valorificare:

Varianta A: Lecție organizată la Muzeul de Istorie Roman, urmată de o proiecție de diapozitive, care să prezinte interesante mărturii păstrate din timpul domniei lui Ștefan cel Mare; a fost programată după parcurgerea unității de învățare referitoare la perioada domniei celui mai important voievod din Evul Mediu.

Fiind deja în posesia principalelor cunoștințe din cadrul acestei teme, copiii le-au putut fixa și sistematiza, lărgindu-și, totodată, orizontul de cunoaștere prin dobândirea unor informații noi.

În urma acestei lecții la muzeu, am desprins o serie de informații care sunt de natură să o recomande drept formă optimă de desfășurare a lecției de istorie:

- Cadrul autentic al sălilor muzeului și atmosfera de epocă reconstituită au asigurat cel mai important „agent” al receptării istoriei: emoția;
- Fiecare etapă a vizitei s-a constituit într-un autentic moment de educație patriotică a elevilor;
- Argumentele de natură arheologică, documentară și ilustrativă au fundamentat atât de prețioasele convingeri.

Varianta B: miniexpoziția de fotocopii cu tema „Descoperiri românești care demonstrează viața înfloritoare a Moldovei în vremea lui Ștefan cel Mare (cu sprijinul Muzeului de Istorie Roman).

Varianta C: întâlnire cu un muzeograf al Muzeului de Istorie Roman urmată de o proiecție de diapozitive care să prezinte interesante mărturii păstrate din timpul domniei lui Ștefan cel Mare.

Acestea sunt doar câteva dintr-o multitudine de elemente istorice care pot fi valorificate de orice învățător, atât în scop informativ, cât și educativ. Materialul oferit pentru o anumită temă din orice județ al țării impune o selectare și o structurare a informației pe principiile didacticii moderne și în deplin consens cu scopul urmărit și cu caracteristicile clasei de elevi. Folosirea cu măsură și inteligență a elementului de istorie locală, precum și integrarea lui armonioasă în structura unitară a lecției asigură succesul acesteia și, deci, eficiența activității didactice.

Bibliografie:

1. Candrea, Petre - „Dicționar geografic al județului Roman”, București, Editura Științifică, 1981;
2. Ursachi, Vasile(coord.) - „Istoria orașului Roman(1392-1992), Bacău, 1992.

EDUCAȚIE CULTURAL -ARTISTICĂ

Prof. Inv.Preșc. Alui-Ioan Claudia

Școala Gimnazială Domnească- G.P.P. Nr.2, Tg. Neamț

Educația are și a avut dintotdeauna roluri multiple pentru individ și pentru societate.

1. În primul rând, educația are implicații semnificative în prosperitatea economică a fiecărui individ în parte, a fiecărei comunități, a fiecărei națiuni.

Tehnologiile și evoluția lor rapidă au modificat mediul de afaceri, procesele de producție și au dus concurența de la nivel local la nivel mondial. O forță de muncă bine educată este crucială în lumea contemporană, iar lupta pentru resursele naturale ocupă azi un loc secund, fiind devansată de lupta pentru resurse umane. Astfel educația a devenit treptat una dintre cele mai mari afaceri la nivel mondial și sectorul privat a preluat treptat o mare parte din responsabilitatea educației pe tot parcursul vieții.

2. Educația are apoi un rol și implicații culturale esențiale. Rămâne principala cale prin care valorile și tradițiile se transmit din generație în generație, se modelează pentru a reflecta evoluțiile culturale și economice și se ancorează în realitățile sociale contemporane.

3. Un alt rol al educației este cel social. Educația oferă fiecărui individ oportunitatea de a acumula cunoștințele și de a își dezvolta atitudinile și abilitățile necesare pentru a deveni un cetățean informat și activ, care contribuie la propășirea comunității sale și a națiunii. Educația asigură astfel stabilitatea și dezvoltarea socială.

4. Un rol fundamental al educației se referă la dezvoltarea personală. Fiecare individ trebuie să aibă posibilitatea de a se dezvolta potrivit potențialului propriu, astfel încât să poată asigura independența și prosperitatea lui, a familiei pe care eventual decide să și-o întemeieze și a grupurilor din care decide să facă parte.

Dezvoltarea personală continuă prin învățare pe tot parcursul vieții este esențială în societatea contemporană.

Pornind de la aceste roluri, întotdeauna și peste tot au existat și există discuții cu referire la scopul și obiectivele educației, la ceea ce trebuie să se învețe și cum să se învețe.

Guvernele multor țări înscriu în programele lor educația drept o prioritate absolută, iar Organizația Națiunilor Unite a inclus-o în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă centrale Agendei 2030.

Din aceeași perspectivă a anului 2030, școala românească este în serviciul copilului, al familiei, al comunității și al societății.

Serviciul public de educație din România se construiește pe cooperarea între toate sectoarele societății, cuprinde învățământul de stat și privat și are ca finalitate modelarea copilului într-un adult responsabil, integrat social și profesional, care simte că aparține, în egală măsură națiunii române și spațiului european, gândește și participă la dezvoltarea societății. Educația ne unește.

Valori fundamentale Valorile pe care se construiește educația în România sunt cele de încredere, echitate, solidaritate, eficacitate și autonomie.

1. **Încrederea** este o valoare esențială, care definește respectul reciproc și interdependența între toți actorii implicați în educație, de la elev și profesor până la familie și comunitatea largă. Se traduce prin atașamentul sănătos și constructiv al tuturor părților demersului educațional față de viziunea împărtășită și asumată asupra educației. Prin sinceritatea comportamentelor zilnice, între părți se nasc relații constructive îndreptate spre atingerea scopului viziunii educației.

Integritatea, convergența și corectitudinea serviciului public de educație reprezintă suportul de încredere în capacitatea sa de a își îndeplini misiunea de modelare a copiilor în adulți responsabili. Copiii trebuie să aibă încredere că participarea la educație este valoroasă pentru ei, iar familia investește încredere în cadrele didactice, care sunt profesioniști în educație. Societatea, prin autoritățile sale, prin sectorul civil și prin cel privat, sprijină educația la toate nivelurile pe baza încrederii în calitatea proceselor și a rezultatelor.

2. **Echitatea** înseamnă respectarea dreptului fiecărui elev de a avea șanse egale de acces pentru atingerea potențialului său maxim, indiferent de statutul socioeconomic, de aptitudini sau caracteristici fizice și psihice. Presupune comportamente bazate pe respectarea reciprocă a drepturilor și îndatoririlor fiecărei părți implicate în demersul educațional, pe satisfacerea în mod echitabil a intereselor, a drepturilor și datorii fiecăruia. Se manifestă la nivelul actului educațional prin tratamentul nepărtinitor, din toate punctele de vedere.

3. **Solidaritatea** este acțiunea comună, coordonată, prin care toți membrii și actorii societății formează o comunitate de învățare incluzivă și lucrează împreună, ca egali, în folosul serviciului public de educație. Fiecare parte a demersului educațional este responsabilă pentru a pune în valoare procesul educațional. Aceasta presupune lucrul în echipă, atât în contextul familiei și comunității, cât și între unități școlare naționale, internaționale, cu mediul privat și de afaceri, pentru îmbunătățirea rezultatelor învățării. Între actorii implicați există relații profesionale importante și aceștia își acorda sprijin reciproc și își pot delega sarcini pentru a contribui, împreună, la succesul elevilor. Presupune folosirea directă, transparentă a celor mai potrivite canale de comunicare a nevoilor, acțiunilor și rezultatelor procesului educațional.

4. **Eficacitatea** este preocuparea ca educația să aibă impactul dorit, respectiv copiii să învețe și să progreseze spre potențialul lor maxim, astfel încât viitorii cetățeni să aibă o viață de calitate. Profesorul și oricare alt actor din serviciul public de educație se preocupă în mod activ ca strategiile și acțiunile sale să fie cele mai potrivite pentru fiecare elev și pentru fiecare situație. Eficacitatea se transpune în obiective clare, modalități de a măsura în mod frecvent nivelul fiecărui elev față de nivelul la care ar trebui să ajungă, dar și în instrumente de corectare a situației. Eficacitatea se construiește pe abilitatea educatorului de a-și îmbunătăți în permanență practicile, astfel încât să creeze cel mai mare beneficiu pentru elev, conștienți fiind că, pentru fiecare copil și tânăr, trecerea prin acel moment școlar (lecție, clasă, ciclu) este unică. Autonomia profesională este asumarea procesului și parcursului decizional la nivel de elev, profesor, curriculum și administrare a serviciului public de educație. Aceasta presupune responsabilizarea fiecărui actor implicat în educație, comunicare transparentă și urmărirea interesului beneficiarilor actului educațional. De la profesor, pedagog și mentor până la liderul educațional, fiecare rol are deplină libertate de acțiune în limitele legii și ale cadrului normativ în care funcționează învățământul. Unitățile de învățământ vor deveni treptat autonome în raport cu instituțiile centrale ale statului și vor avea libertate de acțiune, decizie și dezvoltare în acord cu specificul comunității educaționale.

Școala asigură fiecărui beneficiar un nivel de dezvoltare personală care să-i permită gestionarea emoțiilor, luarea deciziilor, lucrul în echipă și în comunitate, a relațiilor sociale și interpersonale. În același timp, asigură, prin activitățile sale, că membrii societății au trăsăturile de caracter necesare pentru a face față schimbărilor sociale și economice: curiozitate, spirit de inițiativă și antreprenoriat, curaj de a adopta soluții noi și de a testa limite, capacitatea de a crea obiective și planuri personale și tenacitate în implementarea lor, adaptabilitate și flexibilitate. Școala contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă a copiilor și tinerilor prin promovarea aptitudinilor sportive, a motricității, a competențelor necesare adoptării de către beneficiari a unei alimentații sănătoase și nutritive. De asemenea, școala contribuie, alături de alți actori ai

comunității, la educația pentru sănătate a elevilor, fiind garant al faptului că viitorii adulți au cunoștințele, abilitățile și atitudinile necesare unei vieți sănătoase atât din punct de vedere fizic cât și psihic.

La finalizarea învățământului obligatoriu, beneficiarul este capabil să aplice practic, în viața de zi cu zi, cunoștințele dobândite în domeniul comunicării, al matematicii, al științelor și în cel digital. Are un set de abilități profesionale transferabile, precum și atitudinea și instrumentele necesare pentru intrarea calificată pe piața muncii. Are, de asemenea, un set de competențe care să-i permită gestionarea aspectelor economice și financiare ale vieții independente, crearea și gestionarea unei familii, participarea la comunități de interese și crearea acestora, asumarea răspunderii pentru sine și pentru acțiunile grupurilor din care face parte. Are cunoștințele și atitudinile necesare pentru a folosi sustenabil resursele existente în viața personală și în societate în general.

Școala dezvoltă în rândul elevilor înțelegerea faptului că învățarea va face parte permanent din viața lor de adulți, creează și consolidează comportamente de învățare pe tot parcursul vieții, adică acele atitudini, abilități și moduri de gândire care să-i ajute să se dezvolte continuu, în pas cu societatea în care trăiesc. Școala este în sprijinul familiei și al comunității, iar rolul fundamental în educarea copiilor îl are familia.

Bibliografie:

1. Educație cultural românească / Revista Învățământul Preșcolar/ Batiste Jenic/ București/ 2010.
2. Aplicarea noului Curriculum pentru Educație Timpurie – o provocare?/ Culea Laurenția/ Ed. Diana/ Pitești/ 2019.
3. Revista învățământul preșcolar nr 3-4/ București / 2019

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Prof. Ciobanu-Ana Dumitrița
Școala Gimnazială Nr.3 Piatra Neamț

Sărbătorile de iarnă reprezintă cea mai frumoasă perioadă a anului când familiile se reunesc și petrec câteva zile împreună, când gospodinele și gospodarii gătesc bucate tradiționale, când copiii merg cu Colindatul, Uratul și Semănatul, când se împodobește bradul, când Moș Crăciun vine la toți copiii și când, mai presus de orice Sărbătorim Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos.

Nașterea Domnului, Nașterea lui Iisus sau denumită pe scurt Nașterea se referă la descrierea nașterii lui Iisus Hristos, așa cum apare în *Evangelia după Luca* și cea după *Matei* și uneori la descrierea din unele texte apocrife.

Crăciunul este sărbătoarea creștină a nașterii lui Iisus, celebrată la 25 decembrie (în calendarul gregorian) sau 7 ianuarie (în calendarul iulian) în fiecare an.

Obiceiuri de Anul Nou

Pentru cel mai important moment, trecerea în noul an, pregătirile se reiau. În săptămâna dintre Crăciun și Anul Nou, în toate satele cetele de flăcăi se prepară pentru "urat", sistem complex de datini și obiceiuri. Pe înserat, în ajunul anului care se pregătește să se nască sunt așteptați să apară "Ursul", "Capra", "Bunghierii", "Căiuții", "Malanca", "Jienii", "Mascații" etc.

Concretizarea spectaculoasă a unor mituri antice legate de simbolistica animalelor, aceste manifestări reprezintă o modalitate originală de exprimare a arhaicelor asociații rituale dintre animale și cultul cvasiuniversal al soarelui. Există și un cuvânt generic pentru aceste obiceiuri: "mascații". Recuzita, măștile, costumele sunt pregătite din vreme. Mai ales măștile sunt cele care vorbesc cel mai mult despre imaginația și umorul săteanului român. Anume meșteri s-au specializat în confecționarea lor, ele devenind cu timpul adevărate podoabe de artă populară.

Faptul că aceste obiceiuri se practică la cumpăna dintre ani este justificat de simbolistica zilei de 31 decembrie, care în gândirea populară reprezintă data morții dar și a renașterii ordinii cosmice.

Structura ceremonială a obiceiului este în același timp plină de forță și vitalitate. Muzica și dansul, remarcabile prin virtuozitate și dinamism, măștile pline de expresivitate, alcătuiesc un spectacol unic.

În diferite zone ale țării, costumația și interpretarea pot fi diferite, dar obiceiul este în esență același. Dacă acest fel de manifestare ne duce cu gândul la practici arhaice magice de alungare a maleficului, "Plugușorul", alt obicei, este strâns legat de mitul fertilității. Vorbe frumoase, de prosperitate și

belșug sunt adresate de cetele care vin cu "Plugușorul", fiecărei gospodării. Ca o incantație magică, textul urării se transmite din tată în fiu și nu există român să nu-l cunoască.

Când se apropie miezul nopții către noul an, țăranii recurgând la meteorologia populară, obișnuiesc să prevadă cum va fi vremea în anul ce vine. Se folosesc de foile unei cepe mari pe care le desprind și le așază în ordine, numindu-le după lunile anului. În fiecare din ele pun puțină sare. A doua zi, de Sfântul Vasile, cel ce dezleagă vrăjile și făcăturile, ei vor verifica cât lichid a lăsat sarea topită în fiecare foaie. Așa vor ști, pentru că în mod misterios cantitățile sunt diferite, dacă vor avea secetă sau ploaie și în ce lună anume.

Prima săptămână din ianuarie este marcată de doua alte importante sărbători creștinești: Botezul Domnului sau Boboteaza, pe 6 ianuarie, și Sfântul Ion pe 7 ianuarie. Toți românii se duc la biserică de Bobotează, pentru a lua apă sfințită, atât de necesară pentru tămăduire și purificare. În satele și orașele așezate pe maluri de ape, tinerii se întrec să scoată la mal crucea aruncată de preot în apa înghețată.

Cel ce va reuși, va avea parte numai de bine. În aceste zile, atât de reci ale iernii, adunați pe lângă focuri, neavând altă treabă decât de a hrăni animalele, țăranii români își trag sufletul alături de cei dragi, petrecând cu toți Ionii și Ioanele și pregătindu-se pentru truda care va veni curând, odată cu topirea zăpezii.

Bibliografie:

Mică enciclopedie de tradiții românești, Ion Ghinoiu, Editura Agora, București, 2008

„Sărbători și obiceiuri românești”, Ion Ghinoiu, Editura Elion, București, 2002

https://ro.wikipedia.org/wiki/Na%C8%99terea_lui_Iisus_Hristos

MIRACOLUL SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ

Inf. Ghiurcă Mihaela Dorina
Școala Gimnazială Nr. 3 Piatra Neamț

Când primii fulgi de nea ating pământul, ne gândim, cu bucurie, la venirea Crăciunului, sărbătoarea magică a copilăriei noastre. De fiecare dată când vorbim despre acesta, ne imaginăm atmosfera caldă a sărbătorilor de iarnă, înconjuțați de oameni dragi, de familie, de prieteni, fiecare atât de diferiți, dar aduși laolaltă de faptul că magicul Crăciun este sărbătoarea bucuriei și a clipelor petrecute împreună.

În general, magia Crăciunului prinde contur încă din copilărie: momentele în care decorăm bradul, mulțimea de culori, figurine și luminițe, pregătirea scrisorii pentru Moș Crăciun, nenumăratele tentative de a fi cumiți, diversitatea bucatelor de pe mesele festive, mersul la colindat, așteptarea lui Moș Crăciun și, bineînțeles, marea bucurie a descoperirii cadourilor.

Odată cu înaintarea în vârstă, bucuria de a primi se transformă în cea de a dăru. Aducând zâmbetul pe fața celor dragi, avem satisfacția faptului că am ales cadoul potrivit și că ne bucurăm împreună.

Crăciunul este despre iubire, bucurie, cadouri, familie și speranță. În așteptarea Crăciunului și în magia sărbătorilor de iarnă să nu uităm să fim mai buni și să dăruim din inimă.

Simbolul sărbătorilor de iarnă este mult doritul *brad de Crăciun*. Acesta exista în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om: botezul, căsătoria și înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad. În ziua de azi, toată lumea abia așteaptă să împodobească bradul; acest obicei are loc în ajunul Crăciunului sau în noaptea de Crăciun, când Moș Crăciun aduce, pe lângă cadouri, și bradul frumos împodobit cu globuri și beteață.

Nașterea Domnului (sau Crăciunul) este o sărbătoare foarte apreciată de copii și de adulți. Este cunoscută și ca perioada cadourilor, a sosirii lui Moș Crăciun, a împodobirii bradului, a colindelor și a timpului petrecut în familie. Atunci când ne gândim la „Ce este Crăciunul?” sunt câteva lucruri care ne trec prin minte:

➤ *Moș Crăciun* - acesta este un personaj în vârstă, cu barbă albă și îmbrăcat în roșu, care confecționa jucării și pe care le vindea inițial în seara de dinaintea Crăciunului. Astăzi, Moșul este cunoscut pentru faptul că dăruiește cadouri tuturor copiilor cumiți, pe care le lasă sub bradul de Crăciun, el fiind așteptat cu biscuiți și un pahar de lapte. Casa și atelierul lui se află într-un sat finlandez, din regiunea Laponia, unde este ajutat de spiriduși, la construirea jucăriilor, și de reni, la livrarea acestora;

➤ *Bradul de Crăciun* - bradul este un simbol al lui Hristos, legătura dintre cei doi fiind dată de faptul că bradul este un arbore cu frunzele permanent verzi, iar Iisus este speranța veșnică pe care Dumnezeu a trimis-o oamenilor de pe Pământ. Totodată, acele bradului îndreptate în sus au în vedere legătura omului cu Divinitatea. cadourile de sub brad - asemenea cadourilor pe care cei

trei magi de la răsărit le-au dus în dar lui Hristos la nașterea Lui, astăzi obișnuim să oferim cadouri între noi, pe care fie le oferim reciproc la masa de Crăciun, fie le așezăm sub brad pentru a-i surprinde pe cei dragi.

Tradiții de Crăciun în România:

Mersul cu colindul

Împărtășirea bucuriei dată de Nașterea lui Hristos se realizează de secole prin intermediul unor cântece de bucurie. Astfel, copiii sau adulții pregătesc colinde de Crăciun care slăvesc venirea lui Iisus Hristos pe lume și merg din casă în casă pentru a duce mai departe vestea. Cei care colindă sunt răsplătiți de gazde cu bani sau cu covrigi, nuci, mere, cozonac, fructe ori colaci proaspeți, ce simbolizează soarele. Mersul cu colindul este o tradiție de Crăciun care debutează în ziua de Ajun în cele mai multe zone ale țării. Pentru a avea un an îmbelșugat este bine să îi primești pe colindători ca să te ureze.

Mersul cu steaua

Acesta este un obicei specific sărbătorii de Crăciun în România, când tinerii decorează un suport de lemn în formă de stea, căruia îi atașează icoana Nașterii Domnului. Merg din casă în casă și rostesc versuri precum:

„*Steaua sus răsare*

Ca o taină mare

Steaua strălucește

Și lumii vestește”.

Mersul cu capra

Se mai practică adesea în mediul rural, acolo unde oamenii se costumează în animale (capră, urs, bour, cerb etc.) și se organizează în grupuri pentru a-i ura pe alții. Aceste costumații se referă la diferite personaje biblice și se folosesc de zgomote și de instrumente muzicale pentru a pune în lumină dansul caprei. Obiceiul are scopul de a alunga spiritele rele de la casele colindate.

Dansul Ursului

Umblatul cu Ursul este întâlnit doar în Moldova, de Anul Nou. Ursul este întruchipat de un flăcău purtând pe cap și umeri blana unui animal, împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Masca este condusă de un „ursar”, însoțită de muzicanți și urmată, adesea, de un întreg alai de personaje (printre care se poate afla un copil în rolul „puiului de urs”). În răpăitul (zgomotul) tobelor sau pe melodia fluierului și ajutată de un ciomag (băț mare și gros), masca mormăie și imită pașii legănați și sacadați ai ursului, izbind puternic pământul cu tălpile. Semnificația este purificarea și fertilizarea solului în noul an. Există ipoteza că la originea acestui obicei s-ar afla un cult dacic.

Ziua de Ignat

Data de 20 decembrie, de Sfântul Ignat, este ziua pe care unii români o rezervă pentru a tăia porcul de Crăciun. Conform acestei tradiții de Crăciun, nu se pot face alte treburi în gospodărie.

Turtele de Crăciun

Se mai numesc și „Scutecele Domnului”, „Pelincile Domnului”, „Turtă cu julfă”, „Juflă” sau „Julfă”. Acesta este un preparat care se face în anumite părți ale țării, constând în turte fine, așezate în straturi, între care se presară zahăr cu nucă sau cu cânepă măcinată. Turtele sunt inițial coapte, apoi lăsate la uscat pentru a fi binecuvântate de preot și, mai apoi, cu o seară înainte de Ajun, sunt înmuiate într-o apă aromată cu esențe. Ulterior, turtele sunt oferite drept pomană, în amintirea Nașterii Domnului și a celor care au trecut la cele veșnice.

Ne dorim cu toții ca spiritul acestor datini să trezească în adulți, bucuria copilăriei, pentru ca în fiecare din noi să rămână pentru totdeauna copilul care va tresări de fiecare dată când sărbătorile de iarnă bat la ușa sufletului nostru.

Păstrarea, valorificarea și conservarea tradițiilor și obiceiurilor românești, cultivarea unui sentiment de respect față de acestea, conștientizarea valorii pe care o au în identitatea neamului românesc reprezintă o datorie pe care cu toții o avem, acestea având un rol educativ determinant în formarea copiilor, tinerilor și a întregii națiuni. Avem nevoie de tradiții ca să ne așezăm la locul care ni se cuvine și care nu este mai prejos decât cel al altor popoare. Valorile fiecărui neam vin din vechime, îl individualizează și îl caracterizează

Bibliografie:

1. C. Brăiloiu, Sărbători și obiceiuri, *Editura Enciclopedică*, 2004;
2. C. Jalba, M. Mitroi, A. Nichita, S. Antonovici, *Obiceiuri și tradiții de Crăciun*, Editura Aramis, 2008;
3. Wikipedia – Enciclopedie liberă – Despre folclor;
4. <https://www.twinkl.ro/teaching-wiki/ce-este-craciunul>.

CUPRINS

Denumire articol/Nume autor	Pag.
CUVÂNT ÎNAINTE Conf. Univ. Dr. Habil. Liliana MĂȚĂ, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	2
INTRODUCERE Profesor Elena LAIU, Director Casa Corpului Didactic Neamț	3
ASPECTE ALE TEATRULUI FOLCLORIC ÎN MOLDOVA Profesor-metodist Curpănaru Gabriela-Livia , Casa Corpului Didactic Neamț	4
COLINDELE DE CRĂCIUN Profesor Popa Elena-Cristina, Liceul Economic „Al. I. Cuza” Piatra Neamț	6
TRADIȚII ȘI OBICEIURI ROMÂNEȘTI ÎN TEXTELE LITERARE Ana Macovei, Bibliotecar Casa Corpului Didactic Neamț	8
TRADIȚII ȘI OBICEIURI STRĂBUNE CU OCAZIA SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ Prof. Ec. Carmen Constantin, Liceul „Carol I” Bicaz, Jud. Neamț	10
BRADUL DE CRĂCIUN Profesor Macovei Ionel Alexandru, Colegiul Tehnic Forestier Piatra Neamț	13
LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ ÎNTRE SECOLUL AL XVI-LEA ȘI SECOLUL AL XIX-LEA , Pr. prof. dr. drd. Mihai Capșa Togan	15
SĂRBĂTORILE LA ROMÂNI Prof. înv. primar MUNTEANU ȘTEFANIA CARMEN, Școala Gimnazială Com. Hangu, Neamț	27
ROLUL ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ÎN PROMOVAREA TRADIȚIILOR ȘI OBICEIURILOR Profesor Dudanu Georgeta, Liceul ”Vasile Conta”, Târgu-Neamț	30
IDENTITATE CULTURALĂ: DELIMITĂRI CONCEPTUALE Profesor Palaghia Teodora Liceul cu Program Sportiv Bacău/Liceul Tehnologic Anghel Saligny Bacău	34
UNDE ESTE MOȘ CRĂCIUN? Serbare de Crăciun - clasa pregătitoare Profesor Amaicei – Bilbor Mihaela Roxana, Școala Gimnazială Nr. 3, Piatra Neamț	40
TRADIȚII ȘI EMOȚII DE IARNĂ Prof. Stroia Elena Luminița, Laborant Surdu Elena, Școala Gimnazială Nr. 3 Piatra Neamț	42

DATINI, TRADIȚII ȘI OBICEIURI STRĂMOȘEȘTI LA ROMÂNI DE CRĂCIUN Profesor Ursachie Florina Elena, Școala Gimnazială Nr.8 , G.P.P Nr.8	43
CONSERVAREA TRADIȚIILOR PE VALEA TARCĂULUI Prof. Cehan Gabriela, Liceul „Carol I” Bicaz	46
OBICEIURI ȘI TRADIȚII ÎN ROMÂNIA DE CRĂCIUN Profesor Stavarache Gabriela, Școala Gimnazială Nr. 3, Piatra Neamț	48
„COLINDUL SFÂNTULUI ION” Profesor învățământ preșcolar Trăsnea Alina, Școala Gimnazială Nr. 3, Piatra Neamț	50
OBICEIURI TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI ÎNSCRISE LA UNESCO Prof. Sasu Elena-Cristina, Școala Gimnazială „Regina Maria” Bicaz	53
SĂRBĂTOAREA CRĂCIUNULUI – ELEMENT AL IDENTITĂȚII CULTURALE ROMÂNEȘTI Prof. Rasu Iulia, Școala Gimnazială, Comuna Gherăești	64
CRĂCIUNUL ȘI ANUL NOU ÎN MOLDOVA Profesor învățământ preșcolar Soponaru Ana Petronela Grădinița P.N. CUT, Școala Gimnazială nr.1, Dumbrava Roșie	68
METAFORA CULTURALĂ ROMÂNEASCĂ Prof. Mihaela POPA, Colegiul Tehnic „Gheorghe Cartianu” Piatra-Neamț	72
CULTURA, SPAȚIU AL IDENTITĂȚII NAȚIONALE Profesor învățământ preșcolar, Cristea Marilena Școala Gimnazială Plopu, Dărmănești, Județu Bacău	76
VALORIFICAREA ELEMENTELOR LOCALE DE ISTORIE A POPORULUI ROMÂN Prof. înv. primar Romaniuc Cristina, Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Roman, Neamț	78
EDUCAȚIE CULTURAL –ARTISTICĂ Prof. înv. preșc. Alui-Ioan Claudia, Școala Gimnazială Domnească, G.P.P. Nr.2, Tg. Neamț	81
TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ Prof. Ciobanu-Ana Dumitrița, Școala Gimnazială Nr. 3 Piatra Neamț	84
MIRACOLUL SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ Inf. Ghiurcă Mihaela Dorina, Școala Gimnazială Nr. 3 Piatra Neamț	86

